

Stycktegning av
Möbler byggda

Dreyer Allmänlast

Postbok 100

4071 Rundaberg

Tel: (04) 598 106

mai 1806
p. 146-147

Målselv bygdeboknemnd
v/formannen Arne Daleng.
9220 Moen.

Siden jeg nå har avsluttet mitt arbeid med Målselv bygdebok - 1, tror jeg det er riktig at jeg gir en liten orientering om den arbeidet og især om siste fase.

1981 ble et dårlig arbeidsår på grunn av sykdom - influensa m langvarig og hårdnakket lungebetennelse i januar - februar og lignende farang i august - september. Den endelige utarbeidning manuskriptet måtte derfor skje under ytterst ugunstige forhold. gikk likevel inn for å gjøre det jeg kunne for at boken kunne komme ut før jul. 1. korrektur ble derfor lest 27-30. juli skjønt jeg var syk. Trykkeriet kunne så få den når fellesferien sluttet, der ble sendt 15. august, og "Kilder og litteratur" 18. august. 29. september fikk jeg telefonbeskjed om at trykkeriet skulle ta på arbeidet. 2. korrektur med sidetall og bilder fikk jeg i november og leste den alene. Så måtte jeg lage personregister. Endelig foretok min kone og jeg en nøyaktig konferering av manuskriptet. 2. korrektur i desember og oppdaget da en del feil. Jeg hadde vist fått en tredje korrektur, men trykkeriet laget nå blåkopier til kring. Jeg måtte derfor lage en liste med rettelser og tillegg. Lie Pedersen kunne heldigvis i telefonsamtale i går meddele at ikke alle feil var blitt rettet i teksten. Noen rettelser og tillegg ble likevel settes bakerst i boken.

Trykkeriet hadde fått beskjed fra Målselv om at det skulle settes forfatternavn på første bind av Målselv bygdebok - noe jeg måtte gjøre i korrekturen. Det synes altså å være behov for en klargjøring arbeidsdelingen. Alt stoff til mitt bind av bygdehistorien er levert av meg - uten bistand fra noen, og selv sagt har jeg selv skrevet den. Turid Følling Eilertsen deltok i lesningen av første korrektur og i gjennomgåelsen av billedmaterialet. Professor Fladby leste del av manuskriptet, men hadde ingen bemerkning til noe av det som stod der - han bare foreslo inndeling i underkapitler, et råd som fulgte.

Siden formannskapet hadde "ansatt" meg som redaktør, har jeg hvert som Turid Følling Eilertsens arbeid ned gårdshistorien skrevet frem, lest hennes råmanuskript og supplert det med opplysninger jeg satt inne med. Samtidig har jeg kommet med visse råd og vin som det naturligvis stod henne fritt for om hun ville ta hensyn til.

I somme tilfelle har hun nok ment å ville følge et annet opplegg enn det jeg hadde antydet, og det måtte hun selvfølgelig ha full rett til. Hun er derfor like selv sagt eneforfatter til annet bind, og mitt ansvar som redaktør er tilsvarende begrenset.

Jeg har nettopp fått "Balsfjordun og Malangens historie". Det er riktig et praktverk. Så fin "bunad" får ikke "Måsøy bygdebok". Men her vil jeg tro at de som kjenner min arbeidssituasjon vil frita meg for ansvar. Det sier vel litt om den at alt billedmateriale som er hentet fra trykte kilder, er tatt fra min egen boksamling.

Oslo, den 5. januar 1982

Med hilsen

Alf Kiil

Ogenpart til Måsøy kulturkontor.

Kjære Arne :

Takk for hyggelig brev i dag, og for vedleggene. Jeg har jo ikke sett folderen før, fikk bare beskjed fra trykkeriet om at en slik var sendt. At det råder en viss forvirring når det gjelder forfatterne, tar jeg med stor sinnsro - men jeg syntes jo det kunne være på sin plass å klarne begrepene en smule - derfor sendte jeg redegjørelsen til Bygdeboknemnda med gjenpart til Kulturkontoret, og det var naturligvis til det som den egentlig hadde adresse. At journalisten i Nye Troms heller har avsatt meg, er nå bare å le av.

Men det er forbausende hvor opphisset skriveglade folk kan bli, og jeg synes synd på deg som må ta jobben med å dempe gemyttene. En ting ved det som Ivar Alapnes skriver, har jeg likevel festet meg ved. Han nevner "innsamling av stoff til boka" av Rydningen, Iver Stenersen, Leif Lund, Hans Sageng og mange andre". Han og kanskje mange andre lever antakelig i den tro at den bok jeg har skrevet, bygger på bidrag fra dem som her er nevnt "og mange andre", og at de derfor må finne det klanderverdig at jeg ikke i forord har takket alle hjelpestmenn. Jeg ønsker ikke å gå til noen avis med opplysningene men han burde kanskje få vite at jeg ikke en tøddel av det jeg har skrevet, stammer fra disse herrer. Hver eneste setning som jeg har skrevet, bygger på stoff som jeg personlig har samlet i arkiver, samlinger og i trykt litteratur.

Det kan kanskje stille seg noe annerledes med gårds historien, men det vet forfatteren Turid F.-E. best. Og jeg går ut fra at det også her vil komme et forord av Bygdeboknemnda.

Så var det et par ting jeg ville nevne.

Den skissen som din bror hadde laget, sendte jeg straks videre til Dreyer og skrev utenpå konvolutten at jeg gjerne ville snakke om det med rette vedkommende. Siden har jeg ikke hørt noe om dette, har nevnt det et par ganger i telefonsamtale, men uten å få noe mer greip på det. Siste gang jeg snakket med Lie Pedersen, en stund før jul, nevnte han at Akselsen tenkte å plassere vignett på bindet (han har ellers ikke hatt noe med billedstoffet å gjøre, så vidt jeg forstår) men om det gjaldt den nevnte skissen vet jeg ikke. Jeg skulle få se den, men har siden ikke hørt noe mer, og nå går jeg ut fra at det ikke er noen vits i å ta opp slike ting, da jeg går ut fra at innbindingen er i full gang. Når det gjaldt varabindet, ville Dreyer sett det bildet som stod på folderen på forsiden. Baksiden blir nok blank.

i full sving i sitt nye arbeid. Så vidt jeg forstod, var hun ferdig med sitt manuskript, men det vil vel alltid bli noe ekstra å se til før hun kan sette sluttstreken.

Turid F.E. var innom og sa adjø lille julafoten og er vel for leng

P.S. Løvhaugs bok er vel ikke i bokhandelen - ellers ville jeg naturligvis ha kjøpt den. Jeg er jo litt nysgjerrig.

Siden det nå ikke kan være så lenge igjen før første bind foreligger, er det et par ting jeg gjerne ville ha ordnet. I den kontrakt Turid F.E. har med kommunen, står det vel også hvor mange eksemplarer hun skal ha av sitt bind. Jeg går ut fra at jeg må ha krav på det samme, selv om det ikke foreligger noen kontrakt. Det vil vel da være mest praktisk at de eksemplarer jeg skal ha, blir sendt meg direkte fra Dreyer, og at de får beskjed om det. Samtidig kunne man kanskje minne om at bøker og bilder - det var to digre pakker - blir sendt til meg og ikke til Målselv. Samtlige bøker tilhører meg.

Så må jeg be om at Dreyer får beskjed om å sende et eksemplar til professor Rolf Fladby, adr: Faret 12, 1344 Haslum. Han har jo i sin tid bedømt både materialet som forelå og søkerne og har dessuten lovet å gi en vurdering av det arbeid som ligger bak utarbeidningen av første bind.

Hvilke institusjoner som ellers skal ha verket, må vel Bygdeboknemnd og Kulturstyre avgjøre. Lokalhist. institutt skal kanskje ha et eksemplar. Universitetsbibliotekene har krav på det, men det vet jo trykkeriet. Stoffet er ellers samlet i Riksarkivet, Statsarkivet i Trondheim og Statsarkivkontoret i Tromsø. Stor takk skylder jeg ikke noen av dem, allermindst det sist nevnte, der jeg måtte streve hardt for å få tak i panteregistrrene til hjelp for T.F.E. - selv har jeg verken sett dem eller filmene. Men jeg har selvsagt ikke noe imot at de får sine eksemplarer. Apropos St. i Tromsø, så har jeg selv måttet betale hver eneste kopi jeg har tatt der, uansett at jeg selv har lett stoffet frem og selv foretatt kopieringen. En, kanskje to ganger har jeg ringt og bedt dem se etter noe på oppgitt side i en protokoll. Så jeg har ikke lukrert på at jeg ~~xi~~ sin tid var sjef for institusjonen (St. i Tromsø ligger jo under St. i Trondheim).

Selv om jeg langt fra er fornøyd med mitt bygdebokarbeid, er det likevel en lettelse å ha lagt det bak meg. Nå steller jeg litt med stoff som har ligget på is i disse årene - først og fremst om jektebruks (bygdefarsbruket) i Nordlandene (Nordland og Troms). Jeg har stoff til nordnorsk historie i massevis, men merker jo at arbeidsevnene minker. Bør jo være glad for at jeg med mine store fysiske handikapp har holdt så lenge og får ta en dag om gangen. Det er godt så lenge man får være to. Vinteren har vært hard, og for første gang har jeg merket at jeg ikke tåler sterkt kulde. Men nå lysner det jo, og snart må vi vel ha lagt strengeste vinteren bak oss.

Håper det står bra til med dere, og at du ikke får alt for mye av vansker og ubehageligheter med det fortsatte bygdebokarbeid. Edna ber meg hilse til dere begge, og det samme gjør jeg.

Vennlig hilsen

Daleng 15. 11. 82.

Kjære Odina og Alf Kjell.

Det er nå virkelig lenge siden sist jeg har mange ganger lekt i skrive Dine brev til meg, men så har det også bare blitt med tanken.

Jeg ble jo vant med at Dine var på Overli på somrene så det ble jo litt trist i sommer når Dere ikke kom.

Nå ble det jo som kjent etr trist sommervar også, så Dine kan vel være bare glad for at Dei ikke var her.

Bryg bild og jeg var en 14 dagers tur på reise i Europa omkring sist halodel av juli og du var det som antværet.

Nå har vi da fått ferdig 1. sle. del av gårds- og slekts historien. Vi startet salget i Trøndelag ikke etter at Kommunestyret først hadde bestemt prisun til kr. 200,- også for denne.

Før lørdag satte de 3 som arbeider på Kultarkonforet samt vi 3 nemnde medlemmene rundt i bygda på de største dagligvarebutikkene og solgte boken. Resultatet var ikke så veldig. Interessen blandt befolkninga var faktisk ut for å være stivne for denne del av befolkninga. Det er vel det at her får de lit en viss grad være hovedpersoner selv.

Kommentarer har vi hittil fått lite av - men alt ei vel sikkert ikke slik den ønskede vil ha det her heller.

Når det gjelder din bok har jeg forsøkt heller ikke høre så meget. De jeg har snakket ^{med} om boka, og som jeg regner med har et visst "omdomme", er svært begeistret. Særlig de første oversett vedr. den friste bosetning og fogd Holmboes rolle har gitt

mange en litt annen organse av historien, enn det
en fort hadde levet seg.

Nå vel mitt problem er imidlertid å få utgitt
også resten av gårdshistoria. Det er meningen at Dikken
Haugli skal fortsette fra myttår. Han vil vel sienge noe
mer tid en år selv om han overtar forarbeidet fra
Trond. Han er umiddelbart ikke så glad for å leve
stoffet fra seg uten å få gå gjennom det selv.

Det kan være motaker som går på navngitte personer,
som ikke egner seg for 3. dje person og eventuelt
offentlig prøsing. Jeg vil gjerne forsøke dette, og finne
det rimelig at han må gå oppianum sine motaker.

Jeg ser nå imidlertid mest fram til å bli ledig
med dette. Ikke har jeg nogen ambisjoner som historiker,
ei heller er jeg særlig begeisteret for nemndarbeidet.

Det jeg setter mest pris på er jo at jeg fikk litt
innslikt i hva som ligger bak historiskrivning, og at
det har bragt meg i kontakt med personer som
jeg er glad for å ha møtt.

Tellers har vi det stort sett samme forteller at jeg kom
meg på leena etter en langvarig isiassis forrige vinter.

Jeg møtte da meg en tur opp i fjellet på Østerli i høst.

Det tok jeg da en par fot av den "nye stua" som jeg sender deg.
Til summen vil det vel passe i kunne nedover i hus?

På lørdag var foresten Trond innom på gjennomreise
fra Tromsø til Bodø. Han trives i sin nye jobb og var
i godt humør.

Ted dette de beste hilserne fra Borglund
og Anne.

Oslo 20. november 1982.

Kjære Borghild og Arne Daleng.

Takk for langt og hyggelig brev. Det er jo en god stund siden vi hadde kontakt med hverandre, så det var desto gledeligere å få brevet. Det er nå heller ikke hver dag at vi hører fra vår "barndoms dal".

Det ble da som kjent ikke noen tur dit i sommer, av mange grunner. Og sommeren nordpå skulle heller ikke lokke noen til å dra dit, forstår jeg. Fint at dere fikk oppleve litt varme i sydligere egne.

Her i Oslo hadde vi det faktisk for varmt, og vi var i byen i hele den tiden da det var tropevarme. Da er det anstrengende å bo i en blokkleilighet. Vi satte opp alle dører og vinduer og trakk ned markiser, men det var dager da vi ikke kom under 30°. Ellers reiste vi i sommer mere enn vi har gjort noen gang. Først var vi på en 5 dagers reise til Hamburg med Jahre Line til Kiel - sammen med en bror sønn av meg og hans kone. Vi hadde bil med og var innom Lübeck og andre steder omkring Hamburg - full sommer og en fantastisk blomstring - en herlig sjøreise med blikkstille sjø - kom tilbake til Oslo 17.-18. mai. Så fløy Edna og jeg til Bodø for å hjelpe Turid F.E. med korrekturen. Det var jo nokså anstrengende. Vi måtte forsøke å gjøre oss ferdig på en uke, for hun skulle i konfirmasjon til Tretten. Så vi hadde arbeidsdager på opp til 9 timer, og det er mye når det gjelder et slikt arbeid. Vi kom tilbake med fly pinsaften. Så var vi innbudt som gjester til et arkivseminar som ble holdt på Sund folkehøgskole på Inderøy og arrangert av min gamle institusjon : Statsarkivet i Trondheim. Også der hadde vi alle tiders sommervær 3.-5. juni. I begynnelsen av september fløy vi så sammen med våre to reisegeller fra Hamburgturen til Wien, der vi leide bil. Også her kom vi til sol og varme. Vi kjørte en tur ned til Gratz, og da vi passerte Eisenstadt var det 31°, men heldigvis bare den dagen. Vi var også en tur inn i Jugoslavia. Senere var Edna og jeg en tur til Trondheim og var der i 10 dager. Ednas bror Johannes fylte 60 år og ville feire dagen på Palmen og så benyttet jeg anledningen til å arbeide litt på arkivet.

Ellers sysler jeg fremdeles litt med nordnorsk historie - må jo holde på med noe, ellers ble pensjonisttilvarelsen altfor trist. Men arbeidsevnen er vel ikke som før. Jeg har jo veldig stoffsamlinger fra et langt liv i arkivene, men om jeg får utnyttet noe av det, er vel tvilsomt. Så det er ikke fritt for at jeg nok angrer

at jeg brukte så lang tid på bygdeboken, der jeg måtte samle inn mesteparten av stoffet, mens jeg hadde liggende svære samlinger til arbeid av langt videre omfang og derfor med appell til en langt større
bearbeidet

Det var godt å høre at første bind av gårds- og slektshistorien var lykkelig i havn. Innholdet kjenner jeg jo, men billedstoff og utstyr har jeg ikke sett, men går ut fra at det er tilfredsstilende. At det blir bedre salg på denne boken, er ikke overraskende. Jeg sa da også alltid når det var snakk om at folk ventet på bygdeboken, at det var selvsagt gårdshistorien som de først og fremst ventet på. Den generelle historien kunne kanskje ha regnet med en litt større interesse utenfor bygda, men jeg er redd for at potensielle kjøpere ikke vet om at den er kommet. Det ville kanskje hjelpe om kulturkontoret prøvde litt mere PR. For meg personlig spiller det ingen rolle, men det ville være hyggelig om kommunen fikk dekket sine utgifter. Og hittil har kanskje ikke salget vært så stort at man har oppnådd det?

Og nå er altså arbeidet med annet bind snart i gang. Jeg kan godt forstå at du gjerne så at du snart var ferdig med din jobb - den har sikkert ikke alltid vært så behagelig. Men jeg er glad for at du ble formann i bygdeboknemnda og var det så lenge jeg holdt på med min bok. Så du får stå på til verkets er ferdig. Flere bind blir det da vel ikke foreløpig. Jeg så riktignok av et utklipp du sendte meg at en kar var ute og forberedte et nytt og langt viktigere bind av den generelle historien, så redaktøren av den har da meldt seg. Men jeg vil tro at kommunen må ta en liten pause før man går løs på bindet fra vår tid.

Hjertelig takk også for bildene av den nye "Gammelstua" på Øverli. Det var artig å se den. Jeg hørte ellers at den bjørka som står foran stua, var gått over ende i storm i høst. Den var nokså skrøpelig - skrev seg vel fra den tiden distriktslegene bodde der. Apropos det, så har jeg måttet konsultere en lege som holder til rett ovenfor der vi bor. Han heter dr. Theodor Glærsen Halvorsen, og det viste seg at han var dattersønn av dr. Th. Glærsen som en gang bodde på Øverli. Jeg fikk for noen uker siden forespørsel fra Målselv Kunstforening om den kunne få leie lokale i stua. Jeg svarte at jeg ikke skulle hatt noe imot det, men at den neppe var tjenlig til et slikt formål så lenge der hverken var innlagt vann eller fantes andre viktige bekvemmeligheter.

Så må dere ha det så bra. Min søster Hansine, som har hatt daghjemsplass på Aker sykehus i flere måneder i sommer og ellers fremdeles heldigvis har fått være hjemme - hun er jo nå snart 90 år - har bedt meg hilse.

Hjertelig hilser fra Edna og meg

Det er bare en forfatter, navnet blir ikke sett sammen med
Alf Kiil og Turid Følling Eilertsen | H NJ <sup>skrivne
dager.</sup>

MÅLSELV BYGDEBOK

Bind I

UTGITT AV
MÅLSELV KOMMUNE

(3)

Sats, repro, trykk og innbinding:
Dreyer Aksjeselskap, Stavanger
Skrift: 11/12 Times
Papir: 120 g Ikonofix
ISBN 2

(4)

Innhold

| | |
|---|-----|
| Grenseland, villmark og lakseelv | |
| Malangen – Målselv som grenseland | 11 |
| Grenseoppgang i 1806 | 11 |
| Sjøsamenes privilegiebrev | 12 |
| Sjøsamer og flyttsamer | 14 |
| Laksefisket | 18 |
| Markefinnene | 20 |
| Malangen allmenning | |
| Målselvskogen | 22 |
| Tømmerhogsten | 23 |
| Skogoppsyn og hogstutvisning | 25 |
| Sagbruk | 28 |
| Rydningsverket organiseres | |
| Fogden Jens Holmboe | 29 |
| Holmboe oppdager Barduskogen | 30 |
| Forslag om utnytting av skogen | 31 |
| De første nybyggere kommer | 33 |
| Holmboes og Ramms befaring av Barduskogen | 37 |
| Utvandringen fra Tynset og de første rydningsmenn i Bardu | 40 |
| Holmboes og Bernt Ankers planer om skogsdrift | 45 |
| Befaring av rydningsplassene i 1793 | 48 |
| Holmboe og rydningsmennene | 51 |
| De første rydningsmenn | |
| Helgelenderne | 54 |
| Gudbrandsdølene og andre nybyggere | 56 |
| Befaringen i 1797 | 60 |
| Innflyttingen fortsetter | 61 |
| Nybyggersamfunnet | |
| Husbygging | 66 |
| Korndyrking og feavl | 68 |
| Skogsdrift og binaeringer | 71 |
| Stedsnavn | 73 |
| Samliv og samvirke | 75 |
| Hans Nielsen Hauge | |
| Nybyggerlivets påkjennninger | 77 |
| Den religiøse vekkelse og prestene | 79 |
| Hauges besøk | 81 |
| Rettssaken mot Hauge | 85 |
| Haugianerbevegelsen slår rot | 87 |
| Krigsår og nødsår | 89 |
| Handel med Tromsø og Klaava | 93 |
| Rydningsverket fortsetter | |
| Tomas Tomassen på Skjellet | 97 |
| Bosetningen utvides | 98 |
| De øvre bygdelag ryddes | 100 |
| Uårene i 1820–30-årene | 105 |
| Bureiser og flyttsame | |
| Samene og de første rydningsmenn | 109 |
| Samer og bumenn i utkantstrøkene | 111 |
| Anders Reiersen i Rostadalen og «mordbrannen» på Ellevoll | 113 |
| Bakgrunnen for stridighetene | 115 |
| Bygda vokser | |
| Innflytting fra Oppdal og andre bygder | 118 |
| Busamene | 119 |
| Kvenene | 120 |
| Målfolkene | 121 |
| Fra «koloni» til bygdesamfunn | |
| Planer om kirkebygging | 123 |
| Bygdekommisjon | 125 |
| Kirken bygges | 126 |
| Formannskap og representantskap 1838 | 128 |
| Plan om eget prestegjeld og kjøp av prestegård | 129 |
| Bygdemagasin | 131 |
| Tinglag og forlikskommisjon | 131 |
| Selvstendig kommune i 1849 | 132 |
| Eget prestegjeld i 1853 | 132 |
| Eget tinglag med egen lensmann 1856 | 133 |
| Kirke, prest og menighet | |
| Johan Ernst Welhaven sogneprest 1853–60 .. | 135 |
| Kjøp av prestegård – Storbakken | 135 |
| Kirkebygningen | 138 |
| En gudstjeneste i 1855 | 139 |
| Religiøse rørsler – Cathrine Pedersdatter Reinsmoen | 142 |
| Welhaven og Ole Kallem | 145 |
| Avholdsbevegelsen | 148 |
| Welhaven og lekmannsbevegelsen | 149 |
| Johan Mangelsen Brun sogneprest 1861–68 .. | 150 |
| Vekkelser og religiøst liv | 151 |
| Postiller og salmebøker | 153 |
| Misjonsarbeidet | 154 |
| Skole og folkeopplysning | |
| Barns undervisning av foreldre og i konfirmasjonsskole | 157 |

| | | | |
|--|-----|--|------------|
| Skolemester og klokker Lorentz Dass | 158 | Kommunebudsjett | 253 |
| Skoleloven av 1827 | 159 | Ligningskommisjon – skatteoppkrevere | 256 |
| De første skolemestre og kirkesangere | 160 | Kommunehus | 258 |
| Sognet deles i 2 distrikter. Lærerne | 161 | Overbygd blir eget sogn | <i>F4</i> |
| Sognet deles i 3 distrikter. Lærerne | 162 | Strid om kirkestedet | 259 |
| Skoleloven av 1860 | 163 | Kirken bygges. Nytt kommunestyre | 261 |
| Skolekommunen deles i 14 kretser | 164 | Ønske om større selvstyre og egen kommune .. | 262 |
| Lærerlønninger og lærerposter | 164 | Bondesamfunnet under omforming | <i>F17</i> |
| Tilsynsmenn | 165 | Gårddeling | 264 |
| Lærebøker og «skoleapparater» | 165 | Økonomisk og sosial differensiering | 265 |
| Lærere i 1860-årene | 167 | Kunnskapstrang og folkeboksamling | 268 |
| Klokkgård, lærerjorder og skolehus | 168 | Veiarbeiderne – nytt innslag i bygdelivet | 270 |
| Ny kretsordning | 170 | Folkelynne | 271 |
| Skolen og lærerne ved århundreskiftet | 171 | Kongebesøk | 273 |
| Fortsettelsesskole | 173 | Bondevennbevegelsen | |
| Amtsskole | 173 | Vel-forening og bondevennforening | 277 |
| Fattigstell | | Sparepolitikk i Jaabæks ånd | 279 |
| Fattigblokk – almisselemmene – legdforsørgelse – fattigkasse | 175 | Bondevennforeningen som politisk forum | 280 |
| Lov om fattigvesenet 1845 | 178 | Bondevennenes status og klassekjensle | 282 |
| Grannehjelp | 178 | Bondevennbevegelsen og kirken | 284 |
| Fattigkommisjonen og nødsarbeid | 180 | Kommunestyret hevder seg sterke | 285 |
| Legdslemmene | 181 | Jorddyrker og reinnomade | |
| Fattighus | 182 | Seterbruk og konflikt med flyttsamer | 288 |
| Skogen, staten og bøndene | | Overørvigheten og samene | 291 |
| Krekke for avskoging | 183 | Grensesperringen i 1852 | 292 |
| Sagbruk | 184 | Sikring av flytteveier | 293 |
| Skogfogden – ulovlig hogst | 185 | Krav fra jordbrukerne – rettsaker | 295 |
| Innskrenket utvisning | 187 | Lappeloven av 1883 | 299 |
| Statens utvisningsrett i private skoger | 189 | Fortsatt strid mellom jorddyrker og reinsame .. | 302 |
| Skogbefaringer 1847 og 1853 | 192 | Hardår, fattigdom og gjeldsbyrde | |
| Innskrenket skogsdrift | 193 | Redusert skogsdrift | 306 |
| Statens skogforvaltning | 196 | Økte utgifter, særlig til fattigstallet | 306 |
| Staten kjøper skog og tar av skog ved salg | 198 | Skatterestanser, privat og kommunal gjeldsbyrde .. | 310 |
| Forstvesenet og bygdefolket | 200 | Utvandring | 313 |
| Jordbruket i gode og vonde år | | Kirke og kristenliv | |
| Jordbrukerne som læremestre | 203 | Ny kirke | 317 |
| Noen gode år. Landbrukselskap stiftes | 205 | Prest og menighet. Dissentere | 318 |
| Ole Krogsgeng og Adam Nissen | 206 | Frimisjonen | 320 |
| Nye husdyraser | 208 | «Sædelighetstilstanden» | 322 |
| Statskonsulent C. H. Jensenius. Bedre husdyrstell | 209 | Politisk kamptid | |
| Dårlige år 1855–57 og vekslende åringer | 210 | Samtalelag. Kommunestyre og unionspolitikk .. | 324 |
| Nye misvekstår og det store våret 1867 | 214 | Skytterlagsbevegelsen | 326 |
| Samferdsel | | Folkemøte og stortingsvalg | 328 |
| Veiløst nybyggersamfunn | 217 | Partilag stiftes | 330 |
| Den første veibygging | 217 | Folkemøtet i 1884 | 331 |
| Post – dampskipsfart | 225 | Ny venstreforening | 333 |
| Veibygging 1858–1863 | 227 | Helsestall og levemåte | |
| Fortsatt bygging og ombygging av veier – ferjestell | 233 | Helsetilstanden i nybyggersamfunnet | 335 |
| Handel | | Distriktslegene og deres innberetninger | 336 |
| Handel og komsetrafikk | 240 | | |
| Handelsstedene Flatnes og Målsnes | 244 | | |
| Målselv Sparebank | 247 | | |
| Handelsstedet Moen – utvidet handelsfrihet | 248 | | |
| Kommunalt styringsverk | | | |
| Kommunevalg – de første ordførere | 251 | | |

| | | | |
|--|-----|---|-----|
| Kvakksalvere og naturleger | 344 | Husdyrsykdommer. Dyrleger | 379 |
| Sykdommer | 345 | Smørforeninger | 380 |
| Jordmorstell og vaksinasjon | 348 | Engkultur | 381 |
| Bygdekultur, foreningsliv, idrett | | Målselv landbruksforening og kvegavlfsforeningene | 382 |
| Hus og innbo | 350 | Jordbrukskunnskap. Samvirke | 384 |
| Håndverk og husflid | 352 | | |
| Sangkor | 355 | | |
| Ungdomslag | 357 | | |
| Avholdssak. Skogsak | 359 | | |
| Sport og idrett | 360 | | |
| Fiske og fangst | | | |
| Fiske | 361 | | |
| Laksetrapp | 363 | | |
| Viltbestand og rovdyrplage | 366 | | |
| Jordbruket i vekst og utvikling | | | |
| Pløying og høsting | 369 | | |
| Gårdbrukermøter | 372 | | |
| Landbruksselskapet. Statsagronom Jensenius | 372 | | |
| Dyrskuene | 373 | | |
| Foredling av ferasen | 373 | | |
| Bedre fjøsstell. Kaldtvannsmetoden | 376 | | |
| Småfeet | 377 | | |
| Svineavl | 378 | | |
| Hesteavl | 378 | | |
| | | Økonomisk utvikling | |
| | | Oppgangstid | 396 |
| | | Tønnetilvirkning | 396 |
| | | Dårlige år – pengemangel | 398 |
| | | Beskattning | 400 |
| | | Lettere lånevilkår. Bruksdeling | 401 |
| | | Årsvekst 1901 – 1915 | 403 |
| | | Bidrag til jorddyrkning | 403 |
| | | Anleggsarbeid og gårdsarbeid | 405 |
| | | Samferdsel | 406 |
| | | Kraftutbygging | 410 |
| | | Under krigskonjunktur 1914–1920 | 411 |

1
dl

Forord

Dette er første bind av ny bygdebok for Målselv.

Den første bygdebok for Målselv kom i 1926. Den var redigert av Ivar Sæter. Imidlertid ble det snart et ønske om en større og mer utfyllende bygdebok.

Skoleinspektør Johan Rydningen – forfatteren av bygdesangen – var interessert og la ned et betydelig arbeid på slektsgransking i bygda. Kommunen valgte så i 1959 en nemnd som skulle gjennomgå og ordne stoffet som Rydningen stilte til kommunens rådighet. Det var da meningen å gi ut dette som en særskilt slektshistorie.

Imidlertid døde Rydningen i 1961. Den valgte nemnd hadde ikke kapasitet til å fullføre hans arbeid som et «fritidsarbeid» og saken hadde lenge ingen fremgang.

Kommunen fikk i tiden som fulgte mange henvendelser fra interesserte som ba om at arbeidet med bygdebok ble videreført. I samråd med bygdeboknemnda gikk formannskapet inn for å tilsette statsarkivar Alf Kiil som redaktør av ny bygdebok for Målselv. Det var i 1972.

På grunn av forskjellige omstendigheter kom han ikke for fullt i gang med arbeidet før i 1976. Kiil kunne imidlertid ikke ta på seg det omfattende arbeid med å samle og skrive ned stoff til gårds- og slektshistorien, men ville begrense sitt arbeid til å omfatte den generelle historie.

Det måtte da også tilsettes redaktør for gårds- og slektshistorien. Til dette arbeide ble i 1977 tilsatt Turid Følling Eilertsen.

De to forfatterne har etter den tid vært i arbeid, og det foreligger nå betydelig mengde

stoff. Lokahistorisk institutt har gjennomgått en del av stoffet og kommet med sine anbefalinger og råd. Videre har fotograf Svein Pedersen vært engasjert med å samle inn og avfotografere eldre foto fra bygda. Han har også komplettert samlingen med en del nye bilder fra bygda, og vært en nyttig kontakt som fagmann på sitt område.

Den boken De nå holder i hendene, er det første ferdige produkt av arbeidet med ny bygdebok. Den inneholder den generelle historie av Alf Kiil. Redaktøren har her gjort seg nytte av sitt solide kjennskap til offentlige arkiv, og har vel også hatt bruk for sine egne opptegnelser fra Målselvs eldre historie.

Bygdeboknemnda vil med dette takke alle dem som har bidratt til arbeidet: Alle våre grendekontakter og de som har stillet sine private foto til vår rådighet.

Yngvar Talberg som har deltatt som rådgiver i trykkingsfag m.v. Vi takker for den positive innstilling og interesse vi har møtt fra formannskap og kommunestyre.

Det har også utviklet seg et nyttig samarbeid med kulturstyre og kultursjef. Mye av det administrative arbeid med saken er etterhvert overlatt til kultursjefen og hans medarbeidere.

Det bør vel også nevnes at til nå har kommunen hatt betydelige pengeutlegg til dette arbeidet.

Det er til slutt nemndas ønskes at bygdefolk og andre vil finne denne boken verdt å eie og i tur og orden vil skaffe seg alle bindene av verket.

Fungerende bygdeboknemnd fra 1976

Hans Olav Løvhauge

Arne Daleng
formann

Erling Solvang

X9

Forord

Da jeg etter oppfordring av daværende ordfører i Målselv Arne Sandnes lovte å skrive om innflyttingen til Målselvdalen, regnet jeg ikke med at mitt bidrag til bygdehistorien skulle gå særlig langt frem i tiden. Det ble likevel til at jeg kom til å føre arbeidet lengre frem enn beregnet – med det resultat som her foreligger.

Arbeidet bygger på stoff som er hentet i offentlige arkiver og bibliotek. Av slikt kildestoff tror jeg at det vesentligste er gjennomgått. Jeg har ellers valgt å la utsagn fra eldre tider ofte komme til ord ~~F~~ i direkte sitat.

Når det gjelder andre kilder til belysning av forholdene i nyere tid – som f.eks. hva som måtte finnes av private opptegnelser, foreningsarkiver og muntlig overlevering – har min arbeidssituasjon dessverre ikke tillatt meg å utnytte slikt stoff i den utstrekning jeg kunne ha ønsket. Det får være min og den velvillige leseres trøst at mulige mangler her vil kunne avhjelpes i neste bind av den generelle bygdehistorie.

Alf Kiil

Dreyer Aksjeselskap,
v/herr E. Lie Pedersen,
4070 Røndaberg.

Målselv bygdebok.

Jeg viser til ~~telefonsamtale~~ hva jeg uttalte da jeg ringte Dem i etter nettopp å ha mottatt forgårs ~~daxjekkmattek~~, dels direkte fra trykkeriet, dels via Målselv det som er kalt 3. korrektur. Jeg hadde, som jeg sa, ventet å få en krdinær korrektur, slik at jeg kunne få rettet opp de feil som jeg nå ved en minutiøs gjennomgåelse av manuskript og mitt eksemplar har oppdaget. av 2. korrektur. I stedet er altså det hele satt opp til trykning. sender

Jeg ~~har~~ vedlagt ~~mattekappxxx~~ : Rettelser og tillegg. - som jeg går ut fra blir satt opp bakerst i boken - med små typer. De tilføyelser (på s. 13, 253 og 356) som jeg her har gjort, har jeg selv sagt ikke ventet å få satt inn på de stedene hvor de hørte hjemme. Det samme gjelder vel de par steder i manuskriptet som er sprunget over ved trykningen (på s. 26 og 266), og som ville ha medført forskyvninger av teksten. De her nevnte tilføyelser og uteglemte avsnitt er derfor ikke markert i "korrekturen".

Hvor meget av det øvrige som nå kan rettes på, vet jeg jo ikke, da jeg ikke har noen kjennskap til hva det vil kreve av merarbeid og dermed av omkostninger. Men jeg har markert med en rød strek i marginen de steder hvor jeg er särlig interessert i å få en mulig rettelse. Det er på side 47, 244, 295 og 390.

~~Mattek~~ Jeg ber om at de steder i Rettelser og tillegg som blir rettet i teksten må bli strøket i Rettelser og tillegg.

Ved rettelser av 2.korrektur har trykkeriet uteglemt et ord : om på side 332 - det er altså en feil som er kommet til nå.

Dessuten står på s. 375 et tall : 74 som trykkeriet har satt til, og som ikke er fjernet.

. Det har vært u gjørlig for meg å få dette ordnet med en dags frist, så jeg kan først sende pakken som ilbrev i morgen, mandag.

Rettelser og tillegg.

Side

- 13 - venstre spalte - nederst; tilføyes : Det er vel ikke usannsynlig at tradisjonen om samenes privilegiebrev har sitt utspring i kong Håkons frathetsbrev til bjarmene. I den retning peker både opplysningen fra 1596 om at samene fikk Malangen å bygge og bo i, og at de skulle være Norges land til et vern.
- 22 - høyre spalte - linje 9 ovenfra : vil , Les: ville han måtte
- 26 - v. sp. - linje 9 nedenfra: ~~måtte x kastale~~. Les : ~~måtte~~ han leverte inn de bevillingssedler som var benyttet. Rekvirenten måtte
- 39 - v. sp. - linje 6 ned: Kasnes - ~~gården x klir~~ nå Kastnes.
- 39 - v. sp. - linje 18 ov: utførsel av. Les : utførsel fra
- 42 - v sp. - l. 3 oven: ~~storsteien~~ - les : Storsteien
- h. sp.
- 43 - note l. 8 ned: saavidt - les : saalidt
- 75 - v. sp. l. 17 ov: gård, innmark - les: gårds innmark
- 130 - h. sp. l. 1 ov: bidrag av - les:bidrag på
- 131 - h. sp. l. 13 ov: ~~korn~~ - les : ~~kornet~~
- 151 - h. sp. l. 9 ov: Vekkelsen - les: Vekkelser
- 162 - v. sp. l. 1¹⁸ ov: Rostadmoen - les: Rostamoenn
- 177 - v. sp. l. 3 ov: fattikassen - les: fattigkassen
- 182 - h. sp. l. 3 ned: være med å - les:være med og
- 188 - v. sp. l. 13 ov: her etter - les:heretter
- 189 - h. sp. l. 4 ned: anbefalet - les:befalet
- 190 - h. sp. l. 10 ned: Buch - les:Buck
- 195 - v. sp. l. 4 ned: adskilt - les: atskilt
- 195 - h. sp. l. 7 ned: kondisjonerne - les : kondisjonene
- 212 - v. sp. l. 14 ned: bure - les : burde
- 228 - v. sp. l. 3 ov: stiftamtamann - les: stiftamtmann
- 230 - v. sp. l. 3. ned. ~~nødtrøftig~~ - les: nødtørftig
- 234 - v. sp. l. 5 ov: dette - Dette
- 244 - h. sp. l. 7 ov: betekning - less : betenkning
- 244 - h. sp. l. 12-13 ned. I Troms osv. - setningen strykes.
- 245 - h. sp. l. 15 ov: Slik - les: Slikt

- 247 - v. sp. l. 3 ov: Oxonians - les: The Oxonian
- 247 - h. sp. l. 20 ov: dem - sløyfes
- 248 - v. sp. l. 17 ov: noen - les: noe
- 250 - h. sp. l. 15 ov: han - les: hans
- 253 - v. sp. l. 11 ov: Her tilføyes: E. Sundt beretter at Erik Sandeggens foreldre hadde latt ham få undervisning hos den kjente bøndepolitiker , stortingsmann Ingebr. Sæter i Oppdal.
- ✓ 255 - v. sp. l. 13 ov: tredobbelts - les : tredobbelte
- 256 - v. sp. l. 15 ov: Ånensen - les: Ånesen
- 259 - h. sp. l. 13 ned: Sørhus og Nordhus - sløyfes.
- 265 - h. sp. l. 18 ned: 100 - les 1000
- 266 - v. sp. l. 15 flg. ov: handelsmann Hofstad - les : handelsmann Pedersen på Fredriksberg med 450 spd. Blant innerster stod oppført distriktslege Ellef Iversen på Velta med 500 spd. og handelsmann Hofstad
- 268 - v. sp. l. 11 ov: gitt - les: gitte
- 274 // / v! / / sp! / / l! / l! / flg! / / v! / / f! / / H! / / t! / / l! / / f! / / f! / /
- 294 - h. sp. l. 21 ov: Storhaug - les: Solhaug
- 295 - h. sp. l. 4 ned: enfrdit - strykes
- 300 - v. sp. l. 10 ov: vedtattt - vedtatt
- 331 - h. sp. billedteksten - karrikatur - karikatur
- 332 - v. sp. l. 21-22 ov: kraftigere den - les: kraftigere om den
- 356 - h. sp. l. 14 ov: tilføyes: Først fra 1903 fikk Målselv fast organist , lenge med den beskjedne årslønn av 80 kroner. Iver Kjeldmo var organist her i 25 år og skjøttet tjenesten med stor dyktighet.
- 373 - v. sp. l. 5 ned: jordbruket - les: jordbruk
- 386 - h. sp. l. 8 ov: Og - les: Også
- 390 - h. sp. l. 11 ned: nevneverdig - les : avgjørende

D. 13. Del avne ider åbenlyg al del en fjernmest løgnbøn som han
oppførte da vi kom til en grunnenhet ferdig med sin
arbeidstid og han sa at han ikke ville komme bort med
del avne ider.

22 - H - 9 Ceinge Grunfr vil - le

26 - V - 9 - - Nedafra [hoppet over en høy
strømme]

30. Kasene - spiller med skjul i Kastnes

39. V. 18 l. omf. oppførde - les fra

42 - V. 3 l. o. - Skrætem les Skrætem

43. H. 4 l. a. Sælleg - les - Sælleg

47. moh 8 l. nfa : sand) les: sandløft

~~74. l. sp. 1. l. omf. Kverkevold~~

75. ^{V. l. 17 o} Gerd, innmark-les: gjelds innmark

130. H. sp. 1. l. omf. - bidreg as - les ped

131. H. sp. 13. l. omf. - Korn - les Kornet

133. V. sp. 23. l. omf. Malatos - les Malatos

151. H. sp. 9. l. omf. Vellekulan - les vellekulæs

162. V. sp. 18. l. - - Rostadmon - les Rostamow

177. V. sp. 3 l. - - falli kaa - les fallig kaa

182. H. sp. 9 l. omf. varer med Ø - les varer med Ø

Visse inkonsistenser i skrivemåten, begynner frem og tilb. kan ofte ikke følges
praktisk mening av rettlig side.

Bettler om å avmerke g. g. kontrollen

621,72

- 188 V. sp. 13. l. overfr her eth ^{les} - hereth
 189 h. sp. 4. l. overfr amb. fol. -
 190 h. sp. 13. l. overfr Bach - les Béck
 195 V. sp. 4. l. overfr adskille - les atskille
 " h. sp. 7. l. overfr Kondisjone - " Kondisjone
 212 V. sp. 14. l. - " bire - les burde
 228 V. sp. 3. l. overfr skifflam - les skifflam
 230 V. sp. 2. l. overfr nodbrofs - les Nodbrofs
 234 V. sp. 5. l. overfr : deth - les Dette
 244 h. sp. 7. l. -- : bekning - les bekning
 " " 12-13. l. overfr 3. nov. fyra ei idéen
 for en sitt egen upplös - slaffer
 245 " 15. l. overfr Slik - les Slik
 247 V. sp. 3. l. - oxians - les The Oxonian
 247 h. sp. 20. l. -- dem - ulgas
 248 V. sp. 9. l. -- noen - les noe
 250 h. sp. 11. l. -- han - les haus
 253 V. sp. 1. l. -- Sandgård
 253 h. sp. 5. l. -- Fredsberg - les Fredsbergs
 " " 2. l. -- Åneus - " Åneus
 255 " " 13. l. overfr Söder, Øster - ulgas
 265 " " 18. l. overfr 100 - le 1000
 266 V. sp. 15. l. overfr hæder Høgh - les
^{hæder} T. C. Engen 200 sp, 3 m. i ostkant
^{autre hæder} Jæger p. 200 m. 2000 sp

- 268 v. sp. H. l. overfra takvegg les. valangte
 279 - Moril.
 288 -
 294 h. sp. - Dl. l. overfra Skogsgård Solhaug
 295 h. sp. 4. l. overfra bil - skjæres
 300 v. sp. D. l. overfra vegg - les. verdtall
 * 352 - v. sp. - bildet: Kastellene - les. Karakter
 * 353 h. sp. [omtakket] Toc Roldus organ.
 373 v. sp. 5. l. overfra jordmuren - les. jordbær
 * 375 h. sp. 8. l. overfra Øg - les. Øgda
 386 h. sp. 8. l. overfra ~~vervadis~~ - les. ~~vervadis~~
 390 - h. sp. 11. l. Nedoverfra ~~vervadis~~ - ~~vervadis~~
 402 - [Underseite om rettlig]

Det på grunn av *Det er ikke lett å få ryddet bort.*
 En del inkonsekvenser i skrivemåte har en vanskelig arbeidssituasjon
 ikke vært mulig å fjerne! *Det samme gjelder enkelte gjentakelser.*

Målselvhistorien :

Rettelser :

side 49 - Se vedlagte korrekturflak s. 46

Venligst rett 2. korrektur etter det som står
der - jeg har oversett at det også var andre feil
enn : Bjerkstrim



MÅSELV KOMMUNE

KULTURKONTORET

Telefon 089 - 31100*

9220 MOEN

Turid Følling Eilertsen
Heggeveien 26 C
1481 Li

Deres ref.

Vår ref.

Dato 4. 2. 81.

ILLUSTRASJONER

På siste møte i bygdeboknemnda blei det referert et brev fra illustratør Liv G. Hessner, Oslo, med tilbud å illustrere bygdeboka med tegninger.

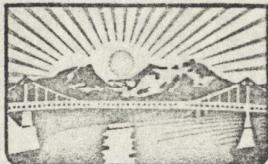
Dette syntes nemnda var positivt, men illustrasjonene må selvsagt være i samsvar med forfatterens ønsker.

Imidlertid mente nemnda at her burde lokale kunstnere få komme inn med forslag. For 1. bind er dette for seint, men i 2. og 3. bind kan vi få med enkelte illustrasjoner utført av tegnere her fra bygda.

Jeg vil derfor spørre om du mener det er ønskelig med enkelte illusjoner i 2. og 3. bind utenom billedstoffet. Dersom du mener at noe kan tas med, vil vi gjerne få høre nærmere fra deg, hva slags motiv og kunstart (tresnitt-litografi, tegning etc.) som kan tenkes benyttet.

Med hilsen
Brunnur Kaasen
Gunnar Kaasen
kultursjef

Kopi: Alf Kiil, Oslo 5.



MÅSELV KOMMUNE

KULTURKONTORET

Telofon 089 - 31100*

9220 MOEN

Turid Felling Eilertsen
Heggeveien 26 C
1481 Li.

Deres ref.

Vår ref.

Dato 3. 2. 81.

Bygdeboknemnda har i møte 2. 2. 81, gjort flg. vedtak i forbindelse med referat av din årsrapport:

"Bygdeboknemnda tar kontakt med forfatteren og klarer gjør de problemer en har ved korrigering av manuskript for slektshistorien."

Bygdeboknemnda diskuterte denne saken grundig og var enig i at forfatteren burde gi seg bedre tid i Måselv ved reise hit i sommerhalvåret. En antydet at hele mai måned kunne avses til gårdsbesøk og konferanse med folkeregister etc. Kommunen vil da stille kontor til rådighet. Interessen for nettopp slektshistorien er så stor at det ville være synd om denne skal bli gjenstand for kritikk. Bygdeboknemnda føler et stort ansvar for at gjengivelsen av slektshistorien blir korrekt. Kulturkontoret har i noen grad prøvd å rette opp feiler, men på grunn av andre gjøremål, blir det liten tid til dette. Det viser seg at en del feil kan unngås ved parallell føring av gardshistorie og åttelistene.

Dine data og navn i gardshistorien stemmer ikke alltid med det Ryðningen har fått med av åttelister.

Bygdeboknemnda ber deg vurdere de tanker en har om problemene og mulige løsninger. Nemnda er også fullt klar over at å gå gjennom kirkebøkene for alle slektene vil være uoverkommelig med den tidsrammen som er satt, men antar at en god del feil vil eliminieres om forfatteren kunne oppholde seg noen flere uker i bygda.

Hansen
Gunnar Haase
kultursjef.

Kopi: Alf Kiil, Oslo 5.

Alf Kiil

Målselv kulturkontor

9220 Moen.

UTSKRIFT AV MØTE I BYGDEBOKNEMNDA 2. 2. 81, kl. 13.00
på kommunehusets kantine.

Tilstede: Arne Daleng, Erling Solvang og
Hans Olav Løvhaug.

Kultursjef Gunnar Kaasen møtte som sekretær.

Sak 1/81- REFERATER.

- a) Ref. forslag til forord.
Ingen bemerkninger til forslaget.
- b) Réf. skriv fra kultursjefen til Alf Kiil, ang.
godtgjørelse for bygdebokarbeid. Dat. 19. 12. 80.
- c) Ref. skriv fra Alf Kiil, svar på skriv av 19.12.80
fra kultursjefen.
- d) Utskrift av kom. st. sak 217/80 - ang.
kontrakt.
- e) Ref. skriv fra illustratør Liv G. Hessner
ang. tegninger til bygdeboka.

Vedtak: "Behov for illustrasjoner i 2. og 3. bind
undersøkes med forfatteren. Dersom dette er
ønskelig tas kontakt med lokale kunstnere."

- f) Ref. skriv fra Dreyer A/S. dat. 13. 1. 81,
ang. prøvetrykk.
- g) Ref. skriv fra kultursjefen dat. 21. 1. 81,
til norsk-amerikanske aviser og tidsskrift,
informasjoner om bygdeboka.

h) Årsrapport fra Turid Følling Eilertsen,
dat. 21. 1. 81.

Bygdeboknemnda tar kontakt med forfatteren og
klargjør de problemer en har ved korrigering
av manuskript for slektshistorien.

i) Gjenpart av brev fra Dreyer A/S til Alf Kiil,
dat. 26. 1. 81, ang. tilsendt prøvetrykk.

Møtet slutt kl. 14,35

Gunnar Kaasen
sekretær.

Rett utskrift

9220 Moen 3. 2. 81.

Anny Bertheussen
Anny Bertheussen
bem.

Dreyer Aksjeselskap
herr E. Lie Pedersen
4070 Randaberg.

Vedlagt følger den sist tilsendte korrektur.

Heldigvis viste det seg at forskyvningen av teksten på grunn av forandringen med de tre bildene side 253, 265 og 400 og stryking av et lite avsnitt på s. 317 ikke førte med seg så mange rettelser i tallene i personregistret som jeg hadde fryktet. Et par ting må jeg likevel gjøre oppmerksom på.

1. Det er oppført to forfattere av boken. Det må rettes. Jeg er eneforfatter til dette bindet.

2. Når det i personregistret kommer flere navn under samme gårds- ellerfamilienavn , hadde jeg oppført familienavnet eller gårdsnavnet bare en gang , og bare satt en strek for de andre navnene. Nå er gårds- og familienavnet i korrekturen gjentatt for samtliges vedkommende. Jeg har ikke villet gjøre noe ved det , og det har heller ikke noen betydning , bortsett fra at jeg for visse gårders vedkommende har satt en bokstav i navnet i parentes for å markere at kanskje noen av de personer som er nevnt skrev det på den måten, uten at jeg vet hvem som gjorde det. Når så dette gjentas hele tiden, ser det litt rart ut , særlig i de tilfelle der jeg vet at de skrev navnet uten denne bokstav - som f. eks. Fos(s)haug , Meier som jeg vet skrev navnet : Foshaug og enkelte andre. Men det er vel ikke noe å gjøre med det.

3. Jeg håper at jeg får en tredje korrektur på hele boken. Jeg vil gjerne se at de rettelser som er gjort, virkelig er kommet med - og da især de som jeg sendte etterpå , like etter at 2. korektur var sendt. Siden boken ikke kommer til jul, går jeg ut fra at det er tid til det. Jeg skal da heller ikke beholde den korrekturen i mange dagerne.

Rettelser som ble sendt inn kort etter at 2. korrektur var
sendt, skulle stå på følgende sider i 2. korrektur :

side 49 : øverste avsnitt til venstre . 1. korrektur flak 46 - ble sendt inn og et brev med den fullstendige, riktige tekst. Et par mindre feil , anmerket på samme flak og står nederst på side 48 - er heller ikke rettet i 2. korrektur.

side 247 : foran nest siste avsnitt til høyre , 4 linjer nedanfra - 1 korrektur flak 283 - ble sendt inn. Det var et 9-linjers avsnitt som var uteglemt. En forskyvning av teksten på de følgende tre sider , skulle , så vidt jeg kan se, bøsse medføre flytning av et personnavn : Sandvik , Peder Pedersen fra side 249 til 250.

side 417 : høyre spalte - 13 linjer nedanfra - krigsårene etterpå : skal være : kriseårene etterpå.

Jeg håper at disse rettelssene er foretatt.

Oslo 7. desember 1981.

Bildene i Målselvhistorien - bind 1 :

Jeg går ut fra at de blir bedre og tydeligere i den endelige skikkelse.

side 62. Reisepass for Iver Olsen Trønnes (Vestgård) med familie 1799.

Det er svært utydelig - Dersom ikke navnet kan leses, er det kanskje ikke noen grunn til å ta det med?

s. 179. Innsamlingsliste over bidrag til nødstedt nabo.

Rekkefølgen må flyttes om - det er markert med tall i korrekturen, som blir sendt Dem.

s. 253. Herredsstyret i Målselvdalen 1866.

Navnene tas med. Det var uttrykkelig bedt om i den listen som ble sendt.

s. 265. Nils Iselvmos døtre Karen og Ingeborg (Foto ca. 1880).

Her er bare tatt med den ene og bare i halv skikkelse, men forstørret. Begge skal tas med og i full skikkelse, men uten noen forstørrelse av originalfotografiene. Vennligst pass på at bildene står i samme rekkefølge som navnene er anført i teksten til bildene - navnene står bak på fotografiene. Hensikten med bildene var å vise draktene, og markere forskjellen mellom dette og det følgende bilde.

s. 381. Smørforeningsregnskap 1910.

Jeg vil tro at det til høyre blir bedre enn det fremtrer i korrekturen. Det må kunne leses.

s. 400. Ligningskommisjonen 1906-08.

Navnene tas med. Det var to eksemplarer av bildet, og under det ene var navnene anført. I listen var det bedt om at navnene skulle tas med.

I listen over bildene var satt til med blyant en henvisning til de bøkene der bildene fantes med sidetall. Det var gjort for å lette arbeidet, men skulle ikke tas med i teksten. Det blir derfor strøket i korrekturen herfra.

De forandringer som må foretas med bildene på side 253, 265 og 400, vil kanskje føre til overflytting av tekst. Det vil vel igjen føre til forandringer av enkelte sidetall i : Innhold og Personregister. Det ville derfor være bra om jeg snarest kunne få ny korrektur av de sidene der det vil skje forandring. Ellers må det bli unsdige rettelser i avsnittene : Innhold og Personregister.

Dreyer Aksjeselskap,
Herr E. Lie Pedersen,
4070 Randaberg.

Vedlagt følger :
Kilder og litteratur.

Utarbeidning av register kan vel ikke settes
i gang før satsen er påført sidetall.

Oslo den 18. august 1981

Med hilsen

Alf Kiil

Ska vike

K i l d e r o g l i t t e r a t u r .

Det vesentligste av stoffet til Målselv-historien er hentet fra disse arkivseriene :

i Riksarkivet :

Kanselliets skapsaker.

Rentekammeret : kopibøker, journalsaker og kongelige resolusjoner, og i den real. ordn. avd: allmenninger og Finnmark.

Fogedregnskapene for Senja og Troms.

Matrikler og folketellinger

Indredepartementets, Finansdepartementets og Kirkedepartementets kopibøker og pakkesaker.

Innberetninger til Medisinaldirektoratet.

i Statsarkivet i Trondheim med Statsarkivkontoret i Tromsø :

Senja og Troms fogedarkiv: kopibøker og pakkesaker.

Senja og Troms, fra 1855 Senja og fra 1896 Tromsø sorenskriverarkiv: justisprotokoller med vedlegg, skifteprotokoller og skiftevedlegg, pantebøker, auksjonsprotokoller, kopibøker og brevsaker.

Nordlands, fra 1787 Finnmark og fra 1866 Troms amtsarkiv: kopibøker, journalsaker, innberetninger til amtmannens femårsmeldinger, generalutskrifter fra Målselv kommune.

Senja prostearkiv: kopibok.

Kirkebøker for Lenvik og fra 1853 for Målselv prestegjeld.

Nidaros bispearkiv og fra 1803 Nordland og Finnmark bispearkiv: kopibøker, visitasprotokoller og pakkesaker.

Nordland stiftsdireksjons og Finnmark amtsdireksjons kopibøker og journalsaker.

Trondheim stiftamtmanns arkiv : brevsaker.

Trondheim stiftsoverretts arkiv: dombøker og saksdokumenter.

Nordland og Troms skoledirektørs arkiv : kopibøker og journalsaker.

Diretoratet for statens skoger: diverse allmenningsbeskrivelser.

Troms skogforvaltning: kopibok for forstassistentenii Malangen 1861-
64.

Lenvik kommunearkiv : møtebok for fomannskapet 1838-50.

Målselv kommunearkiv: møtebøker 1849-96, kopibøker 1849-92, Fattigkommisjonens kopibøker, ligningsprotokoller og manntallsprotokoller. Skolekommisjonens påkjeneng Høplæstyrrets møtebøker 1853-1916, regnskaps-

Målselv lensmannsarkiv: møtebøker 1849-72, 1853-65, kopibøker 1855-1866.

Målselv lensmannsarkiv: kopibøker 1855-91, journaler 1855-64, utpantnings-, eksekusjons og auksjonsprotokoller, branntakstprotokoll.

Av andre utrykte kilder kan nevnes:

Jaabæk-arkivet i Statsarkivet i Kristiansand.

Skoginspektør Axel Hagemanns opptegnelser fra ca. 1905.

Dokumenter hos Jon Prestgard, Tretten.

Dokumenter hos Inger Randi Karlsson f. Tollefse, Målselv.

"Kort historikk fra Målselv og Bardu frie misjonsmenighet" av John Hagen.

Litteratur :

Utgaver av lover, forordninger reskripter etc., Norsk Retstidende 1836 - , Norsk Lovtidende 1877- , Collegial-Tidende 1798-1814, Departements-Tidende 1829-1921 , Stortings-Forhandlinger 1814 - .

Amtmennenes femårsberetninger 1830-1915.

Senjen og Tromsø Distriktsformandskabs Forhandlinger 1839-66.

Tromsø Amtsformandskabsforhandlinger 1866-1920.

J. Kraft: Topographisk-statistisk Beskrivelse over Kongeriget Norge bind VI (Chr. 1835).

A. Helland: Norges Land og Folk - Tromsø Amt, bind I-II (Kra. 1899).

Dokumenter ang. flytlapperne m. m. I-II (Renbeitekommissionen af 1907) ved J. Qvigstad og K. B. Wiklund (Kra. 1909).

G. P. Blom : Bemærkninger paa en Reise i Nordlandene .. i Aaret 1827 (Chr. 1830)

Johs. Furø : Fra Ishavets Kyster (Kra. 1886).

Slekten Holmboe. Stamtable 1944 (Oslo 1944)

Holmboe: Tale til Colonisterne i Bardu-Colonie (1801).

Jens Rathke: Afhandlinger om de norske Fiskerier og Beretninger om Reiser i Aarene 1795-1802 (Bergen 1936).

Brev fra Hans Nielsen Hauge I-IV (Oslo 1971-76).

H. G. Heggtveit: Den norske Kirke i det nittende Aarhundrede I-III (Chr. 1912-20).

A. Erlandsen: Biogg. Efterretninger om Geistligheden i Tromsø Stift (Chr. 1857).

Chr. Wiik : Tromsøseminarister 1829-1879 (Oslo 1948).

J. K. Sandmo : Skogbrukshistorie (Oslo 1951).

Indberetninger fra de ved Statens Forstvæsen ansatte Funktionærer 1857-1873.

Nils A. Ytreberg: Troms Landbrukselskap gjennom hundre år 1855-1955 (Tromsø 1955).

S. Hasund: Vårt landbruks historie (Oslo 1932).

G. Tandberg: Det offentlige landbruksvæsen i Norge indtil 1914 (Kra. 1914).

J. Holmboe: Vaarens utvikling i Tromsø amt. Bergens Museums Aarbok 1912. Nr. 1.

G. Hartung u. Albert Dulk: Fahrten durch Norwegen und die Lappmark (Stuttgart 1877).

Frederick Metcalfe : The Oxonian in Norway I-II (London 1856).
R. Brun Arctander: Fra min Barndoms Dal (Kra. 1904).
Norges leger - ved F. Kiær (Kra. 188-90) og ved J. Kobro (Kra. 1908-
44).
Vidkunn Haugli : Øvre Målselv Skytterlag - 100 år. (1978)
Emil Larssen : Det store gjennombruddet 1902-1952 (Tromsø 1952).
Ivar Sæter : Målselvdalen (1926).

Aviser :

Aftenbladet 1860.
Folkevennen 1864.
Folketidende 1869-1875.
Tromsø Tidende 1844 og 1851.
Tromsøposten 1884-86, 1892-94.
Tromsø Stiftstidende 1869-74, 1881-1900, 1905.
Nordlys 1902-10, 1916-18.
Tromsø 1904, 1907-10, 1913-16, 1919-20.

Sak
K i l d e r o g l i t t e r a t u r .

Dét vesentligste av stoffet til Målselv-historien er hentet fra disse arkivserier :

I Riksarkivet:

Kanselliet : Skapsaker.

Rentekammeret : kopibøker, ~~og~~ journalsaker og kongelige resolusjoner, og i den real. ordn. avd: allmenninger og Finnmark.

Fogedregnskapene for Senja og Troms.

Matrikler og folketellinger.

Indredepartementets, Finansdepartementets og Kirkedepartementets kopibøker og pakkesaker.

Innberetninger til Medisinaldirektoratet.

NP
I Statsarkivet i Trondheim og Statsarkivkontoret i Tromsø:

Senja og Troms fogedarkiv : kopibøker og pakkesaker.

fra 1858
Senja og Troms, senere Senja sorenskriveramt: justisprotokoller med vedlegg, skifteprotokoller og skiftevedlegg, pantebøker, aksjonsprotokoller, kopibøker og brevsaker.

Målselv Nordlands, fra 1887

forlikspr. Finnmark og fra 1866 Troms amtsarkiv: kopibøker, journalsaker, innberetninger til amtmannens 5-årmeldinger, generalutskrifter fra Målselv *um*

Senja prostearkiv : kopibok.

Kirkebøker for Lenvik og fra 1853 Målselv prestegjeld.

Nidaros bispearkiv og fra 1803 Nordland og Finnmark bispearkiv:

kopibøker og visitasprotokoller og pakkesaker.

Nordlands *stiftsdireksjon og* Finnmark amtsdireksjons kopibøker og journalsaker.

Trondheim stiftamtmanns arkiv: Brevsaker.

Nordland og Finnmark lagmannsarkiv og etter 1797 Trondheim stiftsoverretts arkiv: dombøker og saksdokumenter.

Nordland og Troms skoledirektørs arkiv: kopibøker og journalsaker.

✓ I Direktoratet for statens skoger: diverse allmenningsbeskrivelser
m. v.

✓ I Troms skogforvaltning: kopibok for forstassistenten i Malangen
1861-84.

Lenvik kommunearkiv : møtebok for formannskapet 1838-50

Målselv kommunearkiv: møtebøker 1849-96, kopibøker 1849-92, fattig-
kommisjonens ~~og~~ ^{mannalissprotokoller} kopi**b**øker, ligningsprøve**t**okoller, skolekommisjonens , sene
skolestyrets ¹⁸⁵³⁻¹⁸⁹⁶ ~~og~~ ^{arkiv} regnskapsprotokoller, ~~og~~ journaler og kopibøker

1853-81

Målselv sogneprestembete: kallsbok aut. 1865, kopibøker, brevsaker,
Målselv misjonsforenings møtebok 1847-1934.

Målselv lensmannsarkiv 1855-¹⁸⁹⁶ : kopibøker, 1855-91, journaler 1855-64,
~~utpantnings-~~ ~~eksekusjons-~~ ~~protokoller~~ og auksjonsprotokoller, branntaktsprotokoll.

Av andre utrykte kilder kan nevnes:

Jaabækarkivet i Statsarkivet i Kristiansand.

Skoginspektør Axel Hagemanns opptegnelser fra ca. 1905.

Dokumenter hos Jon Prestgard, Tretten,

Dokumenter hos Inger Randi Karlsson f. Tollesen.

"Kort historikk fra Målselv og Bardu frie misjonsmenighet" av John Hagen.

av bygde stiller skal mene

• Litteratur:

Utgaver av lover, forordninger, reskripter etc., Norsk Retstidende 1836-, Norsk Lovtidende 1877-, Collegial-Tidende 1798-1814, Departements-Tidende 1829-1921, Stortings-Forhandlinger 1814-

Amtmennenes 5-årsberetninger 1830-1915.

Senjen og Tromsø Distriktsformandskabs Forhandlinger 1839-66.

Tromsø Amtsformandskabsforhandlinger 1866-1920.

J. Kraft: Topographisk-statistisk Beskrivelse over Kongeriget Norge bind VI (Chr.a. 1835)

A. Helland: Norges Land og Folk - Tromsø Amt bind I-II (Kr.a. 1899)

Dokumenter angående flytlapperne m. m. I-II (Renbeitekommissionen af 1907) ved J. Wvigstad og K. B. Wiklund (Kra. 1909)

Johs. Furø : Fra Ishavets Kyster (Kra. 1886)

Slekten Holmboe. Stamtable 1944 (Oslo 1944)

Holmboe: Tale til Colonisterne i Bardu-Colonie (1801)

Jens Rathke: Afhandlinger om de norske Fiskerier og Beretninger om Reiser i Aarene 1795-1802 (Bergen 1936)

Brev fra Hans Nielsen Hauge I-IV (Oslo 1971-76)

H. G. Heggtveit: Den norske Kirkex i det nittende Aarhundrede I-III (Chra. 1912-20)

A. Erlandsen: Biogr. Efterretninger om Geistligheden i Tromsø Stift (Chra. 1857)

Chr. Wiik : Tromsøseminarister 1829-1879 (Oslo 1948)
R//Brøn/Arctander/Fys/Min/Bærndoms/Dal/Kræ/1904/

J. K. Sandmo : Skogbrukshistorie (Oslo 1951)

Indberetninger fra de ved Statens Forstvæsen ansatte Funktionærer 1857-1873.

Nils A. Ytreberg: Troms Landbrukselskap gjennom hundre år 1855-1955 (Tromsø 1955)

S. Hasund: Vårt landbruks historie (Oslo 1932).

G. Tandberg : Det offentlige landbruksvæsen i Norge indtil 1914 (Kra. 1914)

J. Holmboe: Vaarens utvikling i Tromsø amt. Bergens Museums Aarbok 1912 Nr. 1.

G. Hartung u. Albert Dulk: Fahrten durch Norwegen und die Lappmark (Stuttgart 1877)

Frederick Metcalfe: The Oxonian in Norway I-II (London 1856)

Norges leger - ved F. Kiær (Kra. 1888-90) og J. Kobro (Oslo 1908-44)

Vidkunn Haugli: Øvre Målselv Skytterlag - 100 år - (1928)

Emil Larssen : Det store gjennombruddet 1902-1952 (Tromsø 1952)

Ivar Sæter: Målselvdalen (1926).

Aviser :

Folketidende 1869-1875.

Folkevennen 1864.

Aftenbladet 1860 (Beretning fra Jensenius)

Tromsø Tidende 1844, 1851.

Tromsøposten 1884-86, 1892-94.

Tromsø Stiftstidende 1869-74, 1881-1900, 1905.

Nordlys 1902-16, 1916-18.

Tromsø 1904, 1907-10, 1913-16, 1919-20.

Målselv kommune
Kulturkontoret,
9220 Moen.

Bilder til bygdebok for Målselv.

Jeg har fått tilsendt fra Knut Aune Kunstforlag A/S, Trondheim: originaldias for prospektkort F-2879-6 Målselv kirke. Det omfatter bare kirkebygningen og er ikke identisk med det bildet som henger i Målselv kirke.

Jeg har forgjeves forsøkt å få telefonforbindelse med kultursjefen, formannen i bygdeboknemnda og fotograf Svein Pedersen, men har fått beskjed om at alle er på ferie. Kaasen nevnte at det fantes et prospektkort av det bildet som henger i kirken. Hvis det ikke er en misforståelse, kunne det kanskje brukes. Jeg har hatt telefonforbindelse med Knut Aune, men der kunne de ikke finne ut at de hadde noe bilde av den type som det nevnte flyfotoet som henger i kirken. Kan det skaffes en kopi av dette bildet?

Oslo 4. august 1981

Med hilsen

Alf Kiil

F-3427-7 Corbi fra Målselv og Johnsen i blyant

Jeg mottar 20.7. Kulturkontoret - men Karsen om på
ett brev. Ha ned beskjed om at han snart responser.
Maiselv kommune, meg, som Sv. Skjers lov
Kulturkontoret, vil gi ham.

9220 Moen.

Fra Fjellanger Widerøe A-S har jeg i går mottatt
en kopi (S/H. 97505) i størrelse ca. 17 x 11 cm.
i sort-hvitt. Det er et flyfoto av strøket omkring
kirken og prestegården - men det er ikke identisk
med det fargefoto som henger i kirken, og jeg kan
ikke se at det har noen interesse for bygdehisto-
rien. Jeg ville gjerne fått ordnet denne saken
snarest mulig, dessuten også andre spørsmål i for-
bindelse med innsamling av bilder.

Oslo den 21. juli 1981.

Med hilsen

Alf Kiil

Selvbyggerveien 78, Oslo 5
telefon (02) 21 52 44.

Målselv kulturkontor
9220 Moen.

13. 7. 81.

UTSKRIFT AV MØTE I BYGDEBOKNEINDA FREDAG 10. 7. 81
PÅ KOMMUNEHUSET.

Flg. møtte: Arne Daleng, Erling Sølvang,
Hans Olav Løvhaug, Ordfører Kåre Finbakken,
Alf Kiil, Turid Følling Eilertsen og
Gunnar Kaasen.

Møtet kalt sammen for at forfatterne kunne gi en orientering om framdriften med bygdeboka.

Alf Kiil gav først en redegjørelse for sitt arbeid.

En var nå kommet i tidsnød, bl.a. p. g. av sykdom.

Tilsammen er skrevet ca. 670 maskinskrevne sider.

Dette tilsvarer ca. 400 trykte sider.

Korrektur er lest for 2/3 av stoffet. Resten blir tatt rett over ferien. Billedstoff må nå klargjøres, herav 16 sider fargebilder. En del av tiden i sommerferien går med til innsamling av slikt stoff.

Møtet diskuterte oppsett for personregister. Det kan være mest høvelig å foreta dette arbeid pr. databehandling.

Pris for dette må avtales med Dreyer A/S.

Forsiden bør ha innpreget en passende vignett. Kulturkontoret undersøker om noen kan utforme en stilisert vignett.

Turid Følling Eilertsen redegjorde for gårds- og slektshistorien og det som til nå er utført.

Første bind planlegges ført fram til gnr. 54, Fagerlidal.

Kulturkontoret må fortsatt være sekretariat for åttelistene og korrigering av disse.

Det blei føresvrig diskutert praktiske problem og drøftet mulige løsninger.

Møtet slutt!

Gunnar Kaasen
sektr.

Arne Daleng
sign.

Hans Olav Løvhaug
sign.

Alf Kiil
sign.

Turid Følling Eilertsen
sign.



MÅSELV KOMMUNE

KULTURKONTORET

Teléfon 089 - 31100*

9220 MOEN

Alf Kiil
Selvbyggerveien 78,
Oslo 5

Deres ref.

Vår ref.

Dato 16. 12. 80.

Godtgjørelse for arbeid med 1. bind av bygdebok for
Måselv.

I forbindelse med fastsettelse av salgspris for boka og
for oppsett av budsjett er det av betydning å få fast-
slått hva ditt honorar vil beløpe seg til. Så vidt jeg
har forstått, har du ikke forlangt fast godtgjørelse.

Det er derfor ikke mulig for administrasjonen å sette opp
kostnadskalkyle før eksakte tall foreligger.

Jeg ber deg være så vennlig å svare på hva ditt honorar
totalt vil bli. Det skal presiseres at det fra vår side
ikke har vært meningen at ditt omfattende arbeid skulle
skje uten vederlag.

Med hilsen

Gunnar Kaasen
kultursjef.

Kopi: Bygdebokn. v/Arne Daleng, 9220 Moen
Formannskapet, her.

Vedlegg: Forslag til forord.

Lars Iver Knutsen Aarsen var født i Eid i Nørdfjord i 1860. Heimegarden, Aarsyane, låg nær det djupe Hornindalsvatnet og garden var eit småbruk som fødde 2-3 kyr og 8-10 geiter.

Alt som 12-åring måtte han ut som gjetar i Oppstryn og elles ta del i mykje av det arbeidet som låg føre på ein gard. I denne alderen var han eg med i sitt første skyttarstemne der det berre var munnladningsbørser i bruk. I 1877 gjekk han på Volda lærarskole og året etter var han vikar i ein krins nær heimegrenda. Så eit år som fabrikkarbeidar i ~~Starumsvik~~ Starumsvik der han fekk prøve seg både som børsemakar, snikkar og smed.

I 1880 kom han inn på Tromsø seminar. Her vart han bydd friplass mot at han forplikta seg til å lære samisk og arbeide i samiske distrikt i minst 5 år. Dette tok han ikkje med. I 1882 vart han uteksminert frå Tromsø seminar og same år tilsett som vikar i Ressvold, Karlstad, Sommerbakk og Reinfjeld krinsar i Målselv. Det var då nærmast som ein omgangnsskole og løna var 13 kr. for veka. Etter 2 år vart han fast tilsett i desse krinsane. Med åra voks barnetalet og krinsane vart regulert etter det. Dei siste åra av si lærargjerning hadde han berre ~~Holmen~~ Holmen krins. Då han slutta i skolen i 1928, hadde han hatt 47 års teneste i skolen. I 1887 vart han gift med Berte Gurine Mathiasdatter. Ikke lenge etter fekk han overta ein del av eigendomen til svigrafaren, Mathias Jakobsen, og han rydda og bygde der. I 1884 skipa han "Bjørnungen" skyttarlag som seinare vart til Bjørnen skyttarlag.

I 1892 var han saman med svogerden, Ola Holmsæter, på det Skandinaviske skyttarstemne i Kristiania der om lag 500 skyttarar var med.

I 1889 vart han valt til formann i Tromsø og Finnmark folkevepnings-samlag, seinare det som vart til Tromsø og Senjens skyttarsamlag. I 1907 vart Senjen skyttarsamlag skilt ut som eige samlag. I 30 år hadde han denne formannsjobbene i ~~skyttarsamlings~~ skyttarsamlaga.

Utanom læraryrket var det stallet med jorda og garden som opptok ~~ham~~ han mest. I nokre få år var han med i heradstyret og fattigstyret. Han døydde i 1933 medan han ~~sykka~~ var på heimtur på sykkelen frå Moen i Målselv til Karlstad.

9301 Finnsnes 26/2-81

Målselv kulturstyre
Moen i Målselv.

Etter telefonsamtale sender eg desse notata om far min.
Eg går ut frå at forfattaren plukkar ut det som han meiner
han vil bruke.

Med venleg helsing

Sverre Aaræn
Sverre Aarsen

Målselv kulturkontor

9220 Moen.

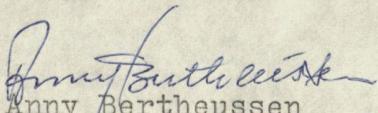
9220 Moen 24. 2. 81.

Alf Kiil
Selvbyggerveien 78,
Oslo 5.

Ang. opplysninger om lærere som har skolt i Målselv.

1. Jakob Sandnes f. 1908 i Målselv, d. 1980.
Begynte som lærer i 1935 og sluttet i 1970.
2. Daniel Iver Lie, født 1860, Hareide på Sunnmøre, nermere bestemt fra Liabygda. Han kom til Øverbygd 1911, og virket som lærer fra 1911 til 1927. Han døde 1934.
Hans datter Aslaug Stenvold Frihetsli f. 1910 - bor på Frihetsli i Dividalen.
3. Søren Stensland f. 1866 i Skånland, d. 1957.
Kom fra Trondenes i 1895, begynte som lærer på Storjorda og Møllerhaugen 1895. Sluttet 1927 (gikk av med aldersgrense.)
Han var lærer i 36 år. - Storjorda.
Han var g. 1918 m. Ingeborg Reiersdatter fra Lillevann f. 1881, d. 1933.
4. Anders M. Ellevold f. 1872, på Ellevold Rostadalen, d. 1951
Han var lærer i Øverbygd fra 1898 - 1939. (gikk av med aldersgrense)
Han var ordfører i Øverbygd f. 1925 - 1928.

Gunnar Kaasen
kultursjef


Anny Bertheussen
bem.

Vedlegg: Svrit ang. Lars Aarøen.

Bodø, 4/2 - 1982.

Kjære Edna og Alf Kiil.

Godt nytt år! selv om året begynner å bli gammelt. Jeg snakket med Arne Daleng i telefonen i dag. Han fortalte at det var sykdom hos dere igjen. Det var leit å høre. Og jeg håper at det går snart over. Men jeg vet jo at helvetesild kan ta veldig lang tid og være plagsomt. Dersom det kan være noen trøst, så vet jeg om så mange andre som også har det. Vi var nettopp i 75-års dag hos en dame som led av det.

Om sider har vi kommet sånn noenlunde i orden og ellers begynt å roe oss såpass ned at jeg er begynt å tenke litt på Målselv også. Men jeg har ikke fått noe prøve-trykk enda. Så jeg må visst snart til å mase.

Turen nordover gikk bare fint. Ingen fjellovergang stoppet oss. Veiene var forresten fine på alle tre. Men i Nord-Trøndelag blåste og snødde det og var glatt og ekkelt. Og første nyttårsdag da vi startet, hadde vi problemer med å finne nattteherberge. Men en drosjesjåfør på Levanger var helt enestående. Han fant rundt i hele Trøndelag, og klarte å få gjestgiveriet i Grong til å ta i mot oss til tross for at også de var stengt i nyttårshelga. Der satt en mann oppet til sent på kvelden og ventet på oss, og han skaffet et par om morgen til å komme ens ærend for å lage frokost til oss! Heretter anbefaler jeg stedet til alle. Da vi kom hit, hadde flyttebyrået vært her nyttårsaften i stedet for mandag da vi kom, som avtalen var. Det er det verste rot jeg har sett! Jeg var ikke blid i telefonen til dem, så en mann kom da fluksens og hjalp oss flytte på det grøfste.

Ellers liker vi oss bra. Anne Kathrine liker sin nye klasse. Og hun har begynt å spille fotball i Bodø/glimt. Bare fransken som hun hadde vlagt i stedet for tysk voldte noe bryderi, for det har de ikke på den skolen hun begynte på. Så nå ~~kommunen~~ drar hun til en annen skole to ganger i uka for å få fransk.

Foreløpig liker jeg arbeidet og arbeidsstedet bra. Og jeg nyter å kunne spasere til kontoret og ikke være avhengig av bil eller annet transportmiddel for å komme noe sted. Og stormen som var syntes jeg var herlig. Endelig litt skikkelig vær! Det store huset her ristet og vannet i toalettet skvulpet, og det lynte og tordnet friskt. Men vi led ingen nød. Ikke en gang strømmen forsvant. Far som hadde vært på besøk hos oss, dro hjem den dagen - over Salten! Det var orkan i kastene! Men han syntes ikke det var noe å snakke om!

Jeg har fått hovedansvaret for registreringen av faste kulturminner i fylket, og når det blir vår, blir det nok mye reising i den forbindelsen for å sette folk i sving med registeringene, koordinere arbeidet og kontrollere det som gjøres m.m. Ellers skal jeg visst nok være sekretær i Samisk kulturnemnd. Hittil har jeg mest forsøkt sette meg inn i kulturvernarbeidet, samt ringt og skrevet rundt til kommunene om dette o.l.

Neste helg reiser jeg kanskje til Oslo til årsmøtet i Norsk Faglitterær Forfatterforening. For sikkerhets skyld har jeg bestilt billett - men jeg har ikke helt bestemt meg. Men det er fristende med en Oslo-tur av flere grunner. Og så får jeg jo den betalt.

Nå er jeg jo veldig spent på Boka. I følge Daleng skulle den være ferdig fra trykkeriet i morgen. Jeg fikk Balsfjord-boka. Det er en fin trykksak. Men jeg må med skam erkjenne at jeg ikke har lest noe i den ennå.

Riktig god bedring! og alle gode ønsker fra

Tunil

Waverley
NOTELET
1132
MADE IN SCOTLAND



NYERE KULTURHISTORISK AVDELING
TROMSØ MUSEUM
INSTITUTT FOR MUSEUMSVIRKSOMHET
UNIVERSITETET I TROMSØ

Alf Kiil
Selvbyggerveien 78,
Oslo 5.

VÅR REF.:

DERES REF.:

9000 TROMSØ (NORWAY)
TELEFON 86080

20.3.1981

Deres brev av 4. mars d.å., hvor de etterspør et bilde av
L.P. Jessen, fra Målselv.

Ved gjennomgang av vårt fotoarkiv har vi ikke kunne finne det nevnte
portrett.

Beklager at svaret kommer så seint, men jeg håper de fikk muntlig beskjed
fra deres kollega Turid Føling Eilertsen.

Med hilsen

Einar Nævdal

Alf Kiil:

Hjertelig takk for "Målselv Bygdehistorie".

Jeg fikk den i posten i dag og har alt rukket
å lese enkelte ting. Det ga mersmak. Det var
artig å se hvor sammenfallende en del av vår
kildebruk og synspunkter var. Særlig fordi vi
ikke hadde snakket om dette på forhånd. Jeg
tenker da på forholdet mellom samer og bumenn
Det var artig at du fikk med kartet fra 1806
som forsatsillustrasjon. Det har tidligere
ikke vært offentliggjort og er jo en interes-

sant samtidsskrivelse.

Jeg kommer nok til å dra nytte av ditt arbeid med denne boka når jeg skal fortsette med Balsfjord fra 1830 - ca 1930. Jeg har allerede merket meg mange interessante ting som jeg skal se på. Det ser ut til at man vil anmode meg om å fortsette fra høsten 82 av. Ordføreren ringte forleden kveld og sa at man ville behandle saken. Jeg skal få hilse fra min kone også og si takk, og vi vil begge ønske god helse og gode år:
Storslett, 18.februar 82. Hilsen *Judas O. Langli*

ANTON GIÆVER A.S.

ETABL. 1867

TELEGR.ADR.: GIÆVER
Postgirokonto nr. 97290

Lyngseidel, 17.mars 1981.



Herr Alf Kiil,
Selvbyggerveiem 78,
Oslo 5.

Jeg bekrefter mottakelsen av Deres brev av 4. d.md.
P.g.a. stort arbeidspress akkurat ut denne måneden,
kan jeg ikke akkurat nå komme med detaljer angående
lensmann Krogsgeng. Jeg vil imidlertid komme tilbake
til saken i løpet av neste måned, håper jeg.

Med hilsen

Ola O.K. Giæver.

Ola O.K. Giæver.

Herr Ola K. Giæver,

9060 Lyngseidet.

Billedstoff til Målselv-historie.

En Målselv-historie, forfattet av undertegnede, er under trykking, og jeg holder på å samle inn billedmateriale.

Lensmann O. Krogseng spilte en betydelig rolle i bygdesamfunnet, både som ordfører og som foregangsmann på mange områder og blir derfor hyppig omtalt. Det er en selvfølge at vi må ha med et portrett av ham. Det kan vi vel ta fra den gamle bok "Målselvdalen", men best var det om man kunne ha hatt et originalportrett. Jeg tør derfor spørre om De har et slikt, og om De eventuelt kunne låne det ut til bruk i boken? Vi er naturligvis også interessert i annet billedstoff fra Målselv (av navngitte personer og steder) som måtte finnes. Et fotografi av Krogsengs gård Fagerli står jo i J. Friis's bok om Oscar II:s reise i 1873 og kan vel også reproduceres, men også i dette tilfelle ville det være best å ha originalen om den eksisterer.

Vi er også dårlig utstyrt med bilder av gammelt inventar fra bygda, rosemalte kister, skatoller og lignende. Eksisterer noe slikt fra Fagerli, ville det være av stor interesse å ha fargefoto av det. Man er selvsagt villig til å erstatte alle utgifter i den forbindelse, og jeg lover å legge vinn på at samtlige bilder blir returnert snarest etter bruken. Boken skal trykkes i løpet av våren.

Jeg ber Dem tilgi at jeg bryr Dem med dette. Jeg hadde tenkt å ta en tur til Lyngseidet, men da jeg ikke har bil, og ruteforbindelsen ikke er særlig god, er det ikke blitt noe av turen. Jeg tenkte meg da at kanskje noe av Krogsengs private arkiv ennå kunne eksistere. Nå er det for sent, for manuskriptet fra den eldste del av historien er allerede sendt til trykkeriet, Dreyer Aksjeselskap i Stavanger.

Oslo den 4. mars 1981.

Med hilsen

Alf Kiil

Tromsø Museum,

9000 Tromsø.

Portrett av Lorentz P. Jessen, Klauva.

En Målselv-historie, forfattet av undertegnede, er for tiden under trykking, og jeg holder på å samle inn billedmateriale. L. P. Jessen Som faktor og handelsmann i Klauva (Vestneskløven) stod ~~max~~ i handelsforbindelse med rydningsmennene i Målselv. Etter at han var ^{han} gått fallitt, ble han ~~væ~~inspektør, og som sådan ledet den første veibyggingen gjennom Målselvdalen. Det ville derfor være av interesse å få med et bilde av ham i bygdehistorien.

Det er blitt meg fortalt at Tromsø Museum for noen år siden mottok et portrett av Jessen.

Var det mulig å få tilsendt et foto av maleriet, ville jeg være meget takknemlig. Det måtte i tilfelle skje nokså snart, for jeg venter å få besøk av en fagmann fra Dreyer Aksjeselskap, Stavanger, en av de første ukene for å gjennomgå bildematerialet.

Skulle det finnes kopi av portrettet i Riksantikariatet, ville jeg gjerne vite det. Da kunne jeg antakelig få kopi derfra.

Jeg ber Dem tilgi det bry jeg skaffer Dem.

Oslo den 4. mars 1981

Med hilsen

Alf Kiil

Adresse: Selvbyggerveien 78, Oslo 5.

Oslo den 26. februar 1981.

Kjære Svein Pedersen !

Takk for hyggelig brev og for de bildene som fulgte med brevet. Jeg skulle ha skrevet for lenge siden , men det var forskjellige ting jeg først måtte orientere meg om , og så ble jeg syk for akkurat en måned siden - en kraftig influensa med temp. opp i 40° og påfølgende bronkiast-lungebetennelse , som tok seg opp igjen, så jeg har hatt to penicillin-kurer, var ferdig med den siste i forgårs. Håper det nå må holde , men med min helse-status kan man jo ikke være sikker.

Denne sykdommen kom dessuten så ubeleilig som vel mulig, fordi jeg ennå ikke er helt ferdig med manuskriptet til Målselv-historien, jeg har faktisk måttet holde på med den også i denne tiden, når temperaturen har vært såpass lav at jeg har orket det. Jeg fikk sendt av gárde ca 250 maskinskrevne sider til trykkeriet ved den tiden jeg ble syk, men nå venter de på mere. I dag snakket jeg med en mann fra Dreyer som nevnte at han skulle sørge for at det kom en fra trykkeriet til Oslo for å se på billedstoffet. Det er derfor jeg skriver i dag.

Jeg savnet noen av de bildene som jeg leverte inn i sommer, bl. a. av de to jentene fra Kirkesnes i like kjoler og med hver sin stol ved siden, dessuten var det vel et par andre portretter. Kunne jeg få disse med det første. Så savner jeg fargebilder - panoramaer og bilder av inventar : skatoller, kister og lignende. Jeg nevnte dette for Daleng en gang ved nyttårstider, tror jeg det var, og han skulle snakke med deg. Jeg har ikke et eneste fargebilde , bortsett fra ett jeg selv har tatt med utsikt fra Øverli, men er ikke sikker på om det er brukbart. Jeg har bildet av skatollet fra Bjørnstad på Rundhaug hotell, men det er dessverre i sort-hvitt. Tror du at du kan gjøre noe med dette ? I så fall må det skje nokså snart.

Du må hilse så meget fra Enda og meg til din hyggelige familie og til familiene Fagerli og Fagertun. Håper det står bra til med Magna.

Bemerkninger til vedlagte prøveoppsett:

Typene i teksten er vel som avtalt.

Typene i kapitteloverskrifter og avsnittsoverskrif-
ter godtas.

For mye "luft" mellom kapitteloverskrift og tekst.

Teksten i ekspl. A kanskje litt for lys, i B for
mørk.

Papiret virker noe tynt, særlig A. - Kan det være
fare for at teksten vil skinne igjennom, og hvor-
dan vil bildene bli på slikt papir ?

Stripene som er merker etter satsmontering, blir
vel ikke synlige i det endelige trykk, går man ut
fra.

Dreyer Aksjeselskap

4001 Stavanger.

Bygdebok for Målselv.

Jeg mottok i går prøveoppsettet og gikk gjennom det sammen med forfatteren av gårdshistorien, fru Turid Følling Eilertsen. Vi ble enige om vedlagte bemerkninger, som jeg i dag sender videre til Målselv bygdeboknemnd (form. Arne Dæleng, 9220 Moen) og ber samtidig om at eventuelle bemerkninger må bli sendt direkte til Dem.

Ca. 250 sider manuskript blir sendt Dem i begynnelsen av neste uke.

Oslo den 23. januar 1981.

Med vennlig hilsen

Alf Kiil

Målselv bygdeboknemnd
v/formannen Arne Daleng,
9220 M o e n .

Bygdebok for Målselv. Prøveoppsett for bind I.

Etter å ha mottatt brev fra Dreyer Aksjeselskap 6.1. 81 sendte jeg 8.1. manuskriptet til 1. kapittel inn til trykkeriet. I går mottok jeg vedlagte prøveoppsett og gikk gjennom det i går kveld sammen med Turid Følling Eilertsen. Vi ble enige om visse bemerkninger, som jeg har notert på vedlagte ark. Jeg sender gjenpart av bemerkningene til Dreyer Aksjeselskap i dag og går ut fra at Bygdeboknemnda sender sine bemerkninger direkte til trykkeriet.

Jeg sender så i begynnelsen av neste uke ca 250 manuskriptsider til trykkeriet. Jeg har dessverre ennå en del arbeid igjen , men håper at jeg skal bli i stand til å sende manuskript fortløpende inn, slik at jeg kan ha avsluttet dette arbeidet i løpet av noen uker.

Oslo den 23. januar 1981

Med hilsen

Alf Kiil



Dreyer Aksjeselskap

1846

BOKTRYKK - LITOGRAFI - OFFSET - KASSETTKORTFABRIKK - BOKBINDERI - STÅLTRYKK - BILLETTRYKKERI - KLISJÉANSTALT
Bankforbindelser: Rogalandsbanken A/S - Bankgiro nr. 8501.08.01422, Den norske Creditbank - Bankgiro nr. 7331.05.11096 - Postgiro nr. 64203
Telf. sentralb. 20572 - Telegr. adr.: «Papir» - Postb. 188

Herr Alf Kiil
Selvbyggervei 78
OSLO 5

Deres ref.:

Deres brev:

Vår ref.: BB/BØ

4001 STAVANGER 6.1.81

BYGDEBOK FOR MÅSELV

Vi viser til telefonsamtale idag hvorunder vi meddelte at under-tegnet avtale mellom Måselv kommune og Dreyer Aksjeselskap var underveis.

Det ville således være passende å foreta prøveoppsett basert på den del av manus vi først kunne bli oversendt.

Straks man kommer overens om utformingen av satsarbeide (det vil si skrift sammen med plassering av bildestoff), vil vi kunne påbegynne oppsetting av spaltenesats. Når denne er ferdig vil det være greit om bildestoffet var samlet og kunne plasseres inn på de samme spaltene. Dette arbeide kan vi imidlertid komme nærmere tilbake til og eventuelt stille erfaring bokdesigner til disposisjon for å komme frem til den peneste og mest korrekte utforming.

Vi gleder oss til å ta fatt på dette interessante arbeide.

Med vennlig hilsen
pr. DREYER AKSJESELSKAP

Børge Børve

Kopi sendt til Måselv Kommune, Kulturkontoret, 9220 Moen

Dreyer Aksjeselskap
Herr Børge Børve,
4001 Stavanger.

Bygdebok for Målselv. Deres ref. BB/BØ - brev 6.1.81.

Vedlagt følger manuskriptet til 1. kapittel. Jeg hadde opprinnelig ikke satt undertitler, men etter råd fra professor Fladby i Norsk lokalhist. inst. har jeg nå gjort det. For at de skal være synlige har jeg satt dem litt ut i margen. De må vel kunne settes med forholdsvis små typer - som f. eks. det er gjort i Kari Lindbekks : Lofoten og Vesterålens historie side 106 - 107.

Jeg går ut fra at vedlagte manus er tilstrekkelig til det bebudede prøveoppsett, men kan på kort varsel sende en betydelig del av manuskriptet. Jeg hadde planlagt å være ferdig med arbeidet senest i høst, men det har dessverre dradd lengere ut enn jeg hadde trodd. Nå holder jeg på med de siste kapittlene og håper å få avsluttet arbeidet i løpet av denne måneden.

Jeg legger ved en kopi av dokument fra 1599 - avsnittet øverst til venstre , der Målselv er nevnt - kunne kanskje brukes som illuststrasjon ?

Så snart prøveoppsettet kommer, skal jeg se på det sammen med den som skriver gårdshistorien , fru Turid Føhling Eilertsen, og sende det videre til bygdeboknemnda.

Oslo 8. januar 1981.

Med vennlig hilser

Alf Kiil

Brobekkveien 80
Oslo 5
Postadresse: Boks 352
Sentrum, Oslo 1

Grøndahl & Søn Trykkeri

LAY-OUT - SATS - REPRO - TRYKK - FERDIGGJØRING
GRUNNLAGT 1812

Telegr. adr.: Bokgrøndahl
Postgiro 5 10 68 51
Bankgiro 5087.05.04400
Telefon (02) 22 03 54

Målselv Bygdeboknemnd
v/Arne Daleng
9220 Moen

OSLO, 27. juni 1980

DERES REF.

VÅR REF. RB/nhl

VEDR: TRYKNING OG INNBINDING AV MÅLSELV BYGDEBOK.

Det vises til brev av 2. mai d.å. hvor De ber om pris på trykning av ovenfor nevnte Bygdebok.

Vi har herved fornøyelsen å kunne tilby trykning etter følgende spesifikasjoner:

Format: 20 x 25 cm.
Omfang: 25 16-sidige ark i sort m/tekst
+ 6 16-sidige ark m/illustrasjoner
31 16-sidige ark (tils. 496 sider) + vareomslag.

Farger: Materie, sort
Papir: Vareomslag, 4 farger + lakk
Skrift: Materie, 120 g Zanders matt Top Offset
Vareomslag, 150 g sat. Euroart
Opplag: 31 16-sidige ark (tils. 496 sider) + vareomslag.
Materie, 11/12 Baskerville satsspeil, 48 cic. høy,
35 cic. bred, 2 spalter å 17 cic.

3.000 eks. flg. 1.000 eks.

Prisen kan spesifisieres slik:

| | | |
|--|---------------|--------------|
| 25 ark å 16 sider m/tekst å kr. 6.125,- | kr. 153.125,- | kr. 15.750,- |
| 6 ark å 16 sider m/illustrasjoner å kr. 4.010,- | " 24.060,- | " 3.780,- |
| Vareomslag 4 farger + lakk | " 8.900,- | " 870,- |
| Innbinding lik ved. prøvebok | " 39.000,- | " 11.300,- |

Tilsammen pr. bind kr. 225.085,- kr. 31.700,-

Eventuelt uforskyldte korrekturendringer vil komme i tillegg.

Repro i sort/hvitt og eventuelt 4 farger vil komme i tillegg.

.../2



Som De sikkert er kjent med, har Grøndahl & Søn Trykkeri produsert Bygdebøker, Jubileumsbøker og andre finere bøker i en årrekke. Vi håper at Deres Bygdebok også kan føyes inn i våre rekker.

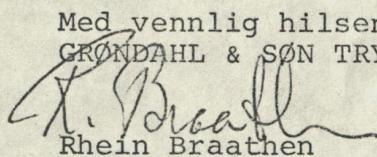
Vi tillater oss å vedlegge en bok basert på 31 16-sidige ark med 120 g Zanders matt Top offset som vi håper faller i smak.

Hvis De ønsker ytterligere informasjoner eller opplysninger, bes De vennligst ta kontakt med undertegnede.

Pristilbuddet er utarbeidet etter dagens omkostningsnivå og må reguleres i henhold til de endringer som skjer i næringslivet forøvrig.

Vi takker for henvendelsen og håper å høre nærmere fra Dem.

Med vennlig hilsen
GRØNDAHL & SØN TRYKKERI


Rhein Braathen

Vedlegg.

Dreyer Aksjeselskap,
herr E. Lie Pedersen,
4070 Randaberg.

Målselv bygdebok.

Jeg har i dag sendt i to postpakker:
Liste over bilder med påført nummer.
Korrektureksemplar med påført billednummer
Film og fotografier
Bøker med bilder som skal brukes (og liste over bøkene).

Jeg har forsøkt å gjøre det så oversiktlig som mulig når det gjelder å finne frem til billedmaterialet.

Jeg hadde tenkt meg at den del av farvefotoene - oppført med nummer I - VIII - kunne bli helsides illustrasjoner - satt på passende steder i boken, uten hensyn til at de skal komme på bestemte steder i forhold til teksten - det gjelder jo fremfor alt panoramaene. Bildene av skap og kister måtte vel kunne settes sammen på en eller to eller flere sider og bør kanskje ikke stå alt for langt borte fra kapitlet om Bygdekultur m. v.

Jeg går ut fra at det heller ikke er nødvendig å anbringe de øvrige bildene akkurat på de stedene der jeg har satt dem - det overlater jeg til rette vedkommendes bedre skjønn (bortsett fra bildet nr. 47 på flak 316, som er nevnt i teksten der).

Jeg går også ut fra at den god del av bildene kan forminskes - det gjelder ikke minst tegningene, som jeg bare har tatt med under store betenkelsigheter. Skulle man finne at noen av bildene burde sløyfes, er jeg åpen for forslag i den retning.

Jeg skal nå utarbeide og renskrive en liste over kilder og litteratur, og må vel også ta arbeidet med å lage register.

Ellers er det visse ting som jeg helst vil snakke om i telefonen når leilighet gis.

Regning
fra Alf Kiil
til Målselv kommune.

Utlegg i forbindelse med trykningen
av bygdebok for Målselv ifølge ved-
lagte kvitterte regninger kr. 328,00.

Oslo den 5. oktober 1981.



Drejer Aksjeselskap

Herr Lie Pedersen

4070 Røndaberg.

Målselv bygdebok , - foto.

Vedlagt følger et forsinket foto, nettopp motta
fra Normanns Kunstforlag, Gjettum.

Jeg kunne tenke meg å sette det ved korrektur-
flak 408 , men det kan vel også settes et annet
sted , hvis det blir for stor trengsel her.

Dersom ikke påskriften på bildet er tilstrekkelig
kan det vel bare stå under :

Fagerlidal. (Foto: Normann)

Oslo 25. august 1981.

Med hilsen

Alf Kiil

Når jeg får tilbake siste tredjedel av korrekturer
fra og med flak 314, skal jeg fortsette arbeidet
med registret.

Oslo den 5. oktober 1981.

Kjære Arne Daleng.

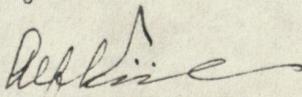
Vil du være snill og anvise vedlagte regning. Drosjeregningen for tur til Riksarkivet skyldes at jeg da ennå var så svak etter min siste sykdom at jeg ikke torde ta kollektive transportmidler. Jeg hadde ellers tenkt å ta disse utleggene selv, derfor har jeg da også kastet vekk drosjeregningen for tilbaketurten og heller ikke sørget for å få regning for drosje til posthuset med de to tunge pakkene til Stavanger. Dette er nå bagateller mot alle de utlegg jeg har hatt som jeg kunne ha belastet kommunen med. Man lærer så lenge man lever heter det - bare synd at hos meg er lærdommen kommet i seneste laget.

Jeg forstod det som om herr Lie Pedersen hadde antydet at det skyldtes meg at arbeidet hadde stanset. Derfor sender jeg vedlagt gjenpart av mitt brev til ham 15. august. Jeg hadde lagt ned et svært arbeid på å gjøre billedstoffet så lett tilgjengelig som mulig - det tror jeg også Turid F.-E. kan bevitne, hun så det før jeg sendte det. Nå da L.P. ringte meg 29. sept., hadde han ikke annet å spørre om enn hva slags størrelse hvert bilde skulle ha - det må jo fagfolkene i trykkeriet kunne bestemme. Jeg hadde jo antydet visse ting i brevet. 18. august sendte jeg "Kilder og litteratur". Og 21. aug. ringte jeg L.P. og bad om å få tilbake siste delen av korrekturen for å fortsette med å lage personregister på lapper. Det har jeg ikke fått, og for så vidt kan det nå være det samme - å skrive ut lapper før man får sidetallet, som jeg har gjort for den del av korrekturen som jeg hadde hos meg, blir vel nesten dobbelt arbeid.

Jeg er lei for at jeg i vår telefonsamtale kom inn på mine personlige gremmelser. Men jeg hadde nettopp fått brevet fra kommunen, og hva hjertet er fullt av, løper munnen over med. Kanskje venter man i en slik stund ubevisst andres sympati. Så du får ha meg unnskyldt. Det er godt at mitt produktive arbeid med Målselv-histriken var ferdig før dette kom på. Nå er det dårlig med arbeidsevnens og arbeidslysten, og det var det kanskje ikke så rart om jeg gav uttrykk for - det står jo ennå noe arbeid tilbake, men heldigvis mere manuelt enn åndelig. Så jeg håper jeg kan gjøre det ferdig så snart jeg bare får materialet. Det drog nok litt etter hos meg at du fant det høvelig å uttale - og så vidt jeg kunne høre, med et visst ettertrykk at du forstod godt kommunestyret. Jeg hørte ikke noe om at du forstod min situasjon. Da skjønner jeg jo hvor lite jeg kan vente av forståelse hos dem som sitter i kommunestyret.

Skal hilse fra Edna. Hils din kone - jeg tror hun kjenner forholdene derfor lettere kan ~~kan ikke~~ forstå vår situasjon - i allfall et stykke på vei.

Vennlig hilsen





MÅSELV KOMMUNE

KULTURKONTORET

Telefon 089 - 31100*

9220 MOEN

Alf Kiil
Selvbyggerveien 78
Oslo 5.

Deres ref.

Vår ref.

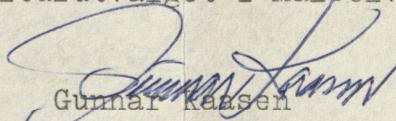
Dato 19. 1. 81.

Ditt brev av 12. 12. 80 er mottatt og referert i kulturutvalgets møte den 13. 1. 81.

Jeg vil her få lov å rette en hjertelig takk for den beslutning du har tatt. Selvom vi i dag ikke vet verdien av donasjonen i kroner, vet vi hva arbeid det ligger bak bygdebokas første bind og all den tid du har ofret til innsamling og klargjøring av stoffet.

Jeg vil på vegne av kulturutvalget med dette gi uttrykk for den store takknemlighet vi føler. Vi er spesielt glade for at donasjonen skal gå til kulturfremmende tiltak, og håper å få nærmere orientering om dette lengre ut på året.

På vegne av kulturutvalget i Måselv.


Gunnar Kansen
kultursjef.



NORMANN'S KUNSTFORLAG A/S

ESTABLERT 1906

BÆRUMV. 383 — TLF. *544460
POSTGIRO 12221

Alf Kil

Selvbyggervn. 70
Oslo 5

1346 GJETTUM 24/8-81

Til bygdebok.

Deres ordre iflg. telefon 20 ds.

1 kopi av 14/933 Den eldste gården i Fagerlidal.

Bes vennligst betalt m/vedlagte postanvisning.

Beløpet inkludere bruk.

Med hilsen
NORMANN'S KUNSTFORLAG A/S.

V. Narveshad



NORMANN'S KUNSTFORLAG A/S

ESTABLERT 1906

BÆRUMV. 383 — TLF. *544460
POSTGIRO 12221

Alf Kil
Selvbyggervn. 70
Oslo 5

1346 GJETTUM 17/8-81

Vedr. forstørrelse av sort/hvitt motiv 14/933 17-19-18 =
Den eldste gården i Fagerlidal.

| | | | | | |
|--------|-----------|-------|-----|-------|--------|
| Størr. | 24x30 cm. | pris: | kr. | 60.- | + moms |
| " | 30x40 | | " | 85.- | " |
| " | 40x50 | | " | 110.- | " |
| " | 50x60 | | " | 140.- | " |
| " | 60x80 | | " | 200.- | " |

Leveringstid ca. 2 - 3 uker.

Med hilsen

NORMANN'S KUNSTFORLAG A/S.

V. Narvestad

Bestilt p. telefon en vanlig kopi 20/8-81

Oslo , 24. februar 1982

Lektor O. H. Jensenius,
Vestjordet 10,
1345 Østerås.

Vedlagt returneres bildet av statsagronom Caspar Holten Jensenius, som De var så vennlig å låne ut med brev 3. aug. 1981. Min beste takk for hjelpen.

Vennlig hilsen

O.H. Jensenius
Vestjordet 10
1345 Østerås

Bærum, 3. aug. 1981

Alf Kiil,
Selvbyggervn. 78,
Oslo 5.

Vedlagt bilde av min bestefar statsagronom Caspar Holten Jensenius,
1821 - 1902. Bildet bes velvilligst tilbakesendt etter bruken.

Vennlig hilsen

O.H. Jensenius

Matt. 19.5.80

j.m. 275

Dreyer Aksjeselskap

1846

BOKTRYKK - LITOGRAFI - OFFSET - KASSETTKORTFABRIKK - BOKBINDERI - STÅLTRYKK - BILLETTRYKKERI - KLISJÉANSTALT
Bankforbindelser: Rogalandsbanken A/S - Bankgiro nr. 8501.08.01422, Den norske Creditbank - Bankgiro nr. 7331.05.11096 - Postgiro nr. 64203
Telf. sentralb. 20 572 - Telegr. adr.: «Papir» - Postb. 188

Målselv Kulturkontor
9220 MOEN

045 20572

Deres ref.: Deres brev: Vår ref.: BB/GK 4001 STAVANGER 14.5.80

Deres brev:

Vår ref.: BB/GK

4991 STAVANGER 14.5.80

Vi takker for Deres forespørsel av 2. ds. og sender Dem vedlagte
tilbud som vi håper vil være interessant for Dem.

I denne forbindelse vil vi gjøre oppmerksom på at vårt firma har meget lang erfaring med levering av denne type bøker over hele landet.

Vår egen designavdeling stilles til disposisjon med det for øye å tilstrebe et penest mulig resultat. Forslag til satsbilde sammen med utkast til design, bindutførelse etc. vil eventuelt bli sendt Dem til godkjennning før arbeidet påbegynnes.

I det hele tatt vil alt bli gjort for å frembringe det aller beste resultat, og med den lange erfaring vårt firma har spesielt på dette felt er vi sikker på å kunne tilfredsstille Dem.

Vi hører med stor interesse fra Dem.

Med vennlig hilsen
pr. DREYER AKSJEELSKAP

B. Børve

Emilie Pedersen (048) 598100

Mandy 4070 Randa berg på Jarven
på absiden

A. Kaelaen

Dreyer Aksjeselskap

1846

BOKTRYKK - LITOGRAFI - OFFSET - KASSETTKORTFABRIKK - BOKBINDERI - STALTRYKK - BILLETTRYKKERI - KLISJEANSTALT
Bankforbindelser: Rogalandsbanken A/S - Bankgiro nr. 8501.08.01422, Den norske Creditbank - Bankgiro nr. 7331.05.11096
Postgiro nr. 564203.8. - Telf. sentralb. 20 572 - Telegr. adr. «Papir» - Postb. 188 - Telex nr. 40132 print n.

Målselv Kulturkontor
9220 MOEN

BB/GK

4001 STAVANGER 14.5.80

TILBUD

Vi takker for Deres forespørsel

og har herved fornøyelsen å tilby:

MÅLSELV BYGDEBOK - Rensk. størrelse 20 x 25 cm høydeformat.
Omfang 512 sider trykt i sort + trykt forsats i 2 farger, skrift 11 pkt. Baskerville normal 2 sp. a 17 cic., 48 cic. høy. Ca. 100 sider bildestoff med tekster.
Papir: Innmat - Ikonofix 120 gr. (matt)
Omslag - Offset (matt) 150 gr.

Innb. 1/1 Skivertex m/gull på rygg og forperm med kapitélbånd, trykt for- og baksats. Påsatt vareomslag trykt i 4+0 farger.

Oppdrag 3.000 ekspl. 4.000 ekspl. flg. 1.000

Pris pr. eks. kr 68,- kr 60,- kr 35,-

Ekskl. merverdiavgift.

Ekskl. repro, design og layout.

Det vil glede oss meget å motta Deres ordre.

Med hilsen

pr. DREYER AKSJESELSKAP

B. Børve

Leveringsdagens priser er gjeldende. Alle tilbud og kontrakter er gjort under vanlig forbehold om streik, lockout, krig, force majeure o.s.v. og på Dreyer Aksjeselskaps leverings- og salgsbetingelser (se baksiden).

Dreyer Aksjeselskap
v/herr E. Lie Pedersen,
4070 Randaberg.

Målselv bygdebok.

Jeg viser til hva jeg uttalte da jeg ringte Dem i forgårs etter nettopp å ha mottatt - dels direkte fra trykkeriet, dels via Målselv - det som er kalt 3. korrektur. Jeg hadde, som jeg sa, ventet å få en ordinær korrektur, slik at jeg kunne få rettet opp de feil som jeg nå ved en minutiøs gjennomgåelse av manuskriptet og mitt eksemplar av 2. korrektur har oppdaget. I stedet er altså det hele satt opp til trykning.

Vedlagt følger : Rettelser og tillegg. - som jeg går ut fra blir satt bakerst i boken , med små typer. De tilføyelser som jeg her har gjort (på side 13, 253 og 356) , har jeg selv sagt ikke ventet å få satt inn på de stedene hvor de egentlig hørte hjemme. Det samme gjelder vel et par steder i manuskriptet som er sprunget over ved trykningen (på side 26 og 266) , fordi det ville medføre forskyvning av teksten. De her nevnte tilføyelser og uteglemte avsnitt er derfor ikke markert i vedlagte "korrektur".

Hvor meget av det øvrige som nå kan rettes, vet jeg jo ikke, da jeg ikke har noen kjennskap til hva det vil kreve av merarbeid og omkostninger. Men jeg har markert med røde streker i margen de steder hvor jeg er særlig interessert i å få en mulig rettelse. Det er på side 47 , 244 , 295 og 390.

Jeg ber om at de steder i : Rettelser og tillegg. som blir rettet i teksten, må bli strøket i : Rettelser og tillegg før trykningen.

Ved rettelser av 2. korrektur har trykkeriet uteglemt et ord: om på side 332 - det er altså en feil som er kommet til nå.

Dessuten står på s. 375 et tall : 74 , som trykkeriet har satt til , og som ikke er fjernet.

Det har vært ugjørlig for meg å få dette ordnet med en dags frist, så jeg kan først sende pakken som ilbrev i morgen, mandag.

Oslo , søndag den 20. desember 1981

Med hilsen

Alf Kiil

P. s. Plasseringen av billedtekstene til farvefotoene - spesielt den på motstående side 32 , som ser noe myddig ut, blir velrettet på.

Rettelser og tillegg.

Side

- 13 - venstre spalte - nederst , tilføytes: Det er vel ikke usannsynlig at tradisjonen om samenes privilegiebrev har sitt utspring i kong Håkons frihetsbrev til bjarmene. I den retning peker både opplysningen om at samene fikk Malangen å bygge og bo i, og at de skulle være Norges land til vern.
- 22 - høyre spalte linje 9 ovenfra : vil - les : ville
- 26 - venstre spalte linje 9 nedenfra : han måtte - les: han leverte inn de bevillingssedler som var benyttet. Rekvirenten måtte
- 30 - v. sp. l. 6 ned: Kasnes - nå Kastnes
- 39 - v. sp. l. 18 ov: utførelse av - les: utførelse fra
- 42 - v. sp. l. 3 ov: Storstein - les: Storsteien
- 47 - h. sp. note l. 8 ned: saavidt - les: saalidt
- 75 - v. sp. l. 17 ov: gård, innmark - les: gårds innmark
- 130 - h. sp. l. 1 ov: bidrag av - les : bidrag på
- 151 - h. sp. l. 9 ov: Vekkelsen - les: Vekkelser
- 162 - v. sp. l. 18 ov: Rostadmoen - les: Rostamoen
- 177 - v. sp. l. 3 ov: fattikassen - les : fattigkassen
- 190 - h. sp. l. 10 ned: Buch - les: Buck
- 212 - v. sp. l. 14 ned: bure - les: burde
- 228 - v. sp. l. 3 ov: stiftamtamann - les: stiftamtmann
- 230 - v. sp. l. 3 ned: nødtrøftig - les: nødtørftig
- 234 - v. sp. l. 5 ov: dette - Dette
- 244 - h. sp. l. 7 ov: betekning - les: betenkning
- 244 - h. sp. l. 12-13 ned: I Troms fylke er ideene for så vidt ennå uforløst - strykes.
- 245 - h. sp. l. 15 ov: slik - les: slikt
- 247 - v. sp. l. 3 ov: Oxonians - les: The Oxonian
- 247 - h. sp. l. 20 ov: dem - sløyfes
- 250 - h. sp. l. 15 ov: han - les: hans

- 253 - v. sp. l. 1 ov: Her tilføyes: Eilert Sundt beretter at Erik Sandeggens foreldre hadde latt ham få undervisning hos den kjente bondepolitiker, stortingsmann Ingebr. Sæter i Oppdal.
- 256 - v. sp. l. 15 ov: Ånensen - les: Ånesen
- 259 - h. sp. l. 13 ned: (Sørhus og Nordhus) - sløyfes
- 265 - h. sp. l. 18 ned: 100 - les: 1000
- 266 - v. sp. l. 15 flg ov: handelsmann Hofstad - les: handelsmann Pedersen på Fredriksberg med 450 spd. Blant innerster stod oppført distriktslege Ellef Iversen på Velta med 500 spd. og handelsmann Hofstad
- 268 - v. sp. l. 11 ov: gitt - les: gitte
- 294 - h. sp. l. 21 ov: Storhaug - les: Solhaug
- 295 - h. sp. l. 4 ned: dit - strykes
- 300 - v. sp. l. 10 ov: vedtattt- les vedtatt
- 331 - h. sp. billedteksten: karrikatur - karikatur
- 332 - v. sp. l. 21-22 ov: kraftigere den - les kraftigere om den
- 358 - h. sp. l. 14 ov: tilføyes : Først fra 1903 fikk Målselv fast organist, lenge med den beskjedne årslønn av 80 kroner. Iver Kjeldmo var organist her i 25 år og skjøttet tjenesten med stor dyktighet.
- 373 - v. sp. l. 5 ned: jordbruket - les: jordbruk
- 386 - h. sp. l. 8 ov: Og - les: Også
- 390 - h. sp. l. 11 ned: nevneverdig - les: avgjørende

En del inkonsekvenser i skrivemåte har det ~~påxgått med x-merker~~
~~ligg x-merker i teksten~~ dessverre ikke lykkes å få ryddet helt bort. Det samme gjelder enkelte gjentakelser.

Dreyer Aksjeselskap
v/herr E. Lie Pedersen,
4070 Randaberg.

Målself bygdebok.

Jeg viser til hva jeg uttalte da jeg ringte Dem i forgårs etter nettopp å ha mottatt - dels direkte fra trykkeriet, dels via Målself - det som er kalt 3. korrektur. Jeg hadde, som jeg sa, ventet å få en ordinær korrektur, slik at jeg kunne få rettet opp de feil som jeg nå ved en minutiss gjennomgåelse av manuskriptet og mitt eksemplar av 2. korrektur har oppdaget. I stedet er altså det hele satt opp til trykning.

Vedlagt følger : Rettelser og tillegg. - som jeg går ut fra blir satt bakerst i boken , med små typer. De tilføyelser som jeg her har gjort (på side 13, 253 og 356) , har jeg selv sagt ikke ventet å få satt inn på de stedene hvor de egentlig hørte hjemme. Det samme gjelder vel et par steder i manuskriptet som er sprunget over ved trykningen (på side 26 og 266) , fordi det ville medføre forskyvning av teksten. De her nevnte tilføyelser og uteglemte avsnitt er derfor ikke markert i vedlagte "korrektur".

Hvor meget av det øvrige som nå kan rettes, vet jeg jo ikke, da jeg ikke har noen kjennskap til hva det vil kreve av merarbeid og omkostninger. Men jeg har markert med røde streker i margen de steder hvor jeg er særlig interessert i å få en mulig rettelse. Det er på side 47 , 244 , 295 og 390.

Jeg ber om at de steder i : Rettelser og tillegg. som blir rettet i teksten, må bli strøket i : Rettelser og tillegg før trykningen.

Ved rettelser av 2. korrektur har trykkeriet uteglet et ord: om på side 332 - det er altså en feil som er kommet til nå.

Dessuten står på s. 375 et tall : 74 , som trykkeriet har satt til , og som ikke er fjernet.

Det har vært ugyrlig for meg å få dette ordnet med en dags frist, så jeg kan først sende pakken som ilbrev i morgen, mandag.

Oslo , søndag den 20. desember 1931

Med hilsen

Alf Kiil

P. s. Plasseringen av billedtekstene til farvefotoene - spesielt den på motstående side 32 , som ser noe ugyldig ut, blir velrettet på.

Rettelser og tillegg.

Side

- 13 - venstre spalte - nederst , tilføyes: Det er vel ikke usannsynlig at tradisjonen om samenes privilegiebrev har sitt utspring i kong Håkons frihetsbrev til bjarmene. I den retning peker både opplysningen om at samene fikk Malangen å bygge og bo i, og at de skulle være Norges land til vern.
- 22 - høyre spalte linje 9 ovenfra : vil - les : ville
- 26 - venstre spalte linje 9 nedenfra : han måtte - les: han leverte inn de bevillingssedler som var benyttet. Rekvirenten måtte
- 30 - v. sp. l. 6 ned: Kasnes - nå Kastnes
- 39 - v. sp. l. 18 ov: utførelse av - les: utførelse fra
- 42 - v. sp. l. 3 ov: Storstein - les: Storsteien
- 47 - h. sp. note l. 8 ned: saavidt - les: saalidt
- 75 - v. sp. l. 17 ov: gård, innmark - les: gårds innmark
- 130 - h. sp. l. 1 ov: bidrag av - les : bidrag på
- 151 - h. sp. l. 9 ov: Vekkelsen - les: Vekkelser
- 162 - v. sp. l. 18 ov: Rostadmoen - les: Rostamoen
- 177 - v. sp. l. 3 ov: fattikassen - les : fattigkassen
- 190 - h. sp. l. 10 ned: Buch - les: Buck
- 212 - v. sp. l. 14 ned: bure - les: burde
- 228 - v. sp. l. 3 ov: stiftamtamann - les: stiftantmann
- 230 - v. sp. l. 3 ned: nødtræftig - les: nødterftig
- 234 - v. sp. l. 5 ov: dette - Dette
- 244 - h. sp. l. 7 ov: betekning - les: betenkning
- 244 - h. sp. l. 12-13 ned: I Troms sylke er ideene for så vidt ennå uforlesst - strykes.
- 245 - h. sp. l. 15 ov: slik - les: slikt
- 247 - v. sp. l. 3 ov: Oxonians - les: The Oxonian
- 247 - h. sp. l. 20 ov: dem - sløyfes
- 250 - h. sp. l. 15 ov: han - les: hans

- 253 - v. sp. l. 1 ov: Her tilføyes: Eilert Sundt beretter at Erik Sandeggens foreldre hadde latt han få undervisning hos den kjente bondepolitiker, stortingsmann Ingebr. Sæter i Oppdal.
- 256 - v. sp. l. 15 ov: Ånensen - les: Ånesen
- 259 - h. sp. l. 13 ned: (Sørhus og Nordhus) - sløyfes
- 265 - h. sp. l. 18 ned: 100 - les: 1000
- 266 - v. sp. l. 15 flg ov: handelsmann Hofstad - les: handelsmann Pedersen på Fredriksberg med 450 spd. Blant innrester stod oppført distriktslege Ellef Iversen på Velta med 500 spd. og handelsmann Hofstad
- 268 - v. sp. l. 11 ov: gitt - les: gitte
- 294 - h. sp. l. 21 ov: Storhaug - les: Solhaug
- 295 - h. sp. l. 4 ned: dit - strykes
- 300 - v. sp. l. 10 ov: vedtattt- les vedtatt
- 331 - h. sp. billedteksten: karrikatur - karikatur
- 332 - v. sp. l. 21-22 ov: kraftigere den - les kraftigere om den
- 356 - h. sp. l. 14 ov: tilføyes : Først fra 1903 fikk Nålselv fast organist, lenge med den beskjedne årslønn av 30 kroner. Iver Kjeldmo var organist her i 25 år og skjøttet tjencsten med stor dyktighet.
- 373 - v. sp. l. 5 ned: jordbruket - les: jordbruk
- 386 - h. sp. l. 8 ov: Og - les: Også
- 390 - h. sp. l. 11 ned: nevneverdig - les: avgjørende
En del inkonsekvenser i skrivemåte har det ~~pågjengemerket~~ dessverre ikke lykkes å få ryddet helt bort. Det samme gjelder enkelte gjentakelser.

Bildene i Målselvhistorien - bind 1.

=====

side 134. Fagerlidal (Foto Normann).

Dette bildet kan settes der (på side 134).

Jeg har festet en kopi som De sendte i korrektureksemplaret på den siden. Bildet fra Normanns kunstforlag ble ettersendt 25. august..

Bildene i Målselvhistorien - bind 1 :

Jeg går ut fra at de blir bedre og tydeligere i den endelige skikkelse.

side 62. Reisepass for Iver Olsen Trønnes (Vestgård) med familie 1799.

Det er svært utydelig - Dersom ikke navnet kan leses, er det kanskje ikke noen grunn til å ta det med?

s. 179. Innsamlingsliste over bidrag til nødstedt nabø.

Rekkefølgen må flyttes om - det er markert med tall i korrekturen, som blir sendt Dem.

s. 253. Herredsstyret i Målselvdalen 1866.

Navnene tas med. Det var uttrykkelig bedt om i den listen som ble sendt.

s. 265. Nils Iselvmos døtre Karen og Ingeborg (Foto ca. 1880).

Her er bare tatt med den ene og bare i halv skikkelse, men forstørret. Begge skal tas med og i full skikkelse, men uten noen forstørrelse av originalfotografiene. Vennligst pass på at bildene står i samme rekkefølge som navnene er anført i teksten til bildene - navnene står bak på fotografiene. Hensikten med bildene var å vise draktene, og markere forskjellen mellom dette og det følgende bilde.

s. 381. Smørforeningsregnskap 1910.

Jeg vil tro at det til høyre blir bedre enn det fremtrer i korrekturen. Det må kunne leses.

s. 400. Ligningskommisjonen 1906-08.

Navnene tas med. Det var to eksemplarer av bildet, og under det ene var navnene anført. I listen var det bedt om at navnene skulle tas med.

I listen over bildene var satt til med blyant en henvisning til de bøkene der bildene fantes med sidetall. Det var gjort for å lette arbeidet, men skulle ikke tas med i teksten. Det blir derfor strøket i korrekturen herfra.

De forandringer som må foretas med bildene på side 253, 265 og 400, vil kanskje føre til overflytting av tekst. Det vil vel igjen føre til forandringer av enkelte sidetall i : Innhold og Personregister. Det ville derfor være bra om jeg snarest kunne få ny korrektur av de sidene der det vil skje forandring. Ellers må det bli unsdige rettelser i avsnittene : Innhold og Personregister.

282
174, 215. 2

Ole, Pagerlida

378

Tollefse'n, Edv.

Rettelse til Målselvhistorien - korrektur 2
side 246 - høyre spalte, foran siste avsnitt
4 linjer nedenfra :

Se vedlagte korrekturflak - korrektur 1 flak 283:

Iars

17

Dreyer Aksjeselskap .

Målselv bygdebok - 2.korrektur.

Vær så vennlig å rette følgende feil :

side 417 (siste side) , siste avsnitt - 3dje linje

krigsårene, skal være : kriseårene.

Oslo , den 24. november 1931.

Alf Kiil

NORSK LOKALHISTORISK INSTITUTT
KONTOR: RIKSARKIVBYGNINGEN, FOLKE BERNADOTTES VEI 21, OSLO 8
POSTADR.: POSTBOKS 38 KRINGSJÅ, OSLO 8
TELEFON: (02) 23 74 80

Statsarkivar Alf Kiil
Selvbyggervn. 78
O S L O 5

JNR.

DATO 19.2.82.

Kjære Alf Kiil.

Da jeg kom tilbake fra et opphold i Tromsø i dag, fant jeg en vakker bok på mitt bord, Målselv Bygdehistorie. Jeg har bare rukket å bla litt i den og kikke litt her og der, men jeg må si at den gir et tytterst tiltalende inntrykk. Jeg må gratulere med at du har fullført dette storverket, og jeg takker hjertelig for boka.

Fra Målselv har jeg fått en foreløpig henvendelse pr. telefon om vurdering av antall årsverk, slik du har nevnt. Jeg venter et brev om saken, og når det foreligger, vil jeg gjerne ha en liten prat om saken.

Med vennlig hilsen


Rolf Fladby

Turid Følling Eilertsen,
Heggeveien 26 c,
1481 Li.

Li, 12. februar 1981.

Målselv bygdeboknemnd,
9220 Moen.

ÅTTELISTENE.

Jeg viser til brev av 3. februar 1981 angående diskusjon i bygdeboknemnda om slektshistorien. Jeg vil her kort redegjøre for mitt syn på saken. Men aller først sier jeg meg lei for at jeg ikke har drøftet saken grundig med dere på et tidligere tidspunkt. Jeg kan bare si meg enig i at ideelt sett bør slektshistorien være korrekt, men at saken er noe problematisk.

Så vidt jeg husker foreslo¹ sin tid professor Fladby ved Norsk lokalhistorisk institutt å sløyfe Rydningens åttelister. Fordi jeg vet at folk flest er svært interessert i nettopp slektshistorien, har jeg hele tiden gått inn for at disse skal med i gårdsnavnene. Også fordi folk i bygda har hørt om Rydningens arbeide i mange år, og flere også har hjulpet ham med opplysingene, synes jeg det er viktig at det blir trykt. Men etter som nå disse listene forelå, og en del av dem alt var lest og korrigert, har jeg aldri sett det som min oppgave å gjøre særlig mye med dem. Det jeg har gjort er å rette på feil, og komme med tilføyelser der jeg har hatt kilder til det. Dessverre er en del familier i bygda ikke kommet med. Jeg har forsøkt å gjøre disse rettelsene både i teksten i gårdsnavnene, og i åttelista. Men det er klart at jeg i blant kan ha oversett det ene stedet. Jeg er derfor takkenlig om dere noterer ned inkonsekvenser dere finner, og sørger for at jeg får disse korrektsjonene, og ikke bare noterer i et tilfeldig manus som jeg aldri ser igjen.

Navnene i åttelistene er avgjort et problem. Det stammer fra at i "gamle dager" brukte folk fornavnet pluss patronymet, dvs. farens navn med tilføyelsen -sen eller -datter som etternavn. Og så hengte de på gårdsnavnet når det skulle gjøres klart hvor de kom fra. Mange het også det samme, så det var en måte å holde folk fra hverandre på. Etter hvert ble ofte dette gårdsnavnet etternavn. Mens andre igjen overtok farens -sennavn som sitt etternavn. Folk har ikke gjort det samtidig, og det har vært overganger langt inn i dette hundreåret. En person kan i denne overgangsfasen selv ha benyttet forskjellige etternavn, opp til tre forskjellig! (Gårdsnavnet, farens navn som -sennavn og farens -sennavn) Dette gjør ikke saken enklere.

Rydningen har stort sett konsekvent brukt folks patronym, og så bruksnavnet på det bruket folk bodde på. På meg har det virket nokså håpløst siden jeg vet at flere aldri har benyttet bruksnavnet som etternavn (selv om jeg også vet

at mange har det). Kvinnene har heller ikke brukt -datter når vi kommer et stykke inn i vårt århundre. Så er problemet for meg: hva kalte, og kaller, folk seg for? Jeg har stort sett holdt meg til navnene slik de står i panteregistrene og i matriklene, for de som opptrer der, i det jeg antar at det er det offisielle navnet i hvert fall. Men jeg er fullstendig klar over at så ikke behøver være riktig. I all fall behøver det ikke være de navnene folk brukte til vanlig, og derfor kjenner ikke dere dem igjen. Og akkurat her tror jeg dere som bygdefolk har større forutsetninger for å rette opp feilene enn jeg har. I blant kan kanskje en telefon til ~~xxx~~ tvilstilfallet, eller etterkommerne, være enkleste løsningen.

Jeg har også gjort enkle endringer i Rydningens lister fordi jeg synes navnesystemet hans virker underlig, men har hele tiden hatt planer om å redegjøre i et forord for hva øttelistene er, og hvorledes jeg har brukt dem. Nå lurer jeg på om vi kanskje heller skal bruke Rydningens lister som de er, bare med rettinger av opplagte feil, som årstall for fødsel og død. Dette foreslår jeg at dere tenker nøye gjennom og diskuterer dere i mellom.

Dersom jeg skal oppholde meg i Målselv i lengre tid og bruke folkeregisteret til å korrigere øttelistene, kommer det i tillegg til manuskriptutarbeidningen, og vil føre til at mitt arbeid tar lengre tid. I det hele tatt er det et dyrt alternativ å sette meg til dette. Kunne dere ikke like gjerne leie et pålitelig menneske der oppe? Men det må naturligvis dere avgjøre.

For meg er det umulig å oppholde meg i Målselv nesteparten av mai, som foreslått. Jeg er enslig og har barn som skal ha konfirmasjon og flere eksamener den måneden. Det er i det hele tatt ikke så enkelt å arrangere å være hjemmefra så lenge av gangen. Problemets kan likevel kanskje løses for en annen måned - dersom dette virkelig er nødvendig. Men jeg ber dere tenke nøye gjennom saken. Arbeidet mitt går på ingen måte forttere av å være mer i bygda, for det er selve skrivearbeidet som tar mest tid. Og det kan gjøres hvor som helst i landet. Jeg kan i alle fall ikke dra med meg materialet nordover for å sitte og arbeide på et kontor i Målselv mens jeg er der oppe.

Hilsen

Turid Følling Eilertsen

Gjenpart Alf Kiil.

Målselv bygdeboknemnd .

Vedlagt følger gjenpart av brev til Drejer
Aksjeselskap av i dag - til orientering.

Oslo 24. 11. 81.



MÅLSLEV Bygde bok

Vedlagt følger :

Personregister. Jeg antar at det bør settes med mindre typer , kan skje også slik at yrkesbetegnelsene blir satt med mindre typer enn navnene ?

Fargefotoene, med liste over tekstene til bildene. Jeg har dessuten klebet tekstene under de respektive bilder , for å unngå feiltakelser.

Angående plasseringen av disse bildene , tør jeg foreslå at bildet mrk. I. Malangsfosson blir plassert foran , f. eks på side 10.

Jeg ber om at mitt forord, som var plassert der, blir strøket. Jeg ønsker ved nærmere ettertanke at det skal utgå.

Dé øvrige fargefoto må vel helst settes på sider hvor der er langt mellom andre illustrasjoner - f. eks. :

| | | | | |
|--------|------|-----|---|------|
| mellan | side | 30 | - | 57 |
| | | 81 | - | 95 |
| | | 152 | - | 170 |
| | | 209 | - | 227 |
| | | 294 | - | 315 |
| | | 354 | - | 364. |

Dersom fargefotoene settes sammen to og to på samme blad , vil jeg tro at det vil høve best å sette et landskapsbilde og et foto av kiste eller skap på samme blad. Det skulle da bli 6 slike blad med fargefoto på begge sider. Bildene av Målselvdalen med Istindene og Målselv kirke osv. må vel helst være blant de som plasseres lengst fremme - det er jo bilder fra hoveddalen.

Forsats: Jeg hadde tenkt meg et kart , men ingen av de gamle kartene er særlig opplysende og heller ikke utpreget dekorative. Så vidt jeg har hørt , er et kart med gårdsnavn sendt Dem - til bruk som forsats ved et kommende bind gárdshistorie. Dette kunne vel også brukes til dette bindet.

Bokens tittel må bli : MÅLSLEV BYGDE BOK

Det bør vel også angis at det er bind I , i allfall på bokryggen.

Noen ytterligere tilføyelse til tittelen har jeg ikke tenkt meg.

Dersom Bygdeboknemnda ønsker ytterligere tilføyelser på tittelbladet - f. eks. ^{med det} tilføyer eller lignende , bli det dens sak. å gi direktiver om det.

Oslo , den 24. november 1981

Knut Aunde Kunstforlag A/S
Postboks 1808
7001 Trondheim.

Deres brev 6. mai 1982.

Dias mrk. f-2879-6 Målselv kirke ble sendt til Midt-Troms Foto - Svein Ivar Pedersen, 9210 Andselv for et par måneder siden sammen med alt annet billedstoff som hadde vært hos Dreyer A/S Stavanger. Jeg har derfor sendt Dere brev dit og bedt om at ovennevnte dias blir returnert til Dem. Idet jeg takker for vennlig imøtekommenshet, ber jeg Dem unnskyldde det bryfieri De har hatt.

Oslo den 7. mai 1982

Med hilsen

Alf Kiil

~~Aune Kunstforlag~~

Går til Midt-Troms Foto , 9210 Andselv.

~~Oslo den 7. mai 1982.~~

Med hilsen

Dias merket 5-2879-6 Målselv kirke ble sendt sammen med de øvrige fotos og filmer som har vært hos meg i forbindelse med trykkingen av bygdeboken. Jeg var ikke oppmerksom på at det bare var et innlån. Vennligst send den tilbake til Knut Aune Kunstforlag. Bildet ble benyttet og står på side 318.

Oslo den 7. mai 1982

Med hilsen

STATSARKIVET
I KRISTIANSAND

J. nr. 1173/1976/HT/004.157 4600 Kristiansand S. 25 juni 1976
Telefon 24258

Alf Kiil
9210 Andselv

Deres brev av 4.6.d.å. med spørsmål om opplysninger i Jaabæk-arkivet vedrørende Maalselvens Bondevenforening.

Vedlagt følger noen kopier av brev fra Målselv i vårt depositum nr. 500 - Jaabæk-arkivet.

Det kan muligens ha interesse at foreningen er omtalt i til dels fyldige innlegg i Tromsø Stiftstidende: nr. 16 24.2. 1870, nr. 22 17.3.1870, nr. 25 27.3.1870, jfr. nr. 43 29.5. 1873. Det framgår blant annet nokså tydelig at en her står overfor en av de foreningene som ble politisert: fra å være en nokså "upolitisk" forening går den over til å få et skarpere politisk siktet mål i Jaabæks ånd.

Det ville være interessant å få kjennskap til det De etter hvert finner ut om denne bondevennforeningen - og gjerne andre med - der nord. Bondevennbevegelsen fikk nesten påfallende sterk utbredelse i Nord-Norge, en undres på hva årsaker dette hadde.

Med beste hilsen
Hans Try
e.f.

Herr sjefsarkivar Alf Kiil,
Moen i Målselv.

Tegning av Målselven kirke av arkitekt og stadskonduktör Chr. H. Grosch.

I det store verket "Arkitekten stadskonduktör Chr. H. Grosch" av Anders Bugge står det på side 187: "Merkelig nok er det bare tegningene til Hidra kirke og Målselven kirke (åttekantede) som gir prøve på en benyttelse av stavkirketårnet i overensstemmelse med sin oprindelige funksjon som takrytter på et langhus. I begge tilfelle skulde der forresten reises et tårn av lignende type på en av smalsidene ..."

I Deres bygdebok for Målselv har De en skisse av en åttekantet kirke som var det første kirkebygget i Målselv og bygget i 1820-årene. Det kan vel ikke være Grosch som har tegnet den? Han er født i 1801. Da Grosch døde i 1865 kan han ikke ha vært med i konkurransen om kirken som ble bygget i 1883. Kan det være mulig at en har tenkt å bygge en ny kirke i Målselv mellom disse to kirkebygg som ikke det ble noe av? Håper på snarlig svar.

TROMSÖ, den 13. desember 1983.

Med vennlig hilsen og ønske om velsignet jul.

Erik Schytle Blix
Erik Schytle Blix

Herr domprost Erik Schytte Blix,
Petersborggt. 52,
9000 Trømsø.

Tegning av kirke i Målselvdalen av stadskonduktør Chr. H. Grosch.

Svar på brev 13. desember 1982.

Grosch har sikkert ikke hatt noe med det eldste kirkebygget i Målselv å gjøre. Stilmessig må det vel ha hatt adskillig likhet med mange andre åttekantede kirker fra noenlunde samme tid. Kanskje kan det vise seg at den ikke var så helt forskjellig fra Bardu kirke, men den skal jo etter "tradisjonen" ha vært bygd etter mønster av Tynset kirke. Vi har nøyaktige mål på den første kirken i Målselv - i en gammel branntakstprotokoll. Jeg hadde gjerne sett at det hadde vært laget en modell av den, som så kunne ha vært fotografert til bruk i bygdeboken. Det ble det ikke noe av. Jeg fikk da tegnet en skisse etter de oppgitte mål, men kunstneren var ikke særlig heldig med den. Hun hadde blant annet utstyrt den med en voldsomt dominerende løkkuppel. Så måtte jeg bruke skissen i jubileumsskriftet fra 1939. Den ble vel laget etter opplysninger fra folk som husket hvordan kirken så ut.

Jeg vil tro at den tegningen som er nevnt i Anders Bugges bok, gjelder Øverbygd kirke. Til den laget Grosch i 1854 en tegning - det er nevnt på side 259 i bygdeboken. Øverbygd var da fremdeles en del av Målselv sogn. Dessverre ble nok ikke kirken bygd etter den tegningen. Se opplysninger om det på side 260 isamme bok.

Oslo , den 18. desember 1982.

God jul !

Med vennlig hilsen

Alf Kiil



BØKER

Bygdebok med skjønnhetsfeil

- av Rønning Tollesen -

I Takelvdalen hadde ungdommen tilhold på elveisen om vinteren. Sommers tid pleide de å samles på tørre hauger.

Dette er slått fast som historisk kjennsgjerning på side 273 i bind 2 av Målselv bygdebok. Selvfølgelig er det ondskapsfullt å henge ut noen uheldige linjer når en skal omtale ei gårdshistorie på næsten 600 sider. Jeg gjør det likevel fordi hver eneste side i ei slik bok blir nøyte lest. Også småting som er nevnt i ei bisetting blir lagt merke til. Dersom leseren finner ut at detaljene ikke stemmer, da blir han også i tvil om boka holder mål.

La oss se på noen flere detaljer, før vi kommer til en konklusjon.

KNUT GRIMSTAD

På side 25 fortelles det hvordan kjempen Knut Grimstad laget veg i vellinga på ølhallen i Tromsø. Slik historia gjengis, stemmer den ikke overens med det øyenvitner har fortalt til folk som den dag i dag går lys levende bland oss. Forfatteren har med andre ord ikke vært så nøy med hvem hun ble informert av. Derved går vi glipp av den beste historien om Knut Grimstad, og vi må istedet nøy oss med en oppdiktet versjon tilpasset Detektimen.

LISBETH PEDERSDATTER

På side 227 får vi vite at Lisbeth Pedersdatter sto for et brennevinsbrenneri i Trondheim før hun på 1790 tallet kom til Målselv og ble stam-mor til ei tallrik slekt. I likhet med islendingene har folket i Målselv (og Bardu) en sterk og levende slekts-tradisjon tilbake til landnamstida. Selvfølgelig kan den muntlige tradisjonen inneholde feil. Noe kan være lagt til og noe trukket fra. Men der-som vi plutselig i 1982 fikk servert nye opplysninger som ingen har kjent til, da stilles det strenge krav til dokumentasjon.

Det er drøy kost for ei slekt å få slengt i fjeset at stam-mora slett ikke liknet Synnøve Solbakken, men snarere skal ha vært et kvinnelig mot-stykke til Jakob Skomaker i Jeppes på Berget. Skal forfatteren bli trodd, så må det dokumenter på bordet. Det er for lettint å skrive at det heter seg, eller sies at....

OLE LASSESEN SLÅR TIL

N til side 328: Natta før Fossmoen skulle skyldsettes i 1815 sørget Ole Lassesen (Fagerlidal) for å gjomme båten til Ole Guldrandsen (Brann-skognes). Slik gikk det til at Foss-moen tilfalt Ole Lassesen, mens Ole Guldrandsen som ikke kom over elva til rett tid, gikk glipp av en viktig gårdsutvidelse.

Dette er et grovt partsinnlegg i en gammel nabokrangel. Forfatteren gjengir ukritisk en påstand som det aldri er ført bevis for. Dette er et alvorlig lyte i ei historisk framstilling, og forfatteren risikerer injuriekak hvis noen tar dette på alvor.

Det siste året har Målselvdølene kunne glede seg over to nye bind av Målselv bygdebok. Og Nye Troms har bedt to personer med solide røtter i Målselvkulturen om å skrive hver sin bokmelding, på bind 1 og bind 2.

Først ute er Rønning Tollesen, som har tatt for seg det andre bindet. Seinere vil Vidkunn Haugli komme med en solid omtale av det første bindet, som kom i salg for rundt et år sia.

ÆTELISTENE

Bak hvert gårdsnummer er det oppført ei æteliste. Det er vanskelig for en vanlig leser å forstå hvordan disse listene er bygd opp og hva bok-staver og tall refererer til. Verre er det at listene er svært ufullstendige. Noen ganger virker det som utvalget er gjort på slump. Verst er det likevel at listene inneholder en hærskare med feil og unøyaktigheter. Det gjelder både navn og årstall. Det er ikke plass her til å trekke fram flere konkrete eksempler. Likevel er det nevnt mange nok til å hevde at detaljene i denne gårdshistoria ikke helt holder mål. Derved svekkes også til-liten til de delene av stoffet som denne leseren ikke kan kontrollere.

KONKLUSJON

Bind 2 av Målselv bygdebok omtaler de femti første gårdsnummere i Målselv. Forfatteren bruker en oversiktlig og grei disposisjon som er lett å følge for leserne. Det er et betydelig materiale som er samlet og som legges fram. Mange vil finne nyttige opplysninger om gårder og slekter de er interessert i. Boka er avgjort best der forfatteren holder seg til hånd-gripelige fakta og sin egen disposisjon. Det er lett å finne svakheter når stoffet krydres med anekdoter og per-sonlige vurderinger. Da strekker håndlaget hos forfatteren ikke til.

Boka er trykt i et hendig format og med lett leselige bokstaver. Billed-stoffet bør få sin egen omtale så snart noen føler seg kalt til det. To hundre kroner er rimelig pris for denne boka som anbefales til tross for inn-vendingene. Også ungdommen i Takelvdalen bør lese boka heller enn å stå på elveisen nå vinterstid.

Ble ide sen?

P. S.

Jeg fikk nå nylig utklipp av en "anmeldelse" av bind 2 av Målselvhistorien, skrevet av en "person med solide røtter i Målselvkulturen" - hva nå det måtte være. Det gjorde meg nderligondt å lese den - ondt for bokskriveren, som forsøkes hengt ut på en - for å bruke anmelderens egen betegnelse - ondskapsfull måte, og for anmelderen, som har vist lite av den klokskap som han sikkert er i besittelse av. Hvis dette er utslag av "Målselvkulturen", så fri og bevare meg. Det må skremme deg som skal fortsette arbeidet. Skal en bok saumfares slik som anmelderen antyder, og feil i en bisetning felle hele verket - hvo kan da bestå ?

Forfatteren vil vel kloklig følge Wessels råd : "Mod klog, mod taabelig Kritik/ Spids aldrig Pen !" Det kunne være såre lett å "slakte" anmelderen med hans egne våpen, om man ville bruke dem.

Nå er det så at de to historiene fra Olsborg og Brandskognes er hentet fra aktverdige Johan Rydningens manuskript, som igjen bygger på Axel Hagemanns notater fra ca. 1900. Den injuriesak som det trues med, måtte da føres mellom to avdøde : "Ole Lassesen contra Johan Rydningen". Den, garanterer jeg, ville vekke nesten like stor oppsikt som ape-prosessen i Dayton.

Anmelderens reaksjon på omtalen av Lisbet Pedersdatters yrke som bestyrer av et brennevinsbrenneri, kunne bare forståes om han var en person som ikke hadde noen kjennskap til eldre tiders historie. Jeg er ikke sikker på om ikke tradisjonen her har villet gjøre damen til noe mer enn hun egentlig var. Det er da nokså uvanlig at en bondekone den gang faren så betrodd jobb. Men hun var kanskje så klok og dyktig at en mann som agent Sommer eller hvem det nå var av matadorene i Trondheim som drev brenneriet, at de satte henne på en slik post.

Jeg har ikke alltid vært enig med forfatteren av gårdshistorien i hennes opplegg. Men hun fortjente i høy grad en saklig og kyndig anmeldelse.

Anmelderen burde kanskje lese et stykke om en så bra og skikkelig mann som stortingsmann Foshaug. Det står i "Jul i Bardu og Målselvdalen 1876" Så kunne han tenke seg om. Kanskje han ~~vi~~ gikk litt stilere i dørene ~~noen~~ hver. Nå ja, han er såpass ung at han kan lære av sine dumheter. Det er verre med oss gamle.

Ble ikke sunt

P. S.

Jeg fikk nå nylig utklipp av en "anmeldelse" av bind 2 av Målselvhistorien, skrevet av en "person med solide røtter i Målselvkulturen" - hva nå det måtte være. Det gjorde meg inderlig ondt å lese den - ondt for bokskriveren, som forsøkes hengt ut på en - for å bruke anmelderens egen betegnelse - ondskapsfull måte , og for anmelderen, som har vist lite av den klokskap som han sikkert er i besittelse av. Hvis dette er utslag av "Målselvkulturen" , så fri og bevare meg. Det må skremme deg som skal fortsette arbeidet. Skal en bok saumfares slik som anmelderen antyder, og feil i en bisetning felle hele verket - hvo kan da bestå ?

Forfatteren vil vel kloklig følge Wessels råd : "Mod klog, mod taabelig Kritik/ Spids aldrig Pen !" Det kunne være såre lett å "slakte" anmelderen med hans egne våpen, om man ville bruke dem.

Nå er det så at de to historiene fra Olsborg og Brandskognes er hentet fra aktverdige Johan Rydningens manuskript , som igjen bygger på Axel Hagemanns notater fra ca. 1900. Den injuriesak som det trues med, måtte da føres mellom to avdøde : "Ole Lassesen contra Johan Rydningen". Den, garanterer jeg, ville vekke nesten like stor oppsikt som ape-prosessen i Dayton.

Anmelderens reaksjon på omtalen av Lisbet Pedersdatters yrke som bestyrer av et brennevinsbrenneri, kunne bare forståes om han var en person som ikke hadde noen kjennskap til eldre tiders historie. Jeg er ikke sikker på om ikke tradisjonen her har villet gjøre damen til noe mer enn hun egentlig var. Det er da nokså uvanlig at en bondekone den gang faren så betrodd jobb. Men hun var kanskje så klok og dyktig at en mann som agent Sommer eller hvem det nå var av matadorene i Trondheim som drev brenneriet, at de satte henne på en slik post.

Jeg har ikke alltid vært enig med forfatteren av gårdshistorien i hennes opplegg. Men hun fortjente i høy grad en saklig og kyndig anmeldelse.

Anmelderen burde kanskje lese et stykke om en så bra og skikkelig mann som stortingsmann Foshaug. Det står i "Jul i Bardu og Målselvdalen 1976" Så kunne han tenke seg om. Kanskje han viggått stilere i dørene ~~neen~~hver. Nå ja, han er såpass ung at han kan lære av sine dumheter. Det er verre med oss gamle.

Moen i Målselv 21. januar 1983.

Herr Alf Kiil,
Selvbyggerveien 78,
Oslo 5.

Bygdebok for Målselv - bind 3.

Når jeg nå skriver til deg, så har det sammenheng med at jeg har sagt ja til en henvendelse fra bygdeboknemnd og kulturstyre om å videreføre arbeidet med gårds- og slektshistorie for Målselv. Som bekjent har Turid Følling Eilertsen sagt opp jobben, og er etablert ved kulturkontoret i Bodø. Vi har hatt en samtale på telefon, og planlegger en nærmere drøfting når jeg har fått sett igjennom det materialet som hun har samlet.

Jeg ville også gjerne ha en kontakt med deg, da du vel må sies å være den som sitter inne med best kunnskap om det gamle Målselv. Jeg tror jeg tør si at bind 1 av Målselv bygdebok er meget godt mot-tatt over den ganske bygd. Jeg må da riktignok gjøre et unntak for Astrid Kristiansen fra Takelvdalen som etter det jeg forstår ikke helt likte omtalen av "Tjørra-Gustav". Dette har selvsagt sammenheng med at han kommer inn i anerekka, og da er det jo enkelte som er noe hårsår. Jeg må si at boka var uhyre interessant lesning. Det er et imponerende stofftilfang, som du har greid å formidle på en etter mitt skjønn attraktiv måte. Boka er blitt interessant og lettlest. Jeg er glad for at du tok på deg oppdraget den gangen i 1971 da bygdeboknemnda vedtok å forespørre deg.

For mitt vedkommende er det slik at jeg må bruke en god del tid på å finne fram til hvor kildene er. Jeg tenker her først og fremst på arkivstoff. Det er her jeg gjerne ville ha noen gode råd fra en spesialist. Jeg har selvfølgelig lest en del i din bok "Arkivkunnskap", men jeg kunne gjerne tenke meg å få noen tips fra deg som hadde direkte relevans for Målselv. Jeg går også ut fra at du sitter inne med ikke så få opplysninger om de områdene som -hvis man skal ta det etter gårdsnummer- nå står for tur. Det gjelder først og fremst gnr. 54, men kanskje også Fossmoen, Elvskiftninga, Finnsundet og Rusta. Dersom du kan gi meg noen opplysninger du mener har interesse, ville jeg være svært takknemlig. Jeg har også vært inne på tanken om å ta en tur nedover for å samtale litt om disse tingene. Jeg må da i så fall ringe deg på forhånd. Det er nemlig mulig at jeg må sørover i et annet ørend, og da hadde det vært interessant med en prat.

Vennlig hilsen

Vidkunn Haugli

Værtmanns 14/1-82

Frimodige ytringer

Målselvboka eller bygdebok for Målselv

-av Ivar Alapnes-

Like før jul fikk vi postsendt tingingsseddel for første bind av Målselvboka, og det var jo i seg sjølv ei gledelig oppleving. Men etter å ha lest igjennom dette «dokument» måtte eg riktig gni augan og lese oppat, for der stod det at utgjevaren av boka var Kulturutvalet, les gjerne Kulturkontoret. Målselv

med fra
1978

Ikkje betre eg veit kom Kultur kontoret - når det gjeld bygdeboka først inn i billetet langt ut i året 1981, mens arbeidet med innsamling av stoff til boka har gått føre seg over lang tid. Den som starta dette var skoleinspektør Rydning, som tilmed også tilførte atskillig arkivgranskning. Ellers var det på sin plass å nevne Iver Stenersen, Leif Lund, Hans Sageng og mange andre.

Et stort arbeid utført gratis av interesse og i kjærleik til bygda, folket der og av interesse for utviklinga der frå det første landnåmet og sidan. Og alle disse hadde rekna

med at det var kommunen som var fellesnemnaren, som hadde det samlede ansvaret, både det praktiske og økonomiske og måtte stå som den ansvarlege utgjevar av verket.

Vi fekk ei bygdeboknemnd, som vel har utført betydelig arbeid ved tilrettelegging og innsamling av stoff - i tillegg til det eg før har nemnt, viktig sjølv om det har gått nokså anonymt for seg. Men so opplevar ein dette at når ein - eller eit løna tenerskap i kommunen kjem inn i billetet, so er det slutt med den blyge anonymiteten, da er det det løna tenerskapet som har overtatt. No spør eg ordføraren: Når har herradsstyret i Målselv gjort vedtak om at Kulturutvalet skal stå som utgjevar av Målselvboka og kva form har vedtaket. Kvinn har no med dette, det økonomiske ansvaret? Vanleg er det vel utgjevaren som har dette. Kommunen må vel ha klart for seg at dette kann ha atskilleg å sei for salet av boka. Det er ikkje berré eg som har fått dette i vrangstrupen. Vi hoper i alt

Folderen ikke vil trenne salet

Bygdebok for Målselv

Ivar Alapnes har i et leserinnlegg i Nye Troms 14. januar reist kritikk mot teksturformingen på gavekort/bestillingsseddel som blei sendt alle husstandene i Målselv før jul. Bygdeboknemnda vil her redegjøre for det Alapnes peker på da en forstår at det har betydning for leserne.

Selvsagt er Målselv kommune ansvarlig utgiver av bygdeboka, og står dermed også økonomisk ansvarlig for verket. Folder med gavekort er i sin helhet utformet av trykkeriet etter telefonisk kontakt med kulturkontoret. På grunn av tidspress oppunder

jul, fikk en ikke tilsendt korrektur fra trykkeriet før folderen var ferdig. Det er derfor beklagelig at feilen som nevnt av Alapnes er kommet på trykk. Vi håper likelvel at bygdefolket som i svært stor grad har brukt gavekort og bestillingsseddel, har oppfattet hovedhensikten med folderen, - at bygdeboka kunne bli en fin julegave selv om den ikke vil foreligge før en måned etter jul. Alle som har bidratt til at bygdeboka etter mange års forarbeid nå blir gitt ut, vil bli husket når første bind kommer i salg.

I og med at kommunen har en

kulturadministrasjon, har det vært både naturlig og riktig at kulturkontoret har vært med på saksforberedinger og annet sekretærarbeid, ikke minst med opprettning av feil i slektsregistrene. Vi vil og gjøre oppmerksom på at bygdeboknemnda ikke er et selvstendig kommunalt organ, men underlagt kulturutvalget med delvis delegert myndighet til å foreta avgjørelser. Vi håper at denne litt uheldige formulering av folderen ikke vil hemme salget av boka.

*For Bygdeboknemnda
i Målselv*

Arne Daleng (formann)

Hans Olav Løvhaug, hovudmann bak

Lokalhistorisk lærerbok om Målselv

-av Reidun L. Traasdahl-

I Mørsterplanen for skolen heiter det at lokalhistorisk stoff bør brukes for å vekke elevene si interesse for tidligare tider. Dette har til dels vore vanskelig. Lokalhistoria er ikkje skreven ned i lærerbøker og lærarane har sjølve vore nødt til å leite seg bakover i historia.

Dette vil no bli retta på i Målselv. Hans Olav Løvhaug, til daglig lærar ved Bjørkeng skole, er hovudmannen bak ei lokalhistorisk lærerbok om Målselv, som nettopp er sendt ut til skolane i bygda.

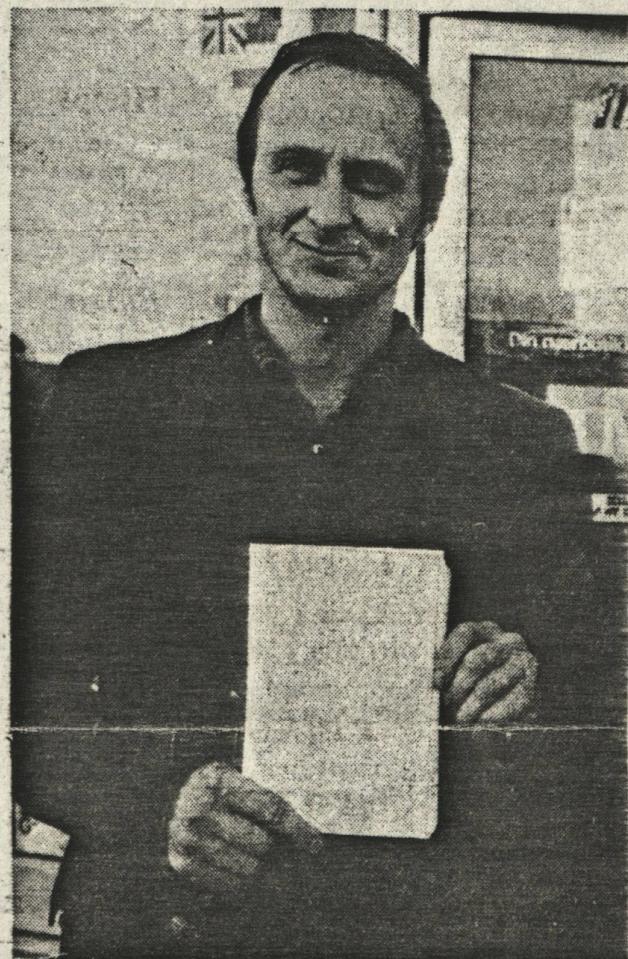
Denne boka er, så vidt vi veit, blant dei første av sitt slag i landet. Alf Bjerkenes og Aud Bristad har også skreve kvart sitt kapittel i boka.

—Eg fekk ideen til boka av ein lektor på volda, fortel Hans Olav Løvhaug til Nye Troms. I tillegg har det etter kvart vokse fram eit stort behov i skolen for ei slik bok, gjennom bygdeveker og lokalhistorie som valgfag.

Men no skal skolen få

lærerbok å hjelpe seg med. Boka tar for seg tida frå det 1700 talet og fram til 1980. Vi får dermed også vite litt om korleis det var i bygda før innflyttarane kom hit. Vidare får vi høre om bøndene i sameland, om sjølve bureisinga og om enkeltpersonar på den tida. Ellers tar Løvhaug for seg kommunikasjonane både før i tida og i moderne tid. Mellomkrigstida, andre verdenskrig og etterkrigstida har også fått sine kapittel.

— Eg har arbeid så smått med boka i mange år, fortel Hans Olav Løvhaug. — Først laga eg ein disposisjon, der eg plukka ut tema for kvar epoke. Denne disposisjonen viste eg så til folk som har god



kjennskap til bygdehistoria, m.a. Vidgunn Haugli, Alf Kiel og Eidnes Holmen. Dette var til stor hjelp, fortel Hans Olav. Elles har han brukt skrevne kjelder av mange slag, mellom anna protokollar frå kommunestyret, skolestyret og fleire lag og foreiningar. Og resultatet er blitt ei fin og lettest historiebok om Målselv, som

no er trykt i rundt 200 eksemplarer hos Talberg Trykkeri. Det har kosta rundt 15.000 kr. og er betalt over skolebudsjettet. Det vil sannsynligvis bli aktuelt å trykke opp boka på nytt om ikkje alt for lenge. Da håper Hans Olav Løvhaug å få illustrasjonar og bilder i boka, i tillegg til betre kjeldehenvisning.

600 har alt tinga Målselvboka

Vidkunn Haugli skriv siste bindet?

-av Reidun L. Traasdahl-

Målselvdølane har venta lenge og ivrig på den nye bygdeboka. 600 har alt tinga første bindet, gjennom slippen som blei sendt alle husstandane før jul. Og om ein månads tid kjem boka i posten og blir lagt ut til salg i butikkane. Dermed kan dølane kaste seg over første bindet av det etterlengta verket. Det tar for seg den generelle historia og er skriven av ~~Turid Følling Ellingsen.~~

Det andre bindet av boka, som omhandlar gards- og slektshistoria, er forsåvidt også ferdig, men ikkje heilt klart til trykking enno. Det er blitt ein del forsinkingar i og

med at skrivaren Turid Følling Ellingsen sa opp jobben, for å begynne som kultursekretær ein stad i Nordland. Bygdeboknemnda har no bedt Vidkunn Haugli ta over og gjere ferdig verket. Han har ikkje sagt nei til dette så langt, så det er trulig at han tar jobben.

Siste bindet av boka omhandlar også gards- og slektshistoria. Ein del innsamlingar av data er gjort, men det står enno igjen ein del gardar, spesielt i Øverbygd og på Karlstad. Det er vanskelig å seie når heile verket vil vere klart til sal. Mykje avheng av personen som skal avslutte boka, trulig altså Vidkunn Haugli, som forøvrig sjølv er målselvdøl.

Dette blir
oppført av
avisa

SALGET

på klær er startet

Hans H. Moen

Tlf. Storsteinnes nr. 39

Vi har startet

Daleng 18.01.82

Kjære Edda og Alf.

Godt mykt din begge to.

1. Jeg skriver noen ord og legger ved den folder
som i hansk skal sett opp av "Dreyer, og av
oss sendt som massekortsbandsending til alle
bussstander i kommunen like før jul.

Efter som jeg forstår er den ikke sendt til Dene.

Videre legger jeg til orientering ved kopier
av innlegg i lokalpressen som dette hittil
har foreoldt.

Det er jo selvfølgelig en ren "kolaps" at forfatteren
til 1. ste bind også omfatter Turid F. Eilevskum.

Jeg kan ikke for unntak av dette må bero på en
misforståelse.

Heller regner jeg med en nærmere "pressemelding"
eller "pressekonferanse" når vi har 1. ste bind i hende.

Når det gjelder fortsettelsen av Turids arbeide
er intet avklart. Jeg vil nå kunstige prisve å la
det litt med ro men synes det er beklagelig
om det skal bli et lengere opphold i arbeidet.

Inn ovrig har vi fått her oppslag om trent
som normalt hittil. Til uka skal vi igjen
få se stolen dessum det blir klar over.

Beste hilsner
for Anne
og Birgild som hilser med.

Til leserne av Målselv bygdebok

Fra bygdeboknemnda.

Bind II med gårdshistorie og ættelister er nå lest av mange. Mange har vel også funnet feil og mangler, særlig i ættelistene.

Tross bokens 570 sider er det bare å medgi at den sikkert også mangler ting som burde vært nevnt.

Mest ufullstendig og mest feil er det i ættelistene. Fullstendig og

feilfrie ættelister lar det seg vel aldri gjøre å kunne legge fram for en helt bygd. I alle fall er det et arbeid som krever både ressurser og tid.

Mye kan imidlertid gjøres for å rette opp de mest åpenbare feil og mangler, og her er det vi nå ber om lesernes hjelp. Vi ber om at de som kan oppgi feil og tilføyelser til ættelistene meddeler dette

skriftlig til kultursjefens kontor. Innkomne rettelser kan så redigeres og trykkes som bilag eller et eget hefte, eventuelt tas med som rettelse i senere bind av bygdeboken.

Under alle omstendigheter vil slike rettelser kunne oppbevares i arkiv for bygdas historie, og vil således ha stor verdi for senere historiearbeid. Nemnda har brukt i erfaring at denne måte å tilføre rettelser til bygdebøker er praktisert for enkelte andre bygdebøker.

Karlsøy er et vanlig stykke Norge

Fra lærerne ved Hansnes skole

De siste tiders oppslag i dagspressen har framstilt ungdommen i Karlsøy på en lite heldig måte. Som lærere i

grunnskolen har vi hatt anledning til å følge dagens ungdom på nært hold i en del av deres ungdomstid. Noen av oss har arbeidet andre steder i landet, og har derfor et visst sammenligningsgrunnlag.

Vi deler fullt ut det syn at ungdom fra Karlsøy ikke skiller seg ut i negativ retning. Snarere er det motsatte tilfelle. En rekke av vår ungdom vil, nå som tidligere,

måtte søke ut for å gå på skole eller få seg arbeid.

Vi opplever ei tid da både arbeids- og boiigmarkedet er stramt. De sensasjonsoppslagene vi har vært vitne til, er egnet til å gjøre en vanskelig situasjon verre for de unge menneskene det berører. Det er sterkt å beklage om ungdommer fra vår kommune skulle møte vansker på grunn av det som nå har passert. De fortjener det på ingen måte.

"Nordlys" 1/2 - 83 - til orienfering -
Med hilsen
Jone.

H.B. prøv. ut at salg ut av boken gav godt, og
den ble en hyggeligvis lest.

BOLIGSEKRETÆR

Kjell Viken er i Lenvik Formannskap tilsatt som boligsekretær i 1/2 stilling. Han er nå ambulerende vaktmester i kommunen og vil kunne fortsette i 1/2 stilling i sin næværende stilling. Boligsekretærens oppgave vil i hovedsak være sekretærfunksjon for husnemnda - herunder rettleiing av boligbyggere når det gjelder søknad om finansiering.

VAKTSENTRAL

Det har kommet ei sentral innstilling om vaksentraltjenesta. Kommunen har satt ned et utvalg på 3 personer: Trygve Stefanussen, Edith Jørgensen og Aud Tobiassen. De skal komme med ei innstilling om kommunens holdning i denne saka. Saka vil seinere komme opp i Stortinget.

Målselv bygdebok

"Nye Troms" 27/1-63
Den lenge etterlengta bygdebok blei endelig prenta.
Men for «visse» personer blei den ikke det de hadde venta.

For de som trodde de var av skikkelige aner får «passet» sitt skrevet i lange baner:

100% oppslutning om aksjon busspenger i går:

I dag overnatting

Det var 100% oppslutning om «Sitt-ned-aksjonen» på Bardufoss Videregående skole i går mellom 9 og 11. Lærerne møtte opp til timene til vanlig undervisning. Men de måtte altså registrere alle elevene som fraværende. De fleste elevene hadde møtt fram til skolen med buss. Men en del elever er registrert som fraværende og de som hadde muligheter til det, kom seg fram med egen skyss, sier inspektør Steland ved Bardufoss Videregående skole til Nye Troms.

Rektoren har gitt tillatelse til at elevene kan overnatte på skolen fra i dag torsdag til i morgen. Dette som et ledd i protesten mot at elevene ved som før hadde gratis skoleskyss, er pålagt å betale 1000 kr pr. år i egenandel.

Av de 700 elevene ved Bardufoss Videregående skole er det 400 som blir frakta til og fra skolen i buss. Elevrådet oppfordrer altså 400 elever til å ta med seg sovepose på skolen i dag og blir der til morgen. Og altså bli på skolen i protest!

Om en skogsfond i halsjern på bakken ved kjerka.
Om en «heimkok» kjerring med heimbrent på lerka.

Om en båt som blei gjømt av en skylddelings snik.
Det går da ikke an å skrive en hygdebok slik.

Nei, forfatteren her er nok hardt ut å kjøre.
Å, skrive Målselv bygdebok:
det skulle han «Gammel Erik» gjøre.....

Leif Steinseth.....

*Hva oppdages pånger i det som blir kritisert?
Anne

Vårflom av bøker i nord: Nordlys 19/2-83

Pax med revidert utgave av bygdeboka for Målselv

Det ser ikke ut til at «krisa» har noen dempende virkning på skrivesten her til lands. Flere av de store forlagene legger i disse da-

Blant de bøker som det vil komme til å blåse friskt omkring her nord, er utvilsomt «Karlsøy i hverdag og fest». Det er den meget omtalte rapporten fra menighetsrådet i Karlsøy det dreier seg om. Den utgis uavkortet i bokform og med menighetsrådets formann som redaktør.

Allerede før den har landet i bokhandlernes vinduer, er saken sikret. Bokklubben Nye Bøker har bekjentgjort at «Karlsøy i hverdag og fest» blir månendens bok i juli, og som ikke dette var nok, har et svensk filmselskap sikret seg alle rettigheter og regner med å starte opp takene på Karlsøy sankthansfesten. Menighetsrådets forfatterhonorar, som kommer til å bli ganske drøyt, skal ifølge formannen tilflytte kommunens innvætere over sosialbudsjettet.

I det hele tatt er Nord-Norge i skuddet. Dette kan man konstatere ved å ta en titt på listen over reiseskildringer. En lang rekke kjente personer har skrevet om sine besøk nordpå. Lewi Fragell gir ut «Misjonreiser nord for moralsirkelen - I», Gro Harlem Brundtland kommenterer aktuelle begivenheter med sin bok «Washington Post Festum» og Kjell Arnljot Wiig er som vanlig en kangelig opplevelse.

Denne gang har han gitt sin bok tittelen «Kongens harer». Om vi forstår forlagets reklamekonsulent riktig, skildrer KAW våre elitesoldaters kamp mot Kong Vinther på Maukstadmoen i tidsrommet juni-august 1982.

Tilknytning til Indre Troms har også en revidert utgave av Målselv bygdebok, som Pax har

ger fram sine nyheter for våren, og tallt på titler er faktisk høyere enn det har vært foregående år, hvis man holder oversatte verker utenfor.

funnet det formålstjenlig å gi ut for å bevare nabofreden i dalen.

Det er særlig de mange feil i ættelistene i den gamle bygdeboka som har skapt røre. Pax har i en pressemelding gjort kjent at den nye utgaven må karakteriseres som sterkt lesning. Ved å studere naturforholdene i Takelvdalen og sammenholde resultatet med opptegnelsene i de eldste kirkebøkene, har man kunnet konstatere at de fleste målselvdølene likevel stammer fra Bjørnstjerne Bjørnson, Trysil-Knut og Peter Wessel Tordenskiold. Det skal etter det vi erfarer være stor lettelse i kommunen over at den kvenske stammehøvdingen Heikki Perkele Maalsjok er strøket fra listene. Sykefravaersprosenteren er gått ned ved de fleste arbeidsplassene i kommunen, elevene arbeider bedre og hurti-

gere i skolen, og stæren skal være sett på Qisborg.

Alt i alt: Vi går mot en heidundrande bok-vår, som i tillegg er mer nordnorsk enn på lenge. Spring til nærmeste bokhandel før det er for sent.



Målselvdølene slapper av etter at det er klart at de tross alt stammer fra Bjørnstjerne Bjørnson.

Målselv bygdebok bind I

Det er nå omtrent ett år siden det første bindet av bygdeboka for Målselv kom ut. Flere har vel derfor fått tid til å sette seg inn i det som står mellom permene, og har kunnet gjøre seg opp en mening om boka. Selvfølgelig er det noe orginalt å komme med en såkalt anmeldelse av ei bok et år etter at den kom ut, men i og med at det skjer på oppfordring fra avisens, så får det stå sin prøve.

LITT HISTORIKK

I 1926 kom egentlig den første bygdeboka for Målselv ut. Det var Ivar Sæter fra Tolga som hadde ansvaret for den, men det må vel sies at han hadde svært god hjelp av ei aktiv bygdeboknemnd og andre interessererte. Kritikken mot den gikk på at noen slekter og gårder var det skrevet svært mye om, mens andre nesten ikke var nevnt. Skoleinspektør Johan Rydningen begynte tidlig å arbeide med det som skulle bli ei gårds- og slekthistorie for Målselv, og han mente vel nærmest at dette skulle bli å betrakte som et suppleringsbind til Ivar Sæters «Maalselvdalen».

Gjennom de mange år han drev på, samlet han en imponerende mengde stoff, men Rydningen fikk ikke fullføre sitt verk. Han var etter hvert blitt en aldrende mann, og i 1961 døde han, 87 år gammel. Han var nok den siste tiden klar over at han ikke kom til å få se arbeidet sitt fullført, selv om han hadde dette som mål. I og med Rydningens bortgang stod bygdeboknemnda i en vanskelig situasjon. Det skulle gå 10 år før noe

skjedde. Da vedtok man å avertere etter forfatter. Flere meldte sin interesse, og før jul i 1971 vedtok bygdeboknemnda å anbefale at målselvingen Alf Kiil, statsarkivar i Trondheim, burde få oppgaven. Slik ble det, og i februar i fjor forelå altså det første bindet.

ELDRE TID

Opplysningsene om Målselv før den såkalte kloniseringa på slutten av 1700-tallet har til nå vært heller sparsomme. Med denne bygdeboka blir bildet klarere. Takket være sin solide arkivkunnskap og sin elegante penn har Alf Kiil makret å klarne det bildet som tidligere har vært skjult i historiens halvlys. Vi hører om erklæringen fra 1599 fra lensherre Claus Urne hvor navnet Målselv (Maalselv) forekommer - muligens for første gang i skriftlige kilder i følge Kiil. Her framgår det også at Målselv var regnet som grenseelv mellom Senja og Troms len. Ellers er det også interessant å merke seg beretningen om sjøsamenes privilegiebrev som kort går ut på at Håkon Håkonsson skulle ha gitt dem Malangen fjord som et område de kunne bygge og besitte. Dette brevet - om det har eksistert - er imidlertid ikke blitt funnet. Dramatiske beretninger har vi også. Vi møter svenskesamen Ola Tommassen som tok med seg datter til finnelensmann Sjur Svendsen på Målsnes til fjells, og ser ut til å ha mistet livet for denne bragg.

HOLMBOE

I og med Alf Kiils bok kastes

også nytt lys over personen Holmboe. At han står som hovedmannen bak koloniseringa, rokker ikke Kiil ved, men forestillingen om den uegennyttige og altoppoffrende fogd som bare tenkte på sine undersetter i Målselvkogene, får en liten knekk. Hans egne tanker om avansement til høyere embeter ser ut til å ha vært en vesentlig drivkraft bak den iver han la for dagen for å etablere bosetting i Målselv og Bardo.

HAUGE

Interessant er også det gløtt vi får inn i Hans Nielsen Hauges virke i innlandsbygdene. Vel er vi kjent med at haugianerne som et ledd i utbredelse av bevegelsen også prøvde å bygge et rike av «denne verden», men det kommer oss liksom nærmere når vi hører at Hauge sannsynligvis stod bak en søknad til fogden Thams om at «brødrene» måtte få kjøpe hele Bardodalen fra Bardofossen til Altevatn, mellom Kobbryggen og Salangen og Torneträsk og Ofoten for 1000 riksdaler, hvis de da kunne få bygge sagbruk og bruke skogen fritt. Vi får også høre om hvordan Hauge blandet seg inn i godtfolks privatliv både når det gjaldt navnsetting på gården og hvem nyrydderne skulle gifte seg med. Boka gir et klart inntrykk av hvor sterkt haugianismen stod i Målselv, og gir også eksempler på sammenstøt med den etablerte geistlighet som i ettertid synes å ha noe av komikkens skjær over seg. Sogneprest Wel-

haven fikk anklage mot seg fra kretsen rundt vekkelsespredikant Kallem (og den var ikke liten) for at han hadde en «kirkelig anskuelse» som etter deres mening var ødeleggende for all kristendom og alt kristelig liv. I et møte mellom Welhaven og bygdens ledende menn hvor man skulle forsøke å skvære opp i forholdene, var et av klagemålene at Welhaven hadde sagt at Jerusalems tempel hadde flatt tak som djevelen førte Jesus opp på, og ikke holdt seg til det som var det riktige, nemlig at tempelet hadde tårn, og at det var på tårnspiret Jesus ble stillet av djevelen.

Plass, som seg hør og bør i ei bygd hvor dette måtte bli hovednæringsveien. Målselvingene fikk ord på seg for å være svært åpne for nyvinninger, og med jevne mellomrom dukket det opp ildsjeler som uten tvil bidrog til at Målselvjordbruket kom til å få et visst ry.

Ellers må vi si at med denne boka får helgelenderne sin rettmessige plass i koloniseringshistoria. Ikke så få i Korgen har irritert seg over at det i ett og alt er østerdølene og gudbrandsdølene som nevnes når man snakker Målselvhistorie. Nå kommer de til sin rett helgelenderne - de første som slo seg ned og ble bofast inne i selve dalføret.

Alf Kiils boks er lettlest og oversiktlig inndelt i kapitler. Stoffmengden han har kunnet øse av, er enorm, men han har unngått å overlesse. De innsla han har av sitat fra kildestoff, er med på å gi boka kulør, selv om de et par steder blir noe lange.

Det kan bli mye skryt, men jeg våger å si at vi kan være glad for at Kiil ville ta på seg å skrive denne boka. Vi vet han måtte legge annet arbeid til side mens han drev på med bygdeboka - arbeid som han nok var like interessert i å få fullført.

Med sin strategiske plassering - som statsarkivar i Trondheim - og med interesse for heimbygda - og i tillegg med en velpleiet formuleringsevne så måtte det gå bra. Leseren må få følelsen av å bli ført med sikker hånd gjennom Målselvs historie.

Vidkunn Haugli

Jordbruket har fått bred

Målselv bygdebok

NORDLYS
26/3-82

derfra videre for å bese resten av bygda. Var det ikke på Gullhav i Målselv det var skysstasjon? Derfra kjørte vel kongen ut.

□ Av Astrid Kristiansen.

Jeg synes det er en god del å utsette på Målselv bygdebok 1982. Det er tildels lite sammenheng, og fremstillingen blir hoppende.

Jeg undrer meg på om de finnes i noe arkiv, de sladderhistoriene som er skrevet om enkelte forfedre. Dersom en ville gå tilbake i tida for alle familier, kunne en kanskje finne litt av hvert, men det vil jeg betegne som bygdeslarv.

Alle som kom først til Målselv

var fattige folk, som måtte utvandre fra sine hjemsteder, både sydfra og fra Finland og Sverige. Det er jo mange ting som ikke er riktig av det som står skrevet. Det var jo bra folk de som kom fra Finland og Sverige. Hvorfor da skrive om enkelte personer, om sinnsforholdene til de enkelte «trollkjerringar». Dette betegner jeg som slarv.

Hvorfor står det at kong Oscar dro fra Målsnes til Moen, og

Undertegnede har et bilde i eie av Karoline Gullhav, født Stai. På brystet har hun et gullkors som hun hadde fått av Kong Oscar.

Det var de første innflytterne som kom til Målselv som dyrket og bygde opp dalen, ikke de storgene som det står bilder av i boka. Det burde heller stått bilder av de første sliterne.

Vi er virkelig spent på hvordan neste bind blir. Det som er skrevet, hittil er det mye å utsette på.

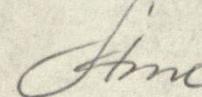
Alf Kiil til orientering.

Astrid Kristiansen født Pettersborg. Hennes far Johan var muligens sønn av "TJÆREGUSTAV" omtalt i en beretning fra presten Martens.

Karoline Gullhav var vel mormor eller oldemor til Astrid. Den samme Karoline var forøvrig også min oldemor på farsiden. (Alt dette kunne jo ikke professor Friis den gang vite.)

Min versjon fra kongens besøk på Gullhav var at kongen fikk servert surmelk av min oldemor. Kanskje fikk han også noe å drikke av flere underveis?

Hilsen Arne



Målselv kommune
Kulturkontoret
9220 Moen.

Godtgjørelse for arbeid med 1. bind av bygdebok for Målselv.
Svar på brev 16. desember 1980.

Det var etter oppfordring av daværende ordfører Arne Sandnes at jeg i 1971 skrev at jeg var villig til å forsøke å lage en fremstilling av innvandringshistorien og så langt fremover i tid som jeg kunne rekke. Alder, helse og embetsplikter gjorde at jeg ikke torde binde meg ved noen kontrakt. Jeg må innrømme at jeg da ikke hadde den fulle oversikt over hva det ville koste av arbeid, bare å oppfylle dette løftet. Det har tatt mye lengre tid enn jeg noen gang kunne tenke meg, og selv til belysning av innflyttingen har jeg måttet samle inn adskillig stoff til supplering av det jeg satt inne med fra før. Det stoffet jeg ellers hadde samlet, viste seg å være mest tjenlig til bruk for gårdshistorien. Jeg måtte derfor foreta et omfattende innsamlingsarbeid, slik at mesteparten av det som blir presentert i dette bind av Målselvhistorien, bygger på stoff som jeg har vært nødt til å finne frem fra spredte kilder etter at jeg tok fatt på arbeidet med denne historien.

Den største oppofring jeg her har gjort, er likevel at jeg er blitt avskåret fra å utnytte stoff fra adskillig videre områder, som jeg har samlet i min tjenestetid i offentlige arkiver, og som jeg nå ikke tør gjøre meg håp om å få utgitt. Men dette kan ikke noe honorar erstatte.

Under mitt arbeid med Målselvhistorien har jeg etter hvert funnet ut at jeg vil gi mitt arbeid med den som en gave til min hjembygd - i denne beslutning har også min kone støttet meg. Jeg kan for tiden ikke vurdere hva det er verd i penger, men professor Rolf Fladby ved Lokalhistorisk institutt har lovet å takse arbeidet når det foreligger en ferdig bok. Jeg ønsker da at den sum som han måtte stipulere, blir bevilget av kommunen og satt av til et fond til kulturarbeid i Målselv. Jeg må senere få komme tilbake til en nærmere utforming av navn og målsetting for fondet, som forhåpentlig kan økes ved senere bidrag. Det blir naturligvis kommunens sak når og hvordan man vil bevilge pengene - over ett budsjettår eller delt på flere. Fondet vil selvsagt også være kommunens eiendom og styres av den.

Oslo den 22. desember 1980
Med hilsen

A. K.

Alf Kiil

Målselv kommune

Kulturkontoret

9220 Moen.

Godtgjørelse for arbeid med 1. bind av bygdebok for Målselv.
Svar på brev 16. desember 1980.

Det var etter oppfordring av daværende ordfører Arne Sandnes at jeg i 1971 skrev at jeg var villig til å forsøke å lage en fremstilling av innvandringshistorien og så langt fremover i tid som jeg kunne rekke. Alder, helse og embetsplikter gjorde at jeg ikke torde binde meg ved noen kontrakt. Jeg må innrømme at jeg da ikke hadde den fulle oversikt over hva det ville koste av arbeid, bare å oppfylle dette løftet. Det har tatt mye lengere tid enn jeg noen gang kunne tenke meg, og selv til belysning av innflyttingen har jeg måttet samle inn adskillig stoff til supplering av det jeg satt inne med fra før. Det stoffet jeg ellers hadde samlet, viste seg å være mest tjenlig til bruk for gårdshistorien. Jeg måtte derfor foreta et omfattende innsamlingsarbeid, slik at mesteparten av det som blir presentert i dette bind av Målselvhistorien, bygger på stoff som jeg har vært nødt til å finne frem fra spredte kilder etter at jeg tok fatt på arbeidet med denne historien.

Den største oppofring jeg her har gjort, er likevel at jeg er blitt avskåret fra å utnytte stoff fra adskillig videre områder, som jeg har samlet i min tjenestetid i offentlige arkiver, og som jeg nå ikke tør gjøre meg håp om å få utgitt. Men dette kan ikke noe honorar erstatte.

Under mitt arbeid med Målselvhistorien har jeg etter hvert funnet ut at jeg vil gi mitt arbeid med den som en gave til min hjembygd - i denne beslutning har også min kone støttet meg. Jeg kan for tiden ikke vurdere hva det er verd i penger, men professor Rolf Fladby ved Lokalhistorisk institutt har lovet å takse arbeidet når det foreligger en ferdig bok. Jeg ønsker da at den sum som han måtte stipulere, blir bevilget av kommunen og satt av til et fond til kulturarbeid i Målselv. Jeg må senere få komme tilbake til en nærmere utforming av navn og målsetting for fondet, som forhåpentlig kan økes ved senere bidrag. Det blir naturligvis kommunens sak når og hvordan man vil bevilge pengene - over ett budsjettår eller delt på flere. Fondet vil selvsagt også være kommunens eiendom og styres av den.

Oslo den 22. desember 1980

Med hilsen

R. K.

Alf Kiil

Målselv kommune
Kultursjefen,
9220 Moen.

Svar på brev 10. januar 1984.

Vedlagt returneres statutter for fondet til opprettelse av lokalhistorisk arkiv for Målselv.

Til disse lokalhistoriske samlingene vil det vel være naturlig å levere det materiale som er innsamlet i forbindelse med bygdeboksarbeidet. Det som er bekostet av kommunen - hovedsakelig kopier av møtebøkene, dels også originalene i kommunearkivet, dels av generalkravene i Statsarkivet i Trondheim, kan når som helst sendes inn når noen vil ordne med transporten. Det jeg ellers selv har samlet - som er langt det meste - vil jeg ennå beholde noen tid.

Jeg har en boksamling på ca. 50 hyllemeter. Den består vesentlig av historisk litteratur og lokalhistorisk litteratur vedkommende Nord-Norge og Nordkalotten. I sin tid vil den naturlig kunne høre hjemme i de lokalhistoriske samlinger.

Jeg fikk til jul et brev fra styreren av Statsarkivkontoret i Tromsø, som var bekymret fordi han hadde sett i avisene at kommunearkivet skulle forbindes med disse samlingene. Han ville ta kontakt med kommunen, skrev han. Dersom han måtte ha gjort det, gikk det vel an å berolige ham med at det sikkert aldri hadde vært planer om noen fusjon, men at det gjaldt en praktisk ordning med tilsynet, både med disse og med biblioteket - en ordning jeg finner meget fornuftig.

Det var hyggelig å høre at det var blitt såpass stort salg av bøkene. Dermed skulle vel trykningsomkostningene være dekket. Med litt P.R. kunne man kanskje ha håp om å få avsatt enda flere. En anmeldelse f. eks. i Aftenposten ville bli lest av mange utflyttede målselvinger som nå ikke vet noe om disse bøkene. Jeg har sett at fil. dr. Gunnar Christie Wasberg på Universitetsbiblioteket anmelder lokalhist. litteratur der.

Oslo den 28. januar 1984

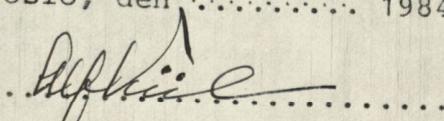
Med vennlig hilsen
A.K.
Alf Kiil

K I I L - F O N D E T

STATUTTER

1. KIILFONDET er opprettet av Målselv kommune etter ønske av - og i samråd med donator, statsarkivar Alf Kiil, Oslo.
2. Forvaltningskapital
kr. 450.000.-
utgjør verdien av donators arbeid med Målselv Bygdehistorie, verdsatt av Lokalhistorisk Institutt.
Fondet opparbeides over 3 - tre - år med avsetninger i budsjettårene 1985-1986 og 1987.
3. Forvaltningskapitalen er urørlig.
Renteavkastningen skal fra 1986 nyttes til lokalhistorisk arbeid i Målselv, i første rekke etablering av lokalhistorisk arkiv ved Målselv folkebibliotek.
4. Målselv kommune oppnevner fondsstyre som hvert år avgjør hvilke tiltak under pkt 3 som skal prioriteres.
5. Endringer i ovenstående statutter kan kun skje etter samtykke av donator, eller etter hans død, ved Målselv kommunestyre.

Oslo, den 1984


donator

9220 Moen, den 1984

.....
ordfører Målselv kom.



MÅSELV KOMMUNE

KULTURKONTORET

Telefon 089 - 31100*

9220 MOEN

Herr Alf Kiil
Selvbyggervegen 78

Oslo 5

Deres ref.

Vår ref.

Dato 10.1.84

KIILFONDET - STATUTTER

Godt nyttår!

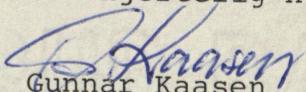
Jeg har tillatt meg å utarbeide noen enkle statutter for fondet. Etter samtale med byråsjef Knudsen i Lovavdelingen i Justisdepartementet, må dette fondet sies å være et privat fond og derved ikke underlagt de mange regler som gjelder for offentlige fond. Kapitalen er likevel av en sånn størrelsesorden at Fylkesmannen og skal ha underretning om opprettelsen og de statutter som blir utarbeidet.

Forslaget til statutter er gjennomgått av bygdeboknemndas medlemmer, og likeså har rådmann Killi-Hansen vært enig i ordlyden.

Jeg håper du kan se gjennom de punkter som er satt opp, og komme med endringer dersom du finner dette riktig. Formelt sett er det donator som setter opp statutter, og når din underskrift foreligger, kan kommunen ta dine ønsker til etterretning. Bruk av fondet vil så skje etter dine ønsker dersom det formelle ellers er i orden.

Ellers kan jeg opplyse at salget av både bind 1 og 2 har vært jevnt hele høsten uten at en har nådd det mål en hadde satt seq, salg av 2.000 bind til utgangen av 1983. Bind 1 er solgt i ca 2000 eksemplarer, men bind 2 har gått ut i noe mindre antall. Imidlertid synes det å være fortsatt bra interesse for bøkene. De klager vi har mottatt over bind 2 er relativt få. Bind 1 er svært godt mottatt. Også fra USA er det nå begynt å komme bestillinger, så salget vil sikkert fortsette framover vinteren.

Med hjertelig hilsen


Gunnar Kaasen

Målselv kommune
Kultursjefen
9220 M o e n .

Lokalhistorisk arkiv i Målselv.

Svar på brev 27. oktober 1983.

Bygdeboknemndas plan om et lokalhistorisk arkiv synes å være et fornuftig tiltak , som det kan være verd å støtte. Jeg har derfor ingen innvendinger mot at mitt "honorar" blir anvendt som antydet i ditt brev.

Oslo den 8. november 1983.

Med hilsen

A. K.

Alf Kiil



MÅLSELV KOMMUNE

KULTURKONTORET

Telefon 089 - 31100*

9220 MOEN

Alf Kiil
Selvbyggerveien 78

OSLO 5

Deres ref.

Vår ref.

Dato 27.10.83

OPPRETELSE AV FOND

Bygdeboknemnda har i møte 26. oktober bedt meg om å ta opp med deg på hvilke premisser fondet skal opprettes. Nemnda tenker seg at rentene skal gå til utbygging av et lokalhistorisk arkiv i Målselv, gjerne i samarbeid med Tromsø Universitet. Dette arkivet må i så fall bygges opp også for mikrofilm med nødvendig avlesingsutstyr. Folkebiblioteket på Andselv med ledende bibliotekar bør ha daglig ansvar for dette arkivet.

Når dette foreslås er det fordi vi merker et stadig større behov for opplysninger av lokalhistorisk art. Kommunen har dessuten mye verdifullt materiale som ligger utsatt til i dag. Dette ønsker en, når økonomien tillater det, å avfotografere på mikrofilm. Vi ser fondsmidlene (rentne) som svært kjærkommen for å realisere noe som ellers ville være vanskelig å få gjennomført i nær framtid.

Vi vil gjerne høre fra deg snarest om dette. Har du og spesielle ønsker for fondet, håper vi at også de blir nevnt i ditt svar.

Forslag til statutter vil bli sendt deg når vi har noe mer å holde oss til.

Med hilsen

Gunnar Kaasen
kultursjef

NORSK LOKALHISTORISK INSTITUTT
KONTOR: RIKSARKIVBYGNINGEN, FOLKE BERNADOTTES VEI 21, OSLO 8
POSTADR.: POSTBOKS 38 KRINGSJÅ, OSLO 8
TELEFON: (02) 23 74 80

Målselv kommune
Kulturkontoret
9220 MOEN

JNR.
686/83

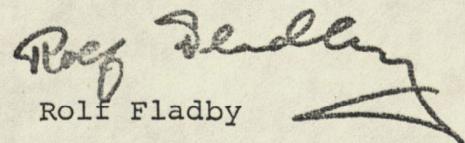
DATO
15.9.83

Takk for brev av 8.9.1983. Etter de utgiftsbeløp som vanligvis påløper ved utarbeiding av bygdehistorier, tror jeg ikke at den sum på kr.300.000 som jeg har antydet for bind 1 av bygdehistorien, på noen måte er for høyt ansatt, snarere tvert imot. Det er jo et arbeid av meget høy kvalitet statsarkivar Kiil har levert.

I tillegg til dette har Kiil nedlagt et stort arbeid som redaktør av gardshistorien. Han har foretatt en grundig gjenomgåelse av de enkelte gardshistoriene og har lagt fram forslag om forbedringer. Dessuten har han levert betydelige bidrag til supplering av framstillingen. Hans kritikk og hans bidrag vitner om den store ekspertise han sitter inne med, og hans inngående kjennskap så vel til lokalsamfunnet som til arkivene, der han har hentet sitt supplerende materiale. En som selv har foretatt manuskriptgjennomgåelse på denne måten, kan ane hvor arbeidskrevende oppgaven må ha vært.

Ved siden av arbeidet med bind 1 av bygdehistorien, vil jeg anta at Kiils bidrag til gardshistorien må representere et årsverk. Det ville være hyggelig om også dette kunne bli tillagt vekt i forbindelse med det tiltak som nå er under forberedelse.

Med vennlig hilsen


Rolf Fladby

Gjenpart til statsarkivar Kiil.



MÅSELV KOMMUNE

KULTURKONTORET

Telefon 089 - 31100*

9220 MOEN

ALF KIIL

SELVBYGGERVEIEN 78

OSLO 5

Deres ref.

Vår ref.

Dato 12.9.83

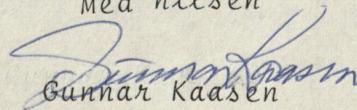
Ved en beklagelig misforståelse er ikke bind II tidligere sendt deg som gratis eks.

Vi håper denne boken kommer vel fram og takker hjertligst for den medvirkning til dette bindet.

Prof. Fladby er tilskrevet for vurdering av arbeidet med første bind.

Kulturutvalget vil så snart en har mottatt svar fra Fladby, sette opp forslag til fondsregler som sendes deg til godkjenning.

Med hilsen


Gunnar Kaasen
kultursjef



MÅLSELV KOMMUNE

KULTURKONTORET

Telefon 089 - 31100*

9220 MOEN

Prof. Rolf Fladby
Lokalhistorisk institutt
Folke Bernadottesvei 21
OSLO 8

Deres ref.

Vår ref.

Dato 8.9.83

MÅLSELV BYGDEHISTORIE.

Jeg viser til tidligere telefonsamtaler om taksering av Kiils arbeid med bind 1 av bygdehistorien.

Muntlig har De antydet kr. 300.000,-

som en sum å gå ut fra. En vil være takknemlig for å få dette bekreftet skriftlig eller eventuelt en annen sum etter nøyere taksering. Som nevnt før vil Alf Kiil ha verdien av sitt verk ansatt på et spesielt fond i Målselv kommune.

Da dette vil få betydning for oppsett av 84- budsjettet, håper vi på et snarlig svar.

Med hilsen

Gunnar Kaasen
kultursjef

Kopi - Alf Kiil, Oslo
Bygdeboknemnda, her

Til Kulturkontoret.

Jeg ser gjerne at en kopi av mitt brev blir sendt bygdeboknemnda ved Daleng.

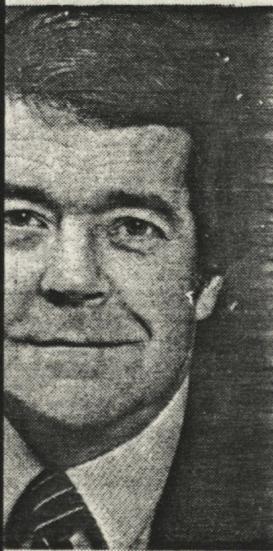
Man vil kanskje forstå at det ikke er særlig oppmunrende for meg at reaksjoner som denne er det jeg har igjen for mitt arbeid med bygdehistorien. Gjør meg derfor den tjeneste å gi den høyesttede dame beskjed om at jeg ikke vil svare på flere meningsløse angrep.

Jeg ville satt større pris på om det var gitt faglige organer - som f. eks. "Heimen" og andre - anledning til å omtale boken. Kanskje også kommunen burde ~~være~~ ha en viss interesse av at det ble kjent at den var kommet ut.

Jeg kan kanskje også nevne - skjønt det ikke lenger bekymrer meg - at professor Fladby fremdeles ikke har hørt noe fra Målselv. Han spurte meg i sin tid om han skulle etterlyse den skriftlige anmodning han hadde bedt om, men jeg mente ikke det var nødvendig. Han hadde da foretatt det skjønn som det var tale om, både når det gjaldt arbeidet med den generelle historien og mitt ikke uvesentlige bidrag som "redaktør" til bindet om gårdshistorien.

A. K.

en
dierne
i lagre



DRÅHÅNSLAGRING
regjeringa har tatt kontakt
Amerikanske myndigheter
emme fortgang i den avtale
åndslagring i Trøndelag som
ige regjering inngikk. Det
at for at det skal skje ting
til sommeren etter initiativ
arbeidsministeren personlig.

ge materiell og utstyr for en
bataljon som skal lagres i
også en sak som ser ut til å
planene. Nye Troms spurte
Troms nervegassen de kana-
ryker er oppsatt med skal
Forsvarsminister Sjaastad
at det ikke kom på tale å
nne nervegassen på norsk
edstid. Dette ble forsikret og

Forts. siste side

2

Målselvboka i sal



Forfattar av første bindet av Målselvboka, som no ligg føre, Alf Kiil (til venstre), saman med formann i bygdeboknemnda Arne Daleng (i midten) og forfattar av andre bindet Turid Følling Eilertsen.

Foto: M.T. Foto

av Reidun L. Traasdahl

No er ventetida slutt. Frå og med kommande mandag vil første bindet av bygdebok for Målselv vere i handelen. Salet vil skje frå bokhandlane, kulturkontoret, Sparebanken Nord og Tromsbanken (også ved filialane).

Det er også mulig, men ikkje ønskelig frå kommunehold, å tinga boka på kulturkontoret og få den sendt i posten.

Den nye bygdeboka for Målselv blei presentert for pressa på ein konferanse på Bardufoss Hotell i går. Formannen i bygdeboknemnda, Arne Daleng, sa seg glad for at boka endelig ligg føre og beklaa den lange ventetida.

Han sa seg vidare nøgd med det lille han har sett av boka til no, ho kom frå trykkeriet mandag, og rosa forfattar Alf Kiil for eit utmerka arbeid. Spesielt er stoffet frå den tidlige historia godt behandla og bygdeboka har trulig ny lærdom å tilføre sjølv godt historieorienterte Målselvdølar. Daleng fekk støtte frå dei andre medlemmene av bygdebokkomiteen, Erling Solvang og Hans Olav Løvhaug i rosen av boka.

Også ordførar Jostein Finbakken, kultursjef Gunnar Kaasen og Erik Lindqvister sa seg nøgd med boka så langt, men som sagt har ingen rukke å lese boka skikkelig enno.

Arne Daleng kunne elles fortelje at forfattar Alf Kiil ikkje vil motta pengar for arbeidet med boka. Lokalhistorisk Institutt skal no vurdere kor mykje arbeidet til Kiil er verdt i kroner og ører. Dette vil bli satt av i eit fond, som etter ønske frå Kiil sjølv, skal brukes til kulturformål i kommunen. Opprettning av ein kommunal kulturpris har vore antyda frå Kiil si side.

Første bindet av Målselvboka omhandlar, som vel dei fleste veit no, den generelle historia fram til 1920. Kiil ville ikkje gå lenger framover, da han ikkje vil skrive samtidshistorie. Bindet er no

Forts. siste side

4

oppfordret att organisasjoner enkeltpersoner og ikke minst foreldre til klart å ta avstand fra denne utvikling. Vil sitere en setning fra en kjent sang:

«Kjemp for alt hva du har kjært»

2

spesielt presisert.

— Sted for den kausiske forhåndslagring i Troms er enda ikke avgjort.

— Planene om å sette i stand norske flyplasser i nord til å ta imot langdistanse amerikanske fly, og etterforsyne dem, er også godt i gjenge. I stor grad er det spørsmål om bygninger. Mye av dette arbeidet blir finansiert over NATO's infrastrukturmidler. Det betyr beskjedne belastninger på norske budsjetter.

SKYTEFELT

Forsvarsminister Sjaastad kunne opplyse at ingen planer om utvidelse av Forsvarets skytefelt var lagt på is. Behandlingen av sakene vil bare strekke noe mer ut i tid enn forutsatt. For sin egen del kunne ikke Sjaastad forstå den motstand som fra enkelte hold var kommet til uttrykk imot utvidelse av skyte- og øvelsesfeltene. Så mye stein og fjell som vi har her i landet, sa han. For Troms vedkommende satt imidlertid for-

til uttrykk fra andre hold. Det forsvarsminister Sjaastad hadde å si til dette forhold var så uklart at det kunne bety både det ene og det andre. Han konstaterte imidlertid at befalsorganisasjonene hadde krevd og fått innført de bestemmelser som Arbeidsmiljøloven gir hjemmel for. Vi satt med det inntrykk at han egentlig ville si at de hadde lagd ris til egen bak. Men det sa han altså ikke.

INVESTERINGSPROGRAM

Forsvarsminister Sjaastad viste til det behov for investeringer i nytt forsvarsmateriell som er nødvendig. Hovedoppgavene er:

1. Rakettluftvern. Her blir en beslutning tatt i løpet av de nærmeste uker.
2. Nye ubåter.
3. Styrking av landstridskretenes mobilitet og ildkraft. Tilsammen er det her snakk om mulitmilliardbeløp. Dette kommer utenom de tiltak som er nevnt tidligere.

MOBILTELEFON TIL SAMER

Nye Troms minnet Sjaastad om det spørsmål han hadde fått i spørre-timen i Stortinget forleden om mobiltelefon til reindriftssamene i Mauken-området. Melding kunne da rutinemessig bli gitt hver gang skyting startet opp. Årsaken til at det ble avslått ble etterlyst. Det foreligger imidlertid ikke noe avslag, sa Sjaastad. Derimot er realitetsbehandling av spørsmålet utsat til skjønnsaka er avgjort.

4

prenta i eit opplag på 4000 og vil koste 200 kr. i utsal. Det vil tilsaman koste ein halvannan mill. kr. å gje ut dei tre binda av Målselvboka, men kommunen har satsa på at boka skal vere sjølvfinansierande slik at rekneskapen vil balansere dersom heile opplaget blir selt. Det er bra ut så langt, heile 700 har førehandsbestilte første bindet.

Bind nr. 2 av bygdeboka er skriven av Turid Følling Eilertsen og vil vere ferdig trykt i løpet av august. Andre og tredje bindet omhandlar gards- og slektshistoria.



MÅLSELV

TUR TIL LONDON

Skolestyret ga mandag klar-signal for at niende klasse ved Bjørkeng skole får reise til

London på skoletur før påske. Tre lærere blir med, og forberedelsene går nå på tredje året.

KORPSMUSIKK

Førstkommende helg samles et utvalg av dyktige, unge korpsmusikere fra store deler av Tromsø til øving og konsert på Olsborg skole. De utgjør musikkretsens representasjonskorps, og har de gangene de har opptrådt framført musikk på et høyt musikalsk nivå. Korpset ledes også denne gang av Norges Musikkorps Forbunds musikkinspektør Trevor Ford. Denne samlingen inngår som en del av forberedelsene til kretskorpsets tur til «Festspill for korps» som arrangeres i Drammen til sommeren. Målselv har 4 ungdommer med i korpset, og vi anbefaler alle musikkinteresserte å ta turen til Olsborg skole i helga for å høre korpsmusikk på sitt beste.

Interpellasjon om bygdebok

John Skrede har levert følgende interpellasjon til fredagens kommunestyremøte i Balsfjord:

Videreførelse av Balsfjord bygdebok er pr. i dag i det uvisse. Det foreligger ingen bevilgning for fortsettelsen av arbeidet. Kommunen kan derved risikere å miste Anders Ole Hauglid som forfatter, da han har tilbud om annet arbeid. Dette vil bety en svekkelse og fordyrelse av det videre arbeidet.

SV/NKP grupper i Balsfjord ber derfor kommunestyret gi de nødvendige garantier slik at Hauglid kan fortsette med arbeidet i 2 år, fra august 1982.

Endelig er første bind av bygdeboka for Målselv klart

Fremover-Bardu

I går ettermiddag kunne Målselv endelig presentere første bind av bygdeboka for kommunen. Det har vært et langt lerret å bleke før man endelig kom så langt – den første bygdeboknemnda ble nedsatt allerede i 1959.

–Det er en stor dag for oss når vi kan framlege resultatet, sa bygdeboknemndas formann, Arne Daleng. I diplomatiske vender antydet han at folk nok har ventet lenge, og har gitt uttrykk for utålmodighet. Mens onde tungter på sin side har framholdt at det kanskje burde nedsettes ei nemnd til å skrive om bygdeboknemndas arbeid.

Men nå ligger den altså der, første bind av Målselvs historie fram til 1920. Og salget starter mandag. Da er det bare å erlegge 200 kroner...–det har vi annonsert så det er det bare å skrive....og få boka i handa.

Salget skal foregå fra banker, bokhandler og kommunehuset i Målselv. Opplaget er på 4.000 eksemplarer, og det er kommet inn forhåndsbestillinger på 700 av dem. Trykkeutgiftene for dette bindet er på omkring 300.000 kroner, mens de kommunale utgifte hittil er kommet opp i 850.000. Men da er en del av arbeidet med bind to medregnet. Kommunen regner med at arbeidet med alle tre bindeiene kommer til å koste 1,5 millioner kroner, og man har regnet med at verket skal være selvfinansierende.

–Joda, vi er ute etter PR for å få solgt boka, innrømmer ordfører Kåre Finbakken innledningsvis. Og bygdeboknemndas formann, Arne Daleng, på sin side innrømmer at arbeidet med boka var blitt mer omfattende enn man fra først av hadde regnet med.

Første bind er blitt på over 400 sider. Etter en rask gjennomblanding før bindet ble tilbakelevert nemnden var det bare å konstatere at det er teksten bindet skal flyte på. Det var også intensionene til forfatteren, tidligere statsarkivar i Trondheim, Alf Kiil. Han har begynt med de første innvandrerne fra Helgeland (neida, de kom ikke fra Østerdalen de første, som mange tror), og slutter med årstallet 1920. Samtidshistorie ønsket han ikke å skrive.

Arbeidet med boka har han ført ut i et sterkt ønske om å forlange honnørar. Disse pengene skal settes på et fond, og det er antydet at det kan dreie seg om så mye som 300.000 kroner. Antydningen går også på at dette fondet skal bli til en kulturpris i Målselv, noe som blant andre ordføreren ser på som svært positivt.

Efter det bygdeboknemnda forteller vil den som leser første bind finne en god del historie som er ny for svært mange. Blant annet gjelder det storfamiliene som flyttet nordover fra Helgeland. Et av de stedene de slo seg ned var på Finbakken: –Det henger ennå igjen i dialekten til ordfører Finbakken, konstaterer Daleng.

Bind to og tre skal inneholde slekts- og gårdshistorie. Annet bind er bortimot klart til trykking,



En glad sekstett, såre fornøyd med det første bindet av bygdeboka for Målselv. Fra venstre: Erling Solvang, medlem av bygdeboknemnda, Arne Daleng, nemndas formann, ordfører Kåre Finbakken, Erik Gunnar Kaasen, Gunnar Kaasen, og kultursjef

og vil utkomme en gang i løpet av august. Og når de to siste bindene er fullført, ser nemnden seg ferdig med sitt arbeid.

Finbakken ytret et sterkt ønske om at noen ville fortsette arbeidet med den generelle historien fra 1920 og fram til i dag, og han så ikke bort fra at det kan komme et fjerde bind med akkurat dette:

–I dag finnes det mange mennesker som kjänner godt til denne delen av kommunens historie, og stofftilfanget er stort. Men de blir jo eldre, og det er viktig at dette arbeidet blir igangsatt.

Det er ikke bare i Målselv det har vært etterspørsl etter boka. Folk i Østerdalen venter på den, sammen med Bardu-Målselv bygdebok i Oslo og folk i Amerika som har lest om arbeidet i

norsk-amerikanske tidsskrifter og aviser.

Joda, folk er interessert i boka, konstaterer ordføreren, og stilte spørsmålet om det er nostalgi-

bølgen som gir seg utslag. Folk er med årene blitt mer slektsinteressert, og vi finne fram til sine røter.

Elless

Oljekonsesjoner som «brekkstang»

Spørsmålet om å bruke oljekonsesjonstildeling på norsk kontinentalsockel, som brekkstang overfor EF-landene for å få fjernet tollbarriene som norsk fiskeri-eksport er pålagt, avdekker motsetninger innen departementene. Problemet er reist, tidligere og blir nå fremmet av fiskeridepartementet. Etter det Finnmark Dagblad erfarer, er olje og energidepartementet på kollisjonskurs med fis-

keridepartementet i denne saken. Den nye politiske ledelsen i olje og energidepartementet er ikke stemt på å knytte for mange vilkår og pålegg til oljekonsesjonene. Dette kan føre til at enkelte områder av landet ikke får sin rettmessige del av oljeverksamheten i landet. Spesielt vil det ramme de områdene i Nord-Norge som har vært forespillet en viss økning innen næringsslivet

| mazda | |
|---------------------------------|------|
| MAZDA 929 L mod..... | 81,- |
| MAZDA 323 1.5 Sedan mod..... | 81,- |
| SAAB 99 GL mod..... | 81,- |
| MAZDA 929 mod..... | 78,- |

Alltid gode tilbud

LAVPRIS

1. dag

TANKAR OMKRING DEN NYE BYGDE BOKA FOR MÅLSELV

Ny bygdebok for målselv foreligger nå. Den omfatter den generelle historia, redigert av Alf Kiil. Og la det være sagt med en gang: Det ferdige produkt representerer solid og godt arbeid. Redaktørens grundige kjennskap til offentlige arkiv, og hans evne til å bruke disse, kommer her til sin fulle rett. Det er ikke tvil om at bygdeboknemda ved å gi oppdraget til Alf Kiil, har engasjert en kapasitet på området. Ved sine solide arkivkunnskaper, har han evnet å ta i bruk et stort og omfattende kildemateriale. Ved hjelp av dette kildematerialet har Kiil kunnet avdekke mange nye og ukjente trekk ved lokalhistoria. Og: Han har avlivet mange av de gamle og forslakte mytene omkring bl.a. innvandringen.

Jeg var spent på resultatet av hans arbeide. Hvordan ville denne generelle historia, som omfatter samme tidsrom som den gamle Målselvboka av Ivar Sæter, bli framstilt? Ville vi på ny, og på samme måten, få fortalt om den brave Lasse Olsen som vandrede op i Andselven, og som måtte ty til øks da han følte seg truet av olsborgkaran? Ville vi på ny få framstilt det etterhvert så altfor velkjente og altfor heltemodige bjønnhistoriene? Skulle vi etter bli belemret med de gamle mytene? Og ville vi, etter gjennomlesingen av bygdeboka, på nytt sitte igjen med et frigjøringsredskap kun for det øverste sosiale sjiktet i lokalsamfunnet? Det øvrige

sosiale sjiktet som primært ønsker å få vite noe om sin egen slekt og sin egen tumle-plass?

Svaret blei nei.

Min smule skepsis forsvant allerede etter gjennomlesingen av de første 50 sidene.

På mange måter er den nye målselv bygdehistorie en typisk representant for den vitenskapelige lokalhistorie som har hatt en sterkt oppblomstring det siste tiåret. Det profesjonelle snittet er der. Metodene. Teoriene-og debatten om teoriene-står sentralt. Det samme gjelder forfatteren tendens til å trekke inn den generelle riks-historia til belysning av lokalhistoria.

Men som de fleste bygdebøker, avspeiler heller ikke denne den karakteristiske utvikling for lokalsamfunnet de siste tiårene. Her finnes ikke spor av urbaniseringss prosessen i Målselv.

Man kan få inntrykk av at vi knapt er nådd fram til det store hamskifte. Denne kritikken retter jeg ikke mot

av Ronald Nygård

forfatteren Alf Kiil, som sikkert har hatt sine gode grunner for å avslutte framstillingen ved 1920. Men skal vi derfor måtte avskrive en framstilling av den nyere tid? Eller foreligger det planer om et fortsettelsesbind av den generelle historia, for å asjourføre den opp til vår tid?

Vi er alle klar over at det i løpet av de siste par mannsalder er skjejd gjennomgripende forandringer ved alle side av tilværelsen i Målselv. Tenk bare på den store forandringer som skjedde i kjølvannet av forsvarets etablering:

bosettingsmønsteret, næringslivsutviklingen, alders- og kjønnsfordelingen, sosiale forandringer, forandringer av kulturell art. En omskapingprosess som nesten har vært total. Og denne prosessen har virket over så lang tid at ingen lenger kan hevde at dette ikke er historie. Dette gir den nye historien en spesiell verdi. Skal bygdeboka kunnne gi innsikt i hvordan dagens lokalsamfunn og dagens situasjon i Målselv er oppstått, må den nærmeste fortid vies betydelig oppmerksomhet. Den store interessen for lokalhistorie vi har for tiden, skyldes for en stor del nettopp den raske takten i utviklingen som alle er vitne til.

Hvor ble det av folkene på de gården som nå ligger brakk? Fant dg seg nye arbeidsplasser i forsvaret? I serviceringen? Hva slags kår fikk de? Hvorfor flyttet de? Var det nye arbeidsplassene som lokket, eller var

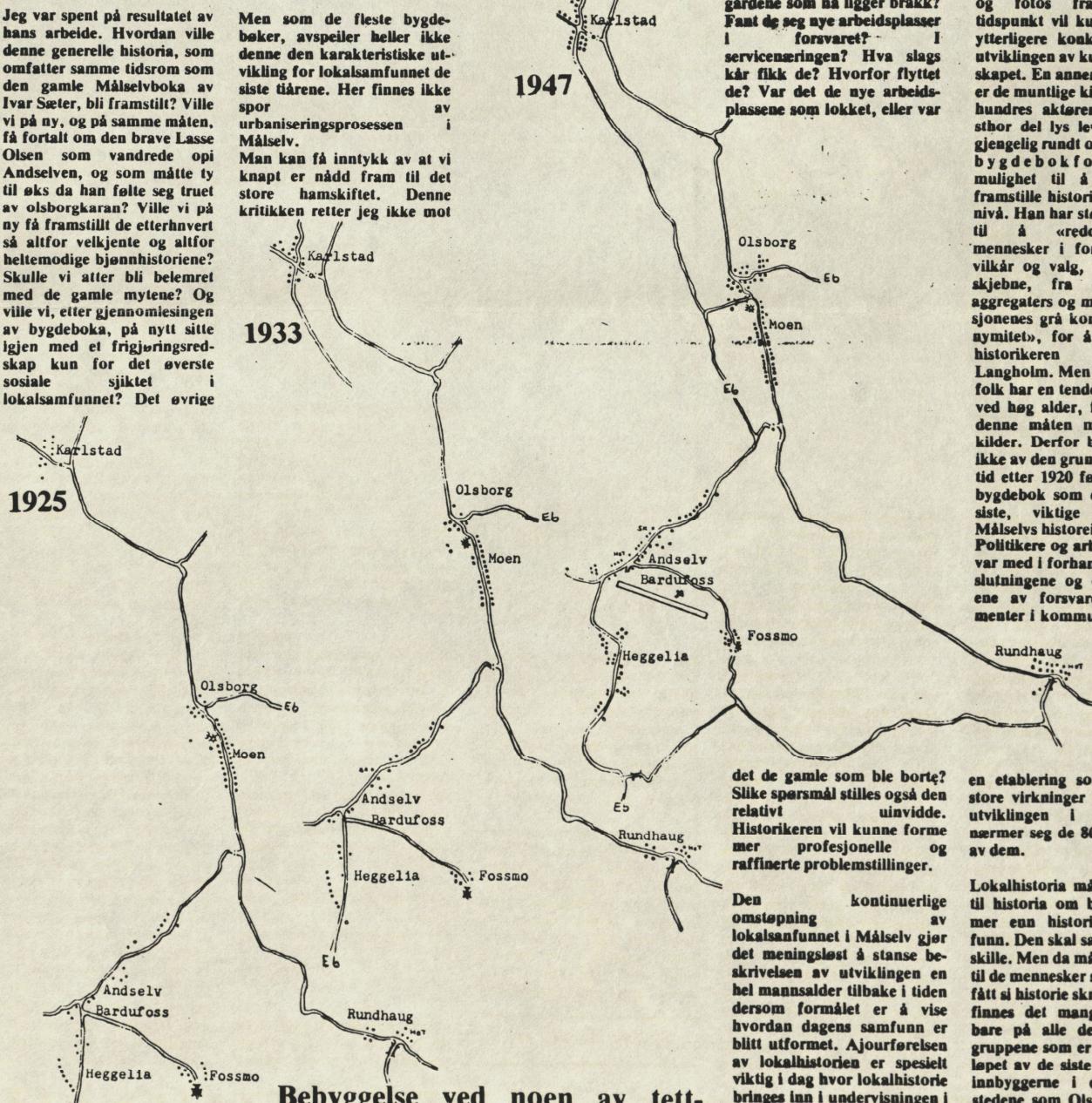
Et ajourført historisk perspektiv er også viktig for politikere og administrasjonens folk, som bl.a. en konfrontasjon ved politiske og administrative beslutninger og handlinger. Tenk bare her på de ulike følger av etablering av NNS på Andsliomoen.

En konfrontasjon med ringvirkaingen av forsvarsets etablering kan gi nytlig lærdom for den som skal ta avgjørelser i en sak av så stort omfang.

En annen side som gjør studiet av den nyere tid interessant, og muliggjør en mer levende framstilling, er kildetilfanget. Vårt århundres historie er på de fleste områder atskillig rikere på kildemateriale enn tidligere perioder. Sereier av kart, flykart og fotos fra forskjellig tidspunkt vil kunne bidra til ytterligere konkretisering av utviklingen av kulturlandskapet. En annen kildegruppe er de muntlige kildene. Vårt århundres aktører går for en stor del lys levende og tilgjengelig rundt oss, og gir bygdebokfatteren mulighet til å studere og framstille historia på individnivå. Han har større mulighet til å «redde» vanlige mennesker i fortiden, deres virkning og valg, strategier og skjebne, fra de spalteaggregater og makrokorrasjonenes grå konturiserede anonymitet, for å si det med historikeren

Sivert Langholm. Men da som kjent folk har en tendens til å dø ut ved høg alder, forsvinner på denne måten mange viktige kilder. Derfor bør det heller ikke av den grunn gå for langt tid etter 1920 før man får en bygdebok som dekker denne siste, viktige perioden i Målselvs historie.

Politikere og arbeidsfolk som var med i forhandlingene, beslutningene og opparbeidelsen av forsvarets etableringer i kommunen i 30 år,



Bebyggelse ved noen av tettstedene i Gamle Målselv

- Gård
- Plass
- Villa, mindre drift
- ▲ Skole
- Hotel
- Sag
- Elektrisitetsverk
- Flyplass

det de gamle som ble borte? Slike spørsmål stilles også den relativt uinvidde. Historikeren vil kunne forme mer profesjonelle og raffinerte problemstillinger.

Den kontinuerlige omstøpingen av lokalsamfunnet i Målselv gjør det meningsløst å stanse beskrivelsen av utviklingen en hel mannsalder tilbake i tiden dersom formålet er å vise hvordan dagens samfunn er blitt utformet. Ajourførelsen av lokalhistorien er spesielt viktig i dag hvor lokalhistorie bringes inn i undervisningen i større og større grad, på alle plan, og dermed presenteres for unge menneskealder siden ei ukjent. Nettopp den aller nyeste historie kan være det beste middel til å vekke interesse og engasjere leseren.

en etablering som skulle få store virkninger på strukturutviklingen i målselv, -nærmer seg de 80, -de yngste av dem.

Lokalhistoria må ikke gjøres til historia om bondeklassen mer enn historia om samfunn. Den skal samle mer enn skille. Men da må vi vende oss til de mennesker som aldri har fått si historie skrevet, og dem finnes det mange av. Tenk bare på alle de nye yrkesgruppene som er kommet til i løpet av de siste tiåra, og på innbyggerne i de nye tettstedene som Olsborg, Moen, Bardufoss og Skjold. En lokalhistorie som også omfatter deres hjemsted gir næring til følelsen av å høre til et sted, en tilknytning som betyr mye for dem som bor der.



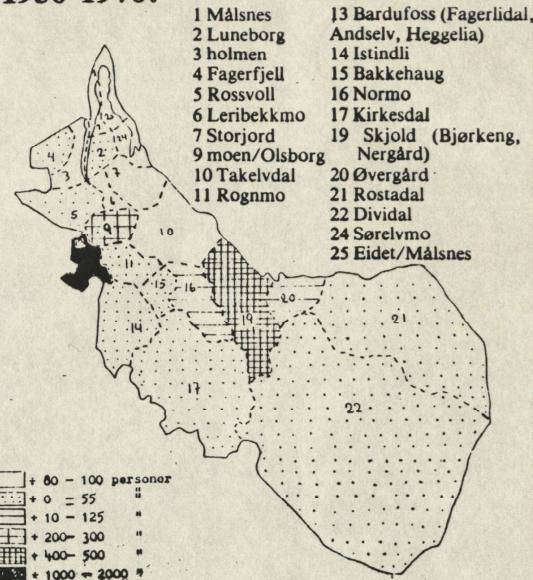
Billedtekst: Målselvboka:
Pressekonferanse for presentasjon av
bygdeboka. Bak fra venstre ordforar
Kåre Finbakken, kultursjef Gunnar

Kaasen og formann i kulturstyret
Erik Lindquist.
Framme bygdeboknemda med for-
mann Arne Daleng i midten, Hans

Olaf Lovhaug til venstre og Erling
Solvang til høgre.

Foto: Reidun Traasdahl

Målselv - Befolkningsutvikling i tellingskretsene i tidsrommet 1950-1970.



BØKER

Afrika nokke anna
enn det koloni-
herrane
har lært oss!!

Det er sjølsgatt naturlig at vi lærer mest om europeisk historie, i og med at vi er europearar. Det som midler tid ikkje er like lett å godta er den mildast talt skjeive framstillinga vi har fått av andre land i verda. Kolonimaktane har gjort ei svært grundig jobb m.o.t. å skape negative holdningar i oss i forhold til andre kulturar og menneske ra andre land. Vi har alle lært om skumle gulingar, om svartsnuske spanjolar, om barbariske, svarte heidningar, om blodtørtige indianarar og om arabarar som ikkje var å stole på.

Men sanninga vinner alltid fram, også her. Trass i den kvite manns kolonimaktar og politiske hæredømme. Kolo-niherrane sine übermensch-argument, om dei kvite, «siviliserte» som skal gjøre «menneske» utav barbarane ellers i verda, er etter kvart blitt gjort grundig til skamme. Eit ledd i koloni-maktane sitt nederlag er denne boka om dei forskjellige kulturane og statane som har eksistert i Afrika gjennom tidene. For første gang blir ei skikkelig bok gitt ut om Afrikas historie og kultur for menigmann. Og om ka for jælvige metoda kolonimaktane brukte for å undertrykke dei afrikanske folka. Boka er derfor delt i to. 1. Riker og kulturer i Afrika før kolonitiden, og 2. Afrika under kolonialismen.

Den første delen tar for seg fleire emne. For det første forteller han om ei mengd statsdanninger, som eg i kvert fall aldri har hørt om. Fra det gamle Nubia i Sudan/Egypt, over Nord Afrika til Mali i vest og sørover til Zimbabwe, som ligg omlag den dagens Zimbabwe ligger. Og boka gir vitnesbyrd om at dei afrikanske folka langt fra var steinalderfolk, slik vi meir

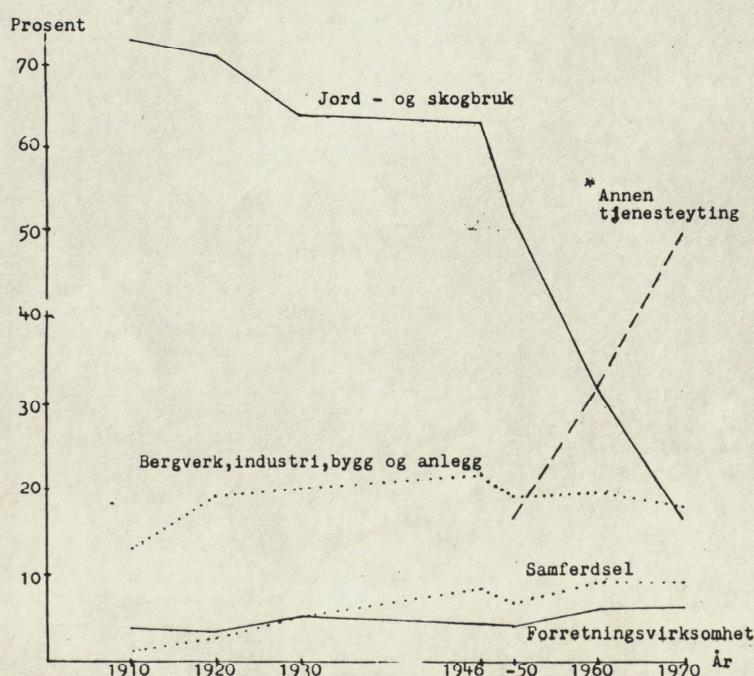
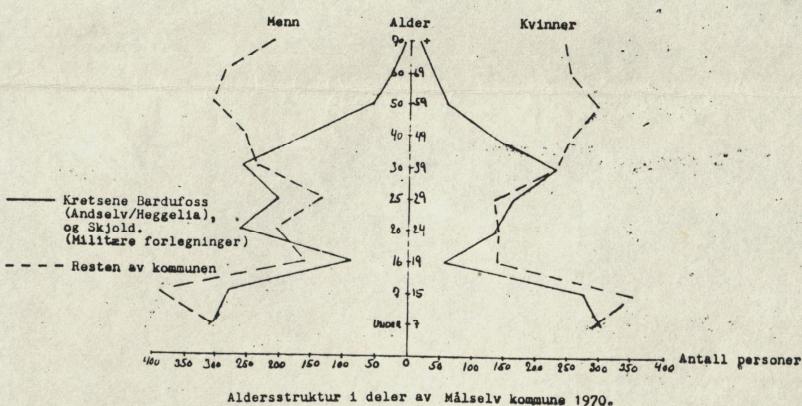
eller mindre har lært, før. Og boka gir vitnesbyrd om at dei afrikanske folka langt fra var steinalderfolk før euro-pearane kom, slik vi meir eller mindre har lært. Dette understrekast av det rike fotomaterialet boka er utstyrt med. Her får vi se helleristningar, gamle smykke, skulpturar både i tre, eisenbein og stein, klesdraktar, musikk-instrument, bygningar og guds-bilete. I tillegg er det innimellom tema som blir handasma kver for seg. T.d. kordan naturen utnyttast som spiskammer i Afrika, ka rolle musikken spiller i den afrikanske kulturen, ka båt-typar afrikanaane laga o.s.b. Det er fotografiane som gjør denne boka. Det er dei som virkelig gjør denne boka til ei spennande bok. Dei gir oss eit utrolig godt inntrykk og ein presentasjon av ein annen kultur.

Faktisk er det slik i den andre delen av boka og. Gamle teikningar av slag mellom inntrengarar og dei som forsvarer landet sitt. Ein får her eit klart bilet av ka som var den store forskjellen. Nemlig teknologien. Som i Nord-Amerika hadde den kvite mann heilt andre og meir effektive våpen enn dei våpna landets forsvarar hadde.

Dette er ei svært viktig bok, ikkje fordi ho er dypt-ployande. Det kan ho nemlig ikkje vere. Til det er plassen altfor liten og emnet altfor stort. Men boka er viktig nett-opp fordi ho forteller oss om nokke vi aldri har lært. Koloni-maktane har aldri vore interesserte i å si oss sanninga, fordi ho undergraver maktta deira.

Afrika --- historie og kultur.
Gyldendal Norsk Forlag

Jon Ovrum



Utviklingen innenfor næringene.

I det vesentlige Forsvaret.

Vidkunn Häugli,
9220 Moen.

Takk for brev 21. januar d. å. og for elskverdig omtale av bygdehistorien. Dessverre har jeg ikke greid å svare før nå. I 14 dager har jeg vært hardt plaget av hekseskudd - lumbago (som jeg antar at det er). Den har hindret meg fra å sette meg ved skrivemaskinen. Jeg har nå brukt noen tabletter, som lindrer en smule, og skal forsøke å få et brev av gärde.

Jeg vil ønske deg oppriktig til lykke med det oppdrag du har fått, og håper du får glede av det. Og selv om du skulle finne ut etterpå at du ~~stok~~ på deg et arbeid som ikke gav deg så meget som du kanskje hadde håpet, så er du så ung ennå at du har råd til det. Det er tyngre for meg, som snart er 77 år, og som kastet bort mine siste brukbare arbeidsår på noe som mest har gitt meg skuffelser.

Når det gjelder innsamling av arkivstoff, vil jeg tro at det må være liten grunn til å ofre svært lang tid på slikt. Jeg har ikke sett bind 2, men vil anta at der foreligger en liste over arkivkilder og litteratur som forfatteren har brukt.

Panteregistrrene (grunnbøkene) vil naturligvis alltid være grunn-elementet i en gårds historie. Det tok unødig lang tid og kostet meg et uhyre strev å få dem filmet. Selv har jeg ikke sett filmene, men Turid Følling Eilertsen har brukt dem i visstnok fritt dem kopiert etter hvert som hun hadde bruk for dem - så dem får du vel fra henne.

Personalopplysninger finnes vel mest koncentrert i folketellingene. Den fra 1801 er jo trykt i "Målselvdalen". Den fra 1865 er i Riksarkivet. Det samme gjelder folketellingene fra 1891 og 1910 - den fra 1891 er på særskilte sedler for hver person, så den egner seg dårlig for kopiering. Folketellingene 1875 (som er innbundet) og 1900 er i Statsarkivkontoret i Tromsø. Etter hva riksarkivaren fortalte meg nylig, skal St. i T. få nye lokaler i sommer, og alle arkivsaker fra Troms og Finnmark som ennå er i Trondheim, vil bli overført dit. Der vil man da også finne tellingene fra 1920 og 1946. Om de nå måtte være frigitt til bruk for publikum, vet jeg ikke.

Kirkebøkene er vel delvis gjennomgått av Rydningen. Skifteprotokollene kan nok gi en del opplysninger, men ut gjennom 1800-tallet blir det etter hvert langt mellom skiftene.

Å gjennomgå tingbøkene er alt for tidkrevende i forhold til det utbytte en slik gjennomgåelse kan gi. Jeg har selv i sin tid gjennomgått de eldste av dem. I Statsarkivkontoret finnes register over grensetvister, skjellforretninger og andre eiendomssaker i ekstrarets-protokoller og tingbøker. Det gjelder også utskiftningsprotokollene.

Jeg kan forresten tenke meg at det i kommunearkivet og på gårdenes kan finnes mere adekvat stoff og lettere tilgjengelig enn i Statsarkivkontoret eller Riksarkivet.

Siden du skal fortsette bygdebokarbeidet, kan du kanskje ha en viss interesse av å vite hvordan det hittil har vært drevet. Jeg legger derfor ved en redegjørelse jeg sendte Bygdeboknemnda og Kulturnkontoret 5. 1. 82 og dessuten en tilråding til forfatteren av gårds historien, så du kan se at jeg prøvde å skjøtte mitt "redaktør"-hverv så godt som jeg formådde. Mest nytte hadde visst likevel forfatteren av det supplerende stoff som jeg kunne bidra med, ofte fram eller mindre bortgjemte kilder. Det kostet ikke så lite arbeid å finne det frem, for det ligg i spredt i mine nokså store samlinger, men så lenge jeg selv husker hvor jeg har det, går det bra. En slik ordning hadde jeg tenkt å være med på for hele gårds historien. Der må jeg riktignok ta det forbehold at akkurat for Øverbygd har jeg kanskje ikke så mye å bidra med.

Nå regner jeg imidlertid med at situasjonen har endret seg. Og i den forbindelse bør jeg vel til slutt si noen ord om mitt forhold til Målselv kommune (Kulturkontoret).

Jeg ble i sin tid ansatt som redaktør uten å ha søkt posten. Jeg lovte heller ikke å skrive mer enn bosettingshistorien. Der ble ikke opprettet noen kontrakt, og kommunens utgifter har vesentlig vært innskrenket til utlegg til kopier av møtebøkene. Utlegg til reiser og massevis av kopier har jeg selv båret. Betaling for arbeidet har jeg aldri bedt om.

På forespørrelse gav jeg så 12.12. 80. Kulturkontoret beskjed om at mitt honorar kunne gå til kulturformål i kommunen. Størrelsen av det måtte fastsettes når arbeidet forelå trykt. Det ble da avtalt at professor Rolf Fladby i Lokalhistorisk Institutt skulle verdsette det rent økonomisk. Han bad imidlertid om å få en slik anmodning skriftlig fra Kulturkontoret. Siden har verken han eller jeg hørt noe derfra. Jeg har for så vidt bare i privatbrev hørt at bindet om gårds historien kom i november forrige år og om din ansettelse.

Etter dette synes jeg at jeg bør anse meg selv som sjaltet ut. Noen beskjed om det har jeg riktignok ikke fått - det har skjedd svært uformelt. Kulturkontoret har, som nevnt, ikke engang funnet det umaken verd å la meg vite at bindet om gårds historien var kommet. Den har jeg jo tross alt hatt adskillig å gjøre med. Nå tar jeg ikke dette alt for tungt. Selve utsjaltingen kan det ikke være mye å si på - jeg merker selv best at mange av alderens skavanker har meldt seg, både legemlig og åndelig.

Det er andre ting som har gjort meg mere ondt. Da et omtrent enstemmig herredsstyre besluttet å legge helsesenter på eiendommen Øverli, ble jeg berøvet den motivasjon som jeg hadde til å tjene min hjembygd. Jeg har ikke hørt at det er fattet noen ny beslutning, men at saken er utsatt på grunn av kommunens dårlige økonomi. Jeg mener at mange i herredsstyret kjente til den innstilling de gamle eiere hadde i denne sak. At det likevel gjorde et slikt vedtak, som bare kan ha som resultat at eiendommen blir ødelagt som jordbruksseiendom, og at den siste rest av et jordbruksmiljø i Fagerlidal krets blir borte, det viser at det kultursyn som er "rådende" i bygda, er fjernet fra det som jeg har. For så vidt var det et dobbelt mistak av meg å gi nevnte tilslagn om anvendelsen av mitt honorar til "kulturformål".

Med vennlig hilsen

P. s. Jeg håper åt jeg kan komme opp til Lia i sommer, men i min alder kan man ikke legge langsiktige planer. Vår sambygding Erling Fosli i Trondheim skrev til oss til jul at han håpet å få komme til Kjervelvdalen ennå en gang - og nylig sendte vi blomster til hans båre. I Lia er vi uten telefon og uten bil, så vi er temmelig isolerte. De som ønsker å treffe oss, må selv ta initiativet. Det er ellers blitt ferre og ferre for hvert år - av gode grunner.

Jeg bør kanskje tilføye at min kone og jeg i mai i fjor var en uke i Bødø for å hjelpe T.F.E. med første korrektur. Vi fikk dekket flybillett og leie av hotellrom, men belastet ikke kommunen med utgifter til diett og honorar.

Nå har jeg nettopp fått anmeldelsen av 2. bind. Det var ikke noen hyggelig lesning. Det kunne vært fristende å si noen ord om den, for vedk. har blottstillet seg, så det ville være lett å gi svar. Men nå har jeg i dag også fått låne vedk. bind og ser at jeg er utenfor og skal klokkelig holde meg vekk - "det er ikke mitt bord."

Målselv bygdeboknemnd
v/formannen Arne Daleng.
9220 Moen.

Siden jeg nå har avsluttet mitt arbeid med Målselv bygdebok - bind 1 , tror jeg det er riktig at jeg gir en liten orientering om dette arbeidet og især om siste fase.

1981 ble et dårlig arbeidsår på grunn av sykdom - influensa med langvarig og hårdnakket lungebetendelse i januar - februar og en lignende farang i august - september. Den endelige utarbeiding av manuskriptet måtte derfor skje under ytterst ugunstige forhold. Jeg gikk likevel inn for å gjøre det jeg kunne for at boken kunne komme ut før jul. 1. korrektur ble derfor lest 27-30. juli skjønt jeg da var syk. Trykkeriet kunne så få den når fellesferien sluttet. Bilder ble sendt 15. august , og "Kilder og litteratur" 18. august. 29. september fikk jeg telefonbeskjed om at trykkeriet skulle ta fatt på arbeidet. 2. korrektur med sidetall og bilder fikk jeg i november og leste den alene. Så måtte jeg lage personregister. Endelig foretok min kone og jeg en nøyaktig konferering av manuskriptet med 2. korrektur i desember og oppdaget da en del feil. Jeg hadde ventet å få en tredje korrektur, men trykkeriet laget nå blåkopier til trykking. Jeg måtte derfor lage en liste med rettelser og tillegg. Herr Lie Pedersen kunne heldigvis i telefonsamtale i går meddele at flere av feilene var blitt rettet i teksten. Noen rettelser og tillegg må likevel s̄ettes bakerst i boken.

Trykkeriet hadde fått beskjed fra Målselv om at det skulle stå to forfatternavn på første bind av Målselv bygdebok - noe jeg måtte rette i korrekturen. Det synes altså å være behov for en klargjøring av arbeidsdelingen. Alt stoff til mitt bind av bygdehistorien er samlet av meg - uten bistand fra noen, og selvsagt har jeg selv skrevet den. Turid Følling Eilertsen deltok i lesningen av første korrektur og i gjennomgåelsen av billedmaterialet. Professor Fladby leste en del av manuskriptet, men hadde ingen bemerkning til noe av det som stod der - han bare foreslo inndeling i underkapitler, et råd som jeg fulgte.

Siden formannskapet hadde "ansatt" meg som redaktør, har jeg etter hvert som Turid Følling Eilertsens arbeid med gårdshistorien skred frem, ~~leset~~ hennes råmanuskript og supplert det med opplysninger som jeg satt inne med. Samtidig har jeg kommet med visse råd og vink, som det naturligvis stod henne fritt for om hun ville ta hensyn til.

I somme tilfelle har hun nok ment å ville følge et annet opplegg enn det jeg hadde antydet, og det måtte hun selvfølgelig ha full rett til. Hun er derfor like selvsagt eneforfatter til annet bind , og mitt ansvar som redaktør er tilsvarende begrenset.

Jeg har nettopp fått "Balsfjorden og Malangens historie". Det er riktig et praktverk. Så fin "bunad" får ikke "Målselv bygdebok". Men her vil jeg tro at de som kjenner min arbeidssituasjon vil frita meg for ansvar. Det sier vel litt om den at alt billedmateriale som er hentet fra trykte kilder, er tatt fra min egen boksamling.

Oslo, den 5. januar 1982

Med hilsen

Alf Kiil

Gjenpart til Målselv kulturkontor.

Målselv bygdeboknemnd
v/formannen Arne Daleng.
9220 Moen.

Siden jeg nå har avsluttet mitt arbeid med Målselv bygdebok - bind 1, tror jeg det er riktig at jeg gir en liten orientering om dette arbeidet og især om siste fase.

1981 ble et dårlig arbeidsår på grunn av sykdom - influensa med langvarig og hårdnakket lungebetennelse i januar - februar og en lignende farang i august - september. Den endelige utarbeiding av manuskriptet måtte derfor skje under ytterst ugunstige forhold. Jeg gikk likevel inn for å gjøre det jeg kunne for at boken kunne komme ut før jul. 1. korrektur ble derfor lest 27-30. juli skjønt jeg da var syk. Trykkeriet kunne så få den når fellesferien sluttet. Bilder ble sendt 15. august, og "Kilder og litteratur" 18. august. 29. september fikk jeg telefonbeskjed om at trykkeriet skulle ta fatt på arbeidet. 2. korrektur med sidetall og bilder fikk jeg i november og leste den alene. Så måtte jeg lage personregister. Endelig foretok min kone og jeg en nøyaktig konferering av manuskriptet med 2. korrektur i desember og oppdaget da en del feil. Jeg hadde ventet å få en tredje korrektur, men trykkeriet laget nå blåkopier til trykking. Jeg måtte derfor lage en liste med rettelser og tillegg. Herr Lie Pedersen kunne heldigvis i telefonsamtale i går meddele at flere av feikkanevar blitt rettet i teksten. Noen rettelser og tillegg må likevel settes bakerst i boken.

Trykkeriet hadde fått beskjed fra Målselv om at det skulle stå to forfatternavn på første bind av Målselv bygdebok - noe jeg måtte rette i korrekturen. Det synes altså å være behov for en klargjøring av arbeidsdelingen. Alt stoff til mitt bind av bygdehistorien er samlet av meg - uten bistand fra noen, og selvsagt har jeg selv skrevet den. Turid Følling Eilertsen deltok i lesningen av første korrektur og i gjennomgåelsen av billedmaterialet. Professor Fladby leste en del av manuskriptet, men hadde ingen bemerkning til noe av det som stod der - han bare foreslo inndeling i underkapitler, et råd som jeg fulgte.

Siden formannskapet hadde "ansatt" meg som redaktør, har jeg etter hvert som Turid Følling Eilertsens arbeid med gårds historien skred frem, lest hennes råmanuskript og supplert det med opplysninger som jeg satt inne med. Samtidig har jeg kommet med visse råd og vink, som det naturligvis stod henne fritt for om hun ville ta hensyn til.

I somme tilfelle har hun nok ment å ville følge et annet opplegg enn det jeg hadde antydet , og det måtte hun selvfølgelig ha full rett til. Hun er derfor like selvsagt eneforfatter til annet bind , og mitt ansvar som redaktør er tilsvarende begrenset.

Jeg har nettopp fått "Balsfjorden og Malangens historie". Det er riktig et praktverk. Så fin "bunad" får ikke "Måselsv bygdebok" . Men her vil jeg tro at de som kjenner min arbeidssituasjon vil frita meg for ansvar. Det sier vel litt om den at alt billedmateriale som er hentet fra trykte kilder, er tatt fra min egen boksamling.

Oslo , den 5. januar 1982

Med hilsen

Alf Kiil

Gjenpart til Måselsv kulturkontor.

Målselv kommune ,
Kulturkontoret,
9220 M o e n .

Etter anmodning av Turid Følling Ellertsen sa jeg meg villig til å delta i korrekturlesning av det bind av Målselv bygdebok som hun har levert manuskriptet til. Jeg så helst at det hadde kunnet skje i Oslo , men hun erklærte bestemt at hun av familiehensyn ikke så seg i stand til å forlate Bodø. Hun kunne også opplyse at hun hadde avtalt med kultursjefen om saken. Forutsetningen var at vi skulle være tre om arbeidet , slik som tilfelle var ved første korrektur av første bind. Jeg har bedt henne gi Dem en redegjørelse for hvordan arbeidet har vært foretatt.

I samsvar med dette tillater jeg meg å oversende vedlagte flybilletter for reisen Oslo-Bodø-Oslo 22. og 29. mai og regning for oppholdet på Central Turiststasjon, Bodø 22.-29. mai.

Arbeidet er også i dette tilfelle utført uten at jeg har beregnet noen betaling for det.

Utleget til billetter og hotellværelse :

kr. 2044 ,oo + kr. 1840,oo = kr. 3884,oo
ber jeg om å få dekket.

Oslo den 19. august 1982

Med hilsen

Alf Kiil

adr: Selvbyggerveien 78,
Oslo 5.

Målselv kommune,
Kulturkontoret,
9220 Moen.

Etter oppfordring av Turid Følling Eilertsen
sa jeg meg villig til å delta i korrekturlesning
av det bind av Målselv bygdebok som hun nå har le-
vert manuskript til. Jeg så helst at det hadde
kunnet skje i Oslo, men hun erklærte bestemt at
hun av familiehensyn ikke sarségsståndt til å
forlate Bodø. Hun kunne også meddele at hun hadde
avtalt med kultursjefen om saken. Forutsetnin-
gen var at vi skulle være tre om korrekturlesningen
slik som tilfelle var ved første korrektur på før-
ste bind. Jeg har bedt henne om å gi en redegjø-
relse for hvordan arbeidet har vært foretatt.

I samsvar med det tillater jeg meg å vise til vedlagte flybilletter for reisen Oslo-
Bodø- Oslo 22. og 29. mai og regning for opphold
på Central ~~Turist~~ ^{stasjon}, Bodø 22 - 29. mai. Jeg Da
~~Jeg~~ de tre første dagene spiste hos fru Følling
Eilertsen, ønsker jeg bare å få refundert ~~xxx~~ kostninger etter kommunens regulativ for de
fire dager : 25.-28. mai.

Arbeidet er også i dette tilfelle utført uten
jeg ønsker å beregne noen betaling for det.

Utlegg til reise, hotellopphold og ~~xxx~~ kost
i fire dager bes dekket. ~~bu~~ ^{js} an ^o ^{pr} ^{til} ^{sl}.

Kr. 2044

" 1840

Kost ?

Nr. 12. som enkeltværelse kr. 235,-

Nr. 6 - " - " - " 200

3 døgn værelse 12 : kr. 280 x 3 = 840,00

4 4 " 2 6 : " 250 x 4 = 1000,00

kr. 1840,00

Toen, 7.12.78.

Kjære Alf Kiel.

Takk for sist. - Det er lenge siden jeg har hørt fra deg, men jeg går ut fra at alt er vel og at du er i full arbeidsoppstilling.

Så går det igjen mot jul og et mykt år. Vi har allerede gjennomgått noe av den vestelesiden på året, og fått tildekket noe av kosten med snø og frost.

De siste dagene har det imidlertid vært litt regn og mildvær - ganske langt for oss i skogen, brukt som stor vesne med å dekke oppspisselen på juletre.

Nå det gjelder bygdebokarbeidet regner jeg med å bli avkrodd i rapport til kommunen, samt en "framdriftsplan" for det videre arbeidet.

Som i fjor må jeg derfor først se

if.

Dere om en kort rapport om hvor arbeidet
står. (Gjeme også gode råd).

Jeg legger ved utklypp av
vår eksklavis om Welhaven.

Ha en riktig god jul
Berle Wilson
bøde til Edna og deg
fra Brugnild og Anne

Nye Troms 14/11-78

Side 5

Welhaven – Den første Sognepresten i Målselv

- av Hans Kjeldstad -

I året 1853 ble Johan Ernst Welhaven, utnevnt til Målselvs første sogneprest. Han hadde da virket i Tromsø by noen år først som lærer ved borger-skolen og fra år 1845 som personellkapellan hos prost Leonhard Chr. B. Holmboe, yngste sønn til fogd Jens Holmboe.

I Tromsø ble Welhaven gift med Anthone Johanna Holmboe, en datter av kjøpmann Michael W. Holmboe og altså sønnedatter av fogden Jens Holmboe.

Johan Ernst W. var bror til dikteren og bror til Carl Welhaven, som fra år 1852 drev en liten handelsforretning i Strandgata, Tromsø. Welhaven skrev dikt til byens avis.

Til Solfesten i Tromsø 22 januar 1845 hadde Welhaven diktet et kvad som borger-skolens førstelærer, Peter Schmidt, hadde laget toner til Schmidt er ifølge Tromsø by-bok den første som talte for opprettelse av et universitet i Tromsø. (i 1846) Her gjengis 2 vers av Welhavens Solfestdikt. Byboka B.F. side 450:

Se! igjennem Skyens Revne
Stråler Solen i sin Pragt,
Havet til det store stevne
smykker sig med Høytidsdrakt.
Jorden der lå ble av Længsel,
har et Friheds-smil på Kind.
Brudt er Muren for dens
Fængsel,
Frelsens Makter er trengt ind!
Mørke Nat! hvor er din Seler?
Brudt er nu dit Seepeters Skaft.
O, hvor liten Makt du eier
imot Lysets Underkraft.
Skjønne Sol! vi så dig krig.
mild og blid og dog så sterk.
Derfor våre Jubler stige
for dit understore Verk!!

Kor: Solen i dag med sin
flammende Fane
Seiren har vundet, o herlige
Dag!

Welhavens prestetid i Målselv ble av 7 års varighet. De første år bodde han på Broderstad til prestegården Storbakken ble ferdig. Han hadde dyktige ar-

beidsfolk til drift av gårds-bruket på Storbakken.

En dag kom bufinn Peder Nilsen, Storelven til Welhaven, som så viste ham buskapen, pekte på sin store, fine 2 års okse og sa: «Når jeg slakter denne okse, så må du Peder Nilsen komme, så skal du få meget kjøtt».

Både Peder Nilsen, med tilnavnet Sappo, og Sappo-Karen og sønnen Sappo-Nils gledet seg til å få oksekjøtt, men Nils har fortalt at da faren kom igjen til Storbakken fikk han ingenting. «A ja, a ja, han fikk mat og kaffi men ikke noe kjøtt». Og Nils la til: «Ja e' ikke slikt en styggheit?»

(Det å narre faren). - Kan-hende presten hadde fått kjennskap til Peder Nilsens meritter som reintyv og ville gi ham en lærepenge.

Welhaven var i likhet med de gamle prester nokså streng i sin dom mot mann og kvinne, par som flyttet sammen uten kirvens vigsel og velsignelse. En mann fra utkantstrøk fikk refselse og lovte å ordne seg i ekteskapsforhold. Men Welhaven så jo at tia gikk uten at noe hendte.

En preken søndag mens Welhaven gikk over kirkegulvet fikk han se den formastelige sitte på sin plass i kirka. Da stoppet presten opp, pekte på mannen og gok ham på navn og sa: «Der sidder du, «NN», Taklevdal, et råddent medlem av menigheten!»

Welhaven handlet nok ikke med hovmodig overlegenhet, men som den som kan svare:

Jeg har svoret Jehova med et evig hellig JA!

Jeg har gjort min Gud min Ed. Med min styrkes Gud i Pakt vil jeg da ved Herrens Makt føre, mens jeg lever her.

Troens Skjold og Åndens Sverd imot Satans gjerninger!»

Hva ei i ord kan nevnes i det rikeste sprog det utsigelige, det skal diktet røbe dog!